

HALK SAĞLIĞI

Uygulama Rehberi

EDİTÖR

Yrd. Doç. Dr. Turgut ŞAHİNÖZ

YAZARLAR

Doç. Dr. Saime Şahinöz
Yrd. Doç. Dr. Aydın Kivanc

Yrd. Doç. Dr. Turgut Şahinöz
Arş. Gör. Murat Semerci

GİRİŞ

Halk sağlığı eğitiminin amacı; koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini sunabilmek için gerekli olan; bilgiyi, beceriyi, değerleri ve davranışları kazanmış kaliteli sağlık personeli yetiştirmektir.

Bu eğitim kapsamında; epidemiyoloji, koruyucu sağlık hizmetleri, sağlık sorunları ve çözümleri, sağlık yönetimi ve mevzuat çerçevesinde **halk sağlığı bakış açısı** kazandırılacaktır. Böylece toplumun sağlık sorunlarını ve çözümlerini bilen, gerekli bilgi ve beceriye sahip, kaliteli sağlık hizmeti sunabilecek sağlık personeli yetiştirilecektir. Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Halk Sağlığının kapsamını ve önemini bilmeli
- ✓ Halk sağlığı bakış açısı kazanmalı
- ✓ Halk Sağlığı hemşireliğinin temel felsefesini bilmeli
- ✓ Halk sağlığı hemşireliğinin görev yetki ve sorumluluğunu bilmeli
- ✓ Toplumun her yaş grubuna hemşirelik hizmetlerini sunmayı bilmeli
- ✓ Toplumun yaşam alanlarında hizmet sunmayı bilmeli
- ✓ Kurumlarla işbirliği içinde olmanın önemini bilmeli
- ✓ Ev ziyaretleri planlayıp gerçekleştirmeyi bilmeli

Hemşire; evrensel değerler, ülke gerçekleri ve gereksinimleri doğrultusunda birey, aile ve toplumun sağlığını koruyan, sürdüren, geliştiren ve sağlığın bozulduğu durumlarda hemşirelik bakımı veren, yaşam boyu öğrenmeyi benimseyen meslek üyesidir.

Hemşire, hizmet alanlara karşı hemşirelik kalitesinden sorumludur. Bu nedenle kaliteli bir hemşire 3 alanda becerilerini geliştirmiş olmalıdır. Bunlar;

1. İletişim Becerileri

Sağlık personeli ile onların hizmet edecekleri toplum üyeleri arasındaki ilişkiyi iletişim becerisi olarak tanımlarız. Üç grupta incelenir;

- a) **Anlayışlı olmak;** algılama veya dikkat düzeyi: Muayene sırasında bekleyen bir hastanın kötü bir sonuç çıkması endişesiyle gerginliğini fark etmek.
- b) **İlgilenmek;** durum için yeterli ilgi duymak ve o konuda bir şeyler yapmaktır. Önceki örnekteki hastaya güven duygusu verecek birkaç söz söylemek ve yalnız olmadığını hissetmesini sağlamak.
- c) **Empati;** sizin diğer kişilere karşı sanki aynı durumu yaşıyormuş gibi tavır sergilemenizi sağlar.

2. Pratik (Mesleki) beceriler

Sağlık çalışanlarının yaptığı rutin günlük işlemler (enjeksiyon, tansiyon ölçümü vb) için kazanması gereken becerilerdir. Üç aşamada gerçekleşir.

3. Entellektüel beceriler

Üç düzey şeklinde geliştirilebilmeli.

- a) **Hatırlama:** Profesyonel bir görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için gerçekleri, ilkeleri, işlemleri, yöntemleri ve kalıpları hatırlamayı içerir.
- b) **Yorumlama:** Verileri yorumlamadır. Bu fikirler, ilkeler ve yöntemlerin yeni olgu veya durumlarla başa çıkabilmek için uygulanması işlemidir. Öğrenci verileri analiz ettikten sonra yorumlamalı, aralarındaki ilişkileri yakalayabilmeli ve belli bir kalıp içinde düzenleyebilmelidir. Verinin aşırı basitleştirilmesi bazen anlamsız sonuçlara yol açabilmeli.
- c) **Problem çözme:** Sorunun çözümü olup tanı, tedavi ve bakım ile ilgilidir. Bu en iyi biçimde, yeni

gelişen bir soruna rehber olabilecek ön bilgiler olmaksızın çözümler bulmayı içermelidir. Daha önceden hazırlıklı olmadığı bir patolojik durum ile karşılaşan öğrenci, bilimsel metotları ve yaklaşımları uygulayarak doğru yolda ilerleyebilmelidir.

Bu becerilerle donatılmış sağlık personeli "5 yıldızlı sağlık personeli" olarak nitelendirilebilmeli. Bu şekilde yetiştirilmiş bir sağlık personeli özetle şu vasıflara sahip olmalıdır:

- ✓ Hastayı, bireysel olarak ve toplumun bir üyesi olarak değerlendiren, güvenilir, kaliteli, dünya standartlarına uygun hizmet sunmalıdır.
- ✓ Kullandığı yöntemlerin ve teknolojinin; etik ve maliyet-etkili olması gereklidir.
- ✓ Etkili bilgilendirme, sağlığı koruma ve geliştirme için etkili bir iletişimci olmalıdır.
- ✓ Çalıştığı insanların güvenini kazanan ve kamu yararını gözetten bir lideri olmalıdır.
- ✓ Uyumlu çalışan iyi bir yönetici olmalıdır.

Kaliteli bir hemşire mesleğe başladığında şu özelliklere sahip olmalıdır:

- ✓ Mesleki görevlerini ve işlerini yerine getirmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalı.
- ✓ Sağlık hikâyesini alabilmeli ve genel sağlık değerlendirmesi yapabilmeli.
- ✓ Güvenli ve yeterli bir hemşirelik bakımı sunabilmeli.
- ✓ Kronik sağlık sorunları olan kişilere destek bakımı sağlayabilmeli.
- ✓ Sağlık eğitimi, rehberlik ve danışmanlık yapabilmeli.
- ✓ Hemşirelik bakımının planlanması ve değerlendirilmesinde liderlik sorumluluğu alabilmeli.
- ✓ Sağlık bakımı ile ilgilenen bütün personel ile etkili ve uyumlu bir biçimde ekip çalışması yapabilmeli.
- ✓ Etkili iletişim becerilerini kullanabilmeli.
- ✓ Mesleki etik, ilke ve değerlere uygun davranmalı.
- ✓ İlgili yasa, yönetmelik ve yönergeleri bilmeli ve dikkate almalı.

Son yıllarda giderek artan eğitim reformu tartışmaları; halk sağlığı eğitiminde:

- ✓ Problem temelli eğitim,
- ✓ Toplum temelli eğitim,
- ✓ Aktif eğitim,
- ✓ Öğrenci merkezli eğitim,
- ✓ Yeterliye dayalı eğitim modelleri ön plana çıkmaktadır.

Toplum temelli halk sağlığı eğitimi; fakültenin, belirli bir bölgedeki tüm sağlık kuruluşlarından yararlanarak eğitim vermesidir. Bu eğitim modelinde tüm tıbbi uygulamalar ve hasta-hemşire ilişkileri, önce simülasyon mankenleri üzerinde öğrenilmektedir. Sonra öğrenciler en erken zamanda toplumla ve hastalarla iç içe olmaktadır. Ülkemizde de bu eğitim modeli bazı üniversiteler tarafından uygulanmıştır.

Öğrencilerin Halk Sağlığı Uygulamalarında yapması ve kazanması gereken bilgi ve beceriler:

- ✓ Koruyucu sağlık hizmetlerine önem ve öncelik verebilmeli.
- ✓ Birincil, ikincil ve üçüncül korunma yöntemlerini bilmeli,
- ✓ Koruyucu ve iyileştirici sağlık hizmetlerinin bir arada (entegre olarak) verilmesine önem verebilmeli ve uygulayabilmeli. .
- ✓ En çok görülen, en çok öldüren, en çok sakat bırakan ve en çok işgücüne engel olan sağlık sorunlarına öncelik verebilmeli.
- ✓ Risk gruplarına önem ve öncelik verebilmeli.
- ✓ Kişileri çevresi ile bir bütün olarak değerlendirebilmeli.
- ✓ Toplum ve çevre sağlığını etkileyen risklerin azaltılmasına yönelik çözümler geliştirebilmeli,
- ✓ Yalnız hasta olanlara değil, sağlam kişilere de hizmet verilmesini sağlayabilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinin herkese hakkaniyet yaklaşımı ile verilmesini sağlayabilmeli.
- ✓ Hastalıkların nedenleri arasında toplumsal etmenleri de inceleyip değerlendirebilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinin verilmesinde diğer sektörlerle işbirliği yapabilmeli.

- ✓ Sağlık hizmetlerinin bir ekip hizmeti olarak verilmesini sağlayabilmeli.
- ✓ Kişilerin kendi sağlıklarından sorumlu olmaları yönünde eğitici ve yönlendirici çalışmaları planlayabilmeli ve yürütebilmeli.
- ✓ Halkın sağlık hizmetlerine katılmaları için gereken mekanizmaları uygulayabilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinin uygulanmasında yerel koşullara uygun model ve teknolojileri seçip kullanabilmeli.
- ✓ Ayrıntılı ve güvenilir anamnez alabilmeli,
- ✓ Hasta, Gebe-lohusa, 15-49 yaş kadın, Bebek, Yaşlı, Engelli izlemi ve sunumunu yapabilmeli
- ✓ Büyüme eğrilerini oluşturabilecek ve değerlendirebilmeli
- ✓ Ev ortamında vital bulguları ölçüp değerlendirebilmeli
- ✓ PPD ve aşı yapabilmeli
- ✓ Birinci basamak sağlık hizmetleri kavramını bilecek ve laboratuvar uygulamalarını yapabilmeli,
- ✓ Toplum tanıma amacıyla belirlenmiş formata uygun olarak aile raporu hazırlayabilmeli,
- ✓ Halk sağlığı alanında bir seminer hazırlayabilmeli,
- ✓ Sağlıkla ilgili bir konuda sağlık eğitimi verebilmeli.
- ✓ Araştırma raporu hazırlayabilmeli,
- ✓ Araştırma yöntemlerini bilmeli,
- ✓ Ülkede ve bölgede en sık görülen hastalıkların epidemiyolojisini bilmeli,
- ✓ Sağlık düzeyi ölçütlerini bilmeli,
- ✓ Sağlık mevzuatını (Birinci basamak boyutuyla) bilmeli,
- ✓ Çevre sağlığı sorunlarını, mevzuatını ve uygulamalarını bilmeli,
- ✓ Aile planlaması kavramını ve yöntemlerini bilecek ve danışmanlık yapabilmeli,
- ✓ Türkiye'de uygulanan bağışıklama hizmetlerini bilecek ve uygulayabilmeli,
- ✓ İnsan sağlığını etkileyen sosyo-ekonomik, psikolojik, kültürel ve çevresel etmenleri tanımlayabilmeli,
- ✓ Sağlık hizmetlerinin örgütlenmesi modellerini bilmeli.
- ✓ Etik kavram ve ilkeleri ile insan hakları ve hasta hakları konusundaki kuralları uygulayabilmeli,
- ✓ Kanıta dayalı halk sağlığı ilkelerini uygulayabilmeli,
- ✓ Hasta ve hasta yakınları ile etkili bir iletişim kurabilmeli,
- ✓ Mesleğinde örnek davranışlar sergileyebilmeli,
- ✓ Sağlık personelinin görevlerini bilmeli,
- ✓ İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uygulamaları bilmeli,
- ✓ Hastalara tıbbi sosyal hizmet alanında izleme ve uygulama yapabilmeli,
- ✓ Toplumsal kültürün sağlıktaki önemini fark edebilmeli,
- ✓ Problem çözme yöntemini, sağlık sorunlarının çözümünde uygulayabilmeli,
- ✓ Halk sağlığı ile ilgili bilimsel ve teknolojik gelişimleri izleyebilmeli,
- ✓ Ekip çalışması ve multidisipliner yaklaşım ile hizmet götürmenin önemini kavrayabilmeli,
- ✓ Sağlık sorunların çözümünde toplumun katkı ve katılımının önemini anlayabilmeli,

Öğrencilerin yükümlülük ve görevleri:

Halk Sağlığı Uygulama Döneminde Öğrenci:

- ✓ Hemşireye yakışır, temiz ve uygun bir şekilde giyinmelidir.
- ✓ Uygulamalar sırasında kimlik kartı takmak zorundadır.
- ✓ Hasta ve hasta yakınlarının haklarını bilmeli ve bunlara saygılı olmalıdır.
- ✓ Hasta mahremiyetine uymak zorundadır.
- ✓ Kendisine verilen bireyin izlemine öğretilen şekilde yapmalıdır.
- ✓ Yaptığı uygulamalarla ilgili verileri ve bilgileri uygulama rehberine kaydetmelidir.

- ✓ Öğrenci uygulamaları; kurumda çalışan sorumlu hekimin izni ile sorumlu hemşirenin eşliğinde yapılmalıdır. Yapılan işlemle ilişkili ortaya çıkacak tüm komplikasyon ve problemlerden hastanın hekimi sorumludur.

Halk sağlığı uygulaması; belirlenmiş kurumlarda ve sahada yapılmaktadır. Öğrenciler, yeterli süre bu kurumlarda bulunmalı, planlanan işleri ve çalışmalarını gözlemlemeli ve kendisi de yapılmalıdır. Öğrenciler, sahada kendisinin sorumluluğunda olan risk gruplarını izler ve sorunları ile yakından ilgilenir, tıbbi girişimlerde bulunur.

Öğrenciler, bir öğretim üyesinin sorumluluğunda çalışır ve edindiği bilgi ve beceriyi uygulama ile pekiştirmek için uygulamalara aktif olarak katılmalıdır.

Öğrencilerin çalışmaları, oluşturulmuş plan çerçevesinde haftalık olarak izlenir ve öğrencinin başarılı olup olmadığı belirlenir. Çalışmaları eksik kalan ya da yeterli bulunmayarak başarısız sayılan öğrenciler; çalışmaları yeterli bulunana kadar o birimdeki çalışmalarını tekrarlar.

Öğrenciler, 1 kız ve 1 erkek öğrenciden oluşan gruplar şeklinde saha çalışması yapacaktır. Her grup; birer adet "gebe, bebek, 15-49 yaş kadın, yaşlı ve engelli" bireyi bulanan ailenin izlemine yapacaktır. Bu ailelere biri veri toplama ziyareti, diğer dördü eğitim ve izlem ziyareti olacak şekilde en az beş izlem yapacaktır. Ailenin durumuna göre ziyaret sayısı arttırılabilir. Dönem sonunda her grup en az 20 ev ziyaretini gerçekleştirmiş olacaktır.

Ev ziyaretleri 45 dakikayı geçmeyecek ve bu sürenin 30-35 dakikası eğitime ayrılacaktır. Ziyaretlere eğitim materyali ve gerekli araç gereçle çıkılacaktır. Örneğin bebek izlemine gidilmişse mezura, yaşlı izlemine gidilmişse tansiyon aleti olmalıdır. Ziyaretler esnasında üniversite kimliği yakaya takılı olacak ve forma giyilecektir. Öğrencilerin kıyafetleri toplumsal normlara uygun olacaktır.

Halk Sağlığı Uygulama Alanları

Halk Sağlığı; çevre sağlık koşullarını düzelterek, bireylere sağlık bilgisi vererek, bulaşıcı hastalıkları önleyerek, hastalıkların erken tanı ve koruyucu tedavisini yürütebilecek sağlık örgütünü kurarak, toplumsal koşulları her bireyin sağlığını sürdürebileceği düzeyi sağlayacak şekilde geliştirerek, hastalıklardan korunmaya, hayatı uzatmaya, beden sağlığı ile çalışma gününü artırılmasına olanak veren bir bilim ve sanattır.

"Halk Sağlığı Anabilim Dalı" içerisindeki uygulama alanları aşağıda verilmiştir. Toplam 28 günden oluşan uygulama süresi 14 hafta boyunca haftada 2 gün olarak planlanmıştır.

	Uygulama Alanı	Uygulama yeri	Süre (Gün)
1)	Sağlık Yönetimi	İl Sağlık Müdürlüğü, İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve bağlı birimleri, Kamu Hastaneleri Birliği Genel sekreterliği ve bazı hastaneler	4
2)	Toplumu tanıma	Saha ve Aile Sağlığı Merkezleri (ASM)	2
3)	Epidemiyoloji	Saha ve sağlık kurumları	2
4)	Ana-Çocuk Sağlığı	Saha ve sağlık kurumları	2
5)	Okul Sağlığı	İlköğretim ve lise düzeyindeki seçilmiş bazı okullar	2
6)	Beslenme	Saha ve bazı okullar	1
7)	Bağışıklama	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve bağlı birimleri	1
8)	Bulaşıcı Hastalıklar	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve bağlı birimleri	1
9)	Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve bağlı birimleri	1
10)	Sağlık Eğitimi	Saha ve bazı okullar	1
11)	Sağlığı Geliştirme	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve bağlı birimleri	1
12)	Çevre Sağlığı	Toplum Sağlığı Merkezleri	2
13)	İş Sağlığı ve Güvenliği	Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri (OSGB) veya İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri (İSGB)	1
14)	Yaşlı Sağlığı	Saha ve Aile Sağlığı Merkezleri (ASM)	2
15)	Engelli Sağlığı	Saha ve Aile Sağlığı Merkezleri (ASM)	2
16)	Toplum Ruh Sağlığı	Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri	2
17)	Ağız Diş Sağlığı	Ağız Diş Sağlığı Merkezleri	1

1. SAĞLIK YÖNETİMİ

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlık Yönetimi" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır:

- ✓ Türkiye'nin yönetim yapısını bilmeli.
- ✓ Sağlık Bakanlığı'nın merkez ve taşra örgütünü bilmeli.
- ✓ Yerel yönetim yapısını ve bunların sağlık hizmetlerine ilişkin görev ve sorumluluklarını bilmeli.
- ✓ Kamuda çalışmanın esaslarını bilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinin kapsamını bilmeli; Koruyucu, iyileştirici ve esenlendirici hizmetleri bilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerini ilgilendiren başlıca mevzuatı bilmeli.
- ✓ Mevzuat hazırlama tekniklerini ve sürecini bilmeli.
- ✓ "Temel Sağlık Hizmetleri" kavramlarını bilmeli.
- ✓ Sağlık meslek kuruluşlarının amaçlarını, örgütlenmesini ve çalışma esaslarını bilmeli.
- ✓ Uluslararası sağlık kuruluşlarını, amaçlarını ve çalışma esaslarını bilmeli.
- ✓ Diğer ülkelerdeki hizmet modellerinden başlıcalarını bilmeli.
- ✓ Özel sektörde çalışmanın esaslarını ve kurallarını bilmeli.
- ✓ Kendisi de dâhil olmak üzere, ekipteki üyelerin ve hiyerarşik kademedeki yetkililerin görev, yetki ve sorumluluklarını bilmeli.
- ✓ Hizmetin verimliliğini etkileyen faktörleri bilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinde "toplam kalite yönetimi" kavramını bilmeli.
- ✓ Denetim tekniklerini bilmeli.
- ✓ Plan türlerini, aşamalarını ve tekniklerini bilmeli.
- ✓ Sağlık kuruluşları döner sermaye işlemlerini bilmeli.
- ✓ Personelin atama ve geçici görevlendirme işlemlerini bilmeli.
- ✓ Sağlık ekonomisinin tanımı ile sağlık ekonomisinin amacını ve konu alanlarını söyleyebilmeli.
- ✓ Sağlık ekonomisinin sağlık hizmetleri içindeki yerini ve önemini söyleyebilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetlerinde maliyet artış nedenlerini ve bunların toplum açısından önemini bilmeli.
- ✓ Sağlıkta öncelikleri saptayabilmeli, hizmet planlaması yapabilmeli
- ✓ Sağlık hizmetlerinin finans kaynaklarını bilmeli.
- ✓ Sağlıkta eşitlik, verimlilik ve hakkaniyet tanımlarını yapabilmeli.
- ✓ Sağlık sistemlerini bilmeli.
- ✓ Sağlıkta değerlendirmenin gereğini bilmeli.
- ✓ Farklı disiplinlerle işbirliği yapmanın gereğini bilmeli.
- ✓ Temel sağlık hizmetleri ile ekonomik büyüme ve kalkınma arasındaki ilişkiyi bilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetleri ihtiyaç ve talep özelliklerini, hizmete ulaşmayı etkileyen faktörleri bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlık Yönetimi" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Yasa, tüzük, yönetmelik, yönerge gibi mevzuat hükümlerini doğru olarak yorumlayabilmeli.
- ✓ Belediyelerin sağlıkla ilgili hizmetlerini değerlendirebilmeli. Belediyelerin sağlık hizmetlerinin daha verimli olması için yönlendirici çalışmalar yapabilmeli.
- ✓ Sağlık hizmetleri ile ilgili birimleri ve işleri yönetebilmeli.
- ✓ Topluluk ve bireylerle doğru ve etkili iletişim kurabilmeli.
- ✓ Hizmetin verimliliğini değerlendirebilmeli. Verimliliğin düşük olmasının nedenlerini bulup ortaya koyabilmeli. Verimliliği arttırıcı önlemleri bulup uygulayabilmeli.
- ✓ Yönetim kararlarında bilgiyi kullanabilmeli.
- ✓ Ekip üyelerini sorunların çözümlerini düşünüp bulma konularında teşvik edebilmeli.
- ✓ Emrindeki personele yetki ve sorumlulukları düzeyinde görevler verebilmeli.
- ✓ Çalışmaları koordine edebilmeli.
- ✓ Sağlık kuruluşlarında tutulan kayıtları denetleyip eksik ve yanlış olanları ayırt edebilmeli.
- ✓ Bir resmi yazıyı, yazışma kurallarına uygun yazabilmeli

- ✓ Resmi yazıları gelen ve giden evrak defterlerine kayıt edebilmeli
- ✓ Uygun denetim tekniklerini uygun durumlarda doğru şekilde uygulayabilmeli.
- ✓ Personelin eğitim gereksinimini saptayabilmeli.
- ✓ Hizmet içi eğitim programlarını planlayabilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Kendi bilgi ve becerilerini sürekli olarak tazeleyebilmeli ve güncelleştirebilmeli.
- ✓ Hizmet için gereken araç-gereç ve personeli saptayabilmeli.
- ✓ Hizmetle ilgili projeler hazırlayabilmeli, kaynak sağlayabilmeli, kaynakları uygun biçimde dağıtıp kullanabilmeli.
- ✓ Bir toplantıyı uygun şekilde yönetebilmeli.
- ✓ Görev ve yetki devri yapabilmeli.
- ✓ Disiplin soruşturması yürütebilmeli. Ön inceleme raporu yazabilmeli.
- ✓ Personelin özlük işlerinin uygun biçimde kullanılmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Sağlık ekonomisi bilgisini kullanarak hizmet planlayabilmeli.
- ✓ Sağlık alanında ekonomik değerlendirme teknikleri uygulanarak yapılan çalışmaları yorumlayabilmeli.
- ✓ Nüfusun niteliksel ve niceliksel değişimini etkileyen ekonomik ve toplumsal faktörleri sıralayabilmeli.
- ✓ Toplumun demografik yapısı ile sağlık düzeyi ve sağlık ihtiyacı arasındaki ilişkiyi kurabilmeli.
- ✓ Sağlık hizmet planlaması, sağlık insangücü planlaması ve finansman programları hazırlanmasında demografik verileri kullanabilmeli.
- ✓ Demografik verileri kullanarak lojistik ve harcama planlaması yapabilmeli.

UYGULAMA

Halk sağlığı uygulamasında öncelikle Ülkemizin sağlık sistemini, Sağlık Bakanlığı'nın merkez ve tağra teğkilatlarını, özellikle de koruyucu sağlık hizmeti sunan sağlık kurumlarını, birinci basamaktaki sağlık kuruluşlarını ve burada çalışan hemşirelerin görevlerini öğrenmek gerekir. Bu görevler arasında önemli olanlar bu uygulama sırasında öğrenciler tarafından yapılarak pekiştirilmelidir.

663 sayılı "Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teğkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" 03.06.2015 tarihinde güncellenmiş ve Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının teğkilat, görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmiştir. Bu kararnameyi inceleyerek aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	Sağlık Bakanlığının görevlerini maddeler halinde yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	

	Sağlık Bakanlığının merkez teğkilatı hizmet birimlerini yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
10)	
11)	
12)	
13)	

	Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun görevlerini maddeler halinde yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
10)	
11)	

	Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunun görevlerini maddeler halinde yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	

Sağlık Bakanlığının Merkez Teşkilatının yönetim birimlerini araştırarak güncel teşkilat şemasını çiziniz (Sağlık Bakanlığı web sitesinde bulabilirsiniz)

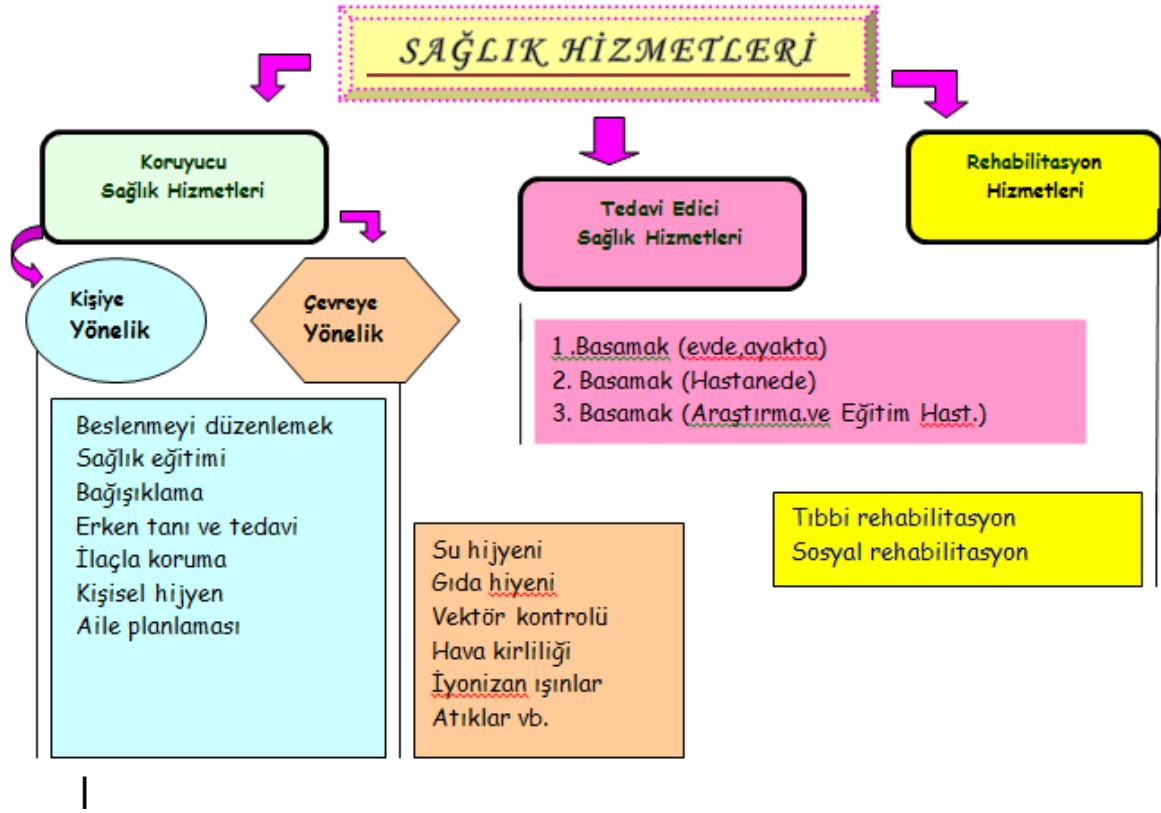
Sağlık Hizmetleri

Bireylerin ve toplumların bedensel, ruhsal ve sosyal sağlığına zarar veren faktörlerin ortadan kaldırılması, sağlığın korunup, geliştirilmesi ve sağlam / hasta bireylerin tıbbi kontrolleri sonucu erken tanı ve tedavileri için gösterilen çabaların tümüne "sağlık hizmetleri" denir.

Bir başka tanımla, sağlık hizmetleri, bilgi, beceri, yetki ve sorumlulukları yönünden birbirini tamamlayan ve aynı amaç için birlikte çalışan sağlık elemanlarının sunduğu hizmetlerin toplamıdır.

Sağlık hizmetlerinin temel amacı toplumun tüm bireyelerine doğuştan kazandırılan sağlıklı olma hakkının sağlanması ve devamlılığı için yeterli yaşam düzeyinin sunulmasıdır.

Sağlık hizmetlerinin koruma, tedavi (iyileştirici) ve rehabilitasyondan oluşan üç boyutu vardır.

Koruyucu Sağlık Hizmetleri

Koruyucu sağlık hizmetlerinin amacı, kişilerin sağlığını korumak ve geliştirmektir. Ancak, her türlü çabaya karşın tüm bireyleri, her hastalıktan korumak olası değildir ve bazı bireyler hastalanır. O zaman sağlık hizmetlerinin ikinci boyutu "tedavi" sözkonusudur.

Çevreye yönelik olan koruyucu sağlık hizmetleri "Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM) tarafından sunulmakta iken; bireye yönelik olan koruyucu sağlık hizmetleri ise aynı zamanda birinci basamak tedavi hizmetleri de sunan "Aile Sağlığı Merkezleri (ASM) tarafından verilmektedir. Bu nedenle halk sağlığı uygulamalarında bu iki kurumu ziyaret etmek ve işleyişini öğrenmek çok önemlidir.

Uygulama yaptığınız TSM'deki işleyişi ve "Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği"ni (tarih: 05.02.2015 sayı: 29258) gözden geçirerek;

	Toplum sağlığı merkezinin görevlerini maddeler halinde yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
10)	
11)	
12)	
13)	
14)	
15)	
16)	
17)	
18)	
19)	
20)	
21)	
22)	
23)	
24)	
25)	
26)	
27)	
28)	
29)	

Uygulama yaptığınız TSM'de çalışan hemşirelerle görüşerek ve "Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği"ni (tarih: 05.02.2015 sayı: 29258) gözden geçirerek;

	Toplum sağlığı merkezinde çalışan hemşirenin görevlerini maddeler halinde yazınız.
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
10)	
11)	
12)	
13)	
14)	
15)	
16)	
17)	
18)	

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri:

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri; ilk başvuru yeri olarak, insanların en yakınına kadar götürülmüş, sağlık hizmetleri örgütlenmesinin birinci halkası ve temelidir. Sağlık sisteminin başarısı; birinci basamak sağlık kuruluşlarının verimli ve kaliteli hizmet sunmasına bağlıdır.

Ülkemizdeki hemşirelerin yaklaşık yarısı birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışmaktadırlar ve bu hemşirelerin çoğu da aile sağlığı birimlerinde; aile hekimi ile birlikte çalışmaktadır.

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5258 Sayılı "Aile Hekimliği Kanunu", 25.01.2013 tarih ve 28539 sayılı "Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği", 05.02.2015 tarih 29258 sayılı "Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği" mevzuatını inceleyerek

Birinci basamak sağlık hizmeti:

Aile Sağlığı Merkezi (ASM):

Aile Hekimliği Birimi (AHB):

Aile hekimi:

Aile sağlığı elemanı:

Toplum sağlığı merkezi (TSM):

Entegre ilçe devlet hastanesi:

Evde sağlık hizmeti:

Gezici sağlık hizmeti:

AÇS-AP (Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması) birimi:

VSD (Verem Savaş Dispanseri) birimi:

KETEM (Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi) birimi:

İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) birimi:

Mobil sağlık hizmeti:

Yerinde sağlık hizmeti:

Aile Sağlığı Merkezinde bulunması zorunlu araç gereçler nelerdir;

Uygulama yaptığınız ASM'de bulunan tıbbi cihazları inceleyiniz; eski, bozuk ve eksik olan cihazlar konusundaki yorumunuzu yazınız

Uygulama yaptığınız ASM'deki mevcut ilaçları gözden geçirerek aşağıdaki listeye işleyiniz. 15/02/2008 tarih ve 26788 sayılı "Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmelik"te bulundurulması zorunlu olan temel acil ilaçlar, aşılar ve antiserumları öğreniniz.

Temel İlaçlardan Mevcut Olanları İşaretleyin

İsoptine amp	%9 NaCl solüsyonu	Aminophillin
Heparine	%20 mannitol solüsyonu	Diazem amp
Kortikosteroid amp	Lidokain amp	Nidilat Kapsül
Spazmolitik amp	Adrenalin amp	Diüretik
Anksiyolitik amp	Atropin sülfat amp	Antihistaminik
Methergine amp	Sodyum bikarbonat amp	Analjezik
Polivinil prodlidine iyot sol.	Calcium glukonat amp	
%5 Dekstroz solüsyonu	Dopamin amp	

İlaçlar uygun şekilde depolanıyor mu? (.....)

Aile hekiminin görevlerini maddeler halinde yazınız. (5258 Sayılı Aile Hekimliği Kanunu ve 25.01.2013 tarih ve 28539 sayılı Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği).

Aile sağliğı elemanının görevlerini maddeler halinde yazınız. (5258 Sayılı Aile Hekimliği Kanunu ve 25.01.2013 tarih ve 28539 sayılı Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği).

Aşağıdaki form bir aile sağlığı biriminin (ASB) değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Aile sağlığı birimine uygulama için giden öğrenciler gözlem yaparak ve kayıtlardan yararlanarak bu formu dolduracaklardır. Böylece bir aile sağlığı biriminin ayrıntılarını ve yürüttüğü işleri öğrenecektir.

Aile Sağlığı Birimi (ASB) Değerlendirme Formu

İl :
 ASB No :
 Aile Hekimi Adı ve Soyadı :
 Aile Sağlığı Elemanı Adı ve Soyadı :
 Kayıtlı Kişi Sayısı :
 Mobil Hizmeti Yerleri ve Nüfusu :
 Mobil Hizmet Sıklığı :
 15-49 Yaş Kadın Nüfusu :
 Hedef Bebek Nüfusu :
 0-11 Aylık Bebek Nüfusu :
 12-59 Aylık Çocuk Nüfusu :
 65 + Yaşlı Nüfus :
 Nüfustan Düşürülen Kişi Sayısı :
 Kayıttan Düşürülen Bebek Sayısı :
 Kayıttan Düşürülen Gebe Sayısı :
 Yapılan Poliklinik Sayısı (Yıllık) :
 Sevk sayısı ve oranı :
 Kişi başına başvuru oranı :
 Yapılan Laboratuvar Sayısı (Yıllık) :
 Gezici Hizmet Muayene Sayısı (Aylık):
 Aile Sağlığı Merkezindeki (ASM) ASB Sayısı:

	Değerlendirme konusu	Evvet	Hayır
Yönetim	Gelen-giden evrak kayıt defterleri var mı?		
	Kayıtlar düzenli ve doğru tutuluyor mu?		
	Dosyalama sistemi var mı?		
	Elektronik kayıt programları var mı?		
	Enjeksiyonlar ve aşılar elektronik kayıt programına kaydediliyor mu?		
	Haftalık çalışmalar ve aylık çalışmalar zamanında gönderiliyor mu?		
	İlk yardım ve acil müdahalede kullanılacak yeterince steril tıbbi malzeme mevcut mu?		
	Yeşil reçete var mı?		
Fiziksel şartlar	Acil müdahale ve aşı odaları mevcut mu?		
	İstatistik bilgilerin asıldığı pano mevcut mu?		
	Kapılarda ilaç mümessillerin mesai saatlerinde çalışma yapmamaları belirten yazı var mı?		
	Mesai saatlerinin yazılı olduğu tabela görünür bir yere asılı mı?		
	Poliklinik kapılarında doktor isimleri yazılı mı?		
	Poliklinik odalarının havalanma ve aydınlanması yeterli mi?		
	Hasta bekleme salonu fiziki olarak yeterli mi?		
	Tıbbi atıkların depolanması uygun mu?		
	Enjeksiyon odası hijyen kurallarına uygun mu?		
	Kullanılan enjektörler tıbbi atık kutularına uygun atılıyor mu?		
	Hizmet verilen yerin genel temizliğine dikkat ediliyor mu?		

	Hizmet verilen yerin boya -badanası yeterli mi?		
	Hastaların kullanabileceği lavabo ve tuvalet var mı?		
	Lavabolarda sensörlü batarya mevcut mu?		
	Tuvaletlerde sabun bulunduruluyor mu?		
	Yangın söndürme cihazları var mı?		
	Yangın söndürme cihazlarının kontrolleri yapılmış mı?		
Hizmet verileri	Gezici sağlık hizmetine gidilmesi gereken saatlere uyuluyor mu?		
	Gezi programına uyuluyor mu?		
	Evde takibi zorunlu özürlü, yaşlı, yatalak ve benzeri durumdaki kişiye yönelik tanı tedavi reabilitasyon ve danışmanlık hizmeti veriliyor mu?		
Bulaşıcı hastalıklar	Bildirimi zorunlu hastalıklar listesi görünür bir şekilde asılmış mı?		
	Kaç tüberküloz hastası var?		
	Doğrudan Gözetimli Tedavi (DGT) uygulamasına uyuyor mu?		
	Bulaşıcı hastalık kayıtları düzenli tutuluyor mu?		
	BCG aşısı yapılıyor mu?		
	Aşılar buzdolabının uygun raflarında tutuluyor mu?		
	Buzdolabı ısı izlem çizelgesi var mı?		
	Günlük buzdolabı derecesi kontrol edilip ısı çizelgesine işleniyor mu?		
	Soğuk zincir talimatnamesi buzdolabın kapağında asılı mı?		
	Aşı kayıtları düzenli tutuluyor mu?		
	Filyasyon raporları arşivlenip sonuçları takip ediliyor mu?		
Ana çocuk sağlığı	Gebe takipleri düzenli yapılıyor mu?		
	Gebe izlemlerinde lab. tetkikleri yapılıyor mu?		
	Rahim içi araç takılıyor mu?		
	Aile Planlamasp danışmanlığı yapılıyor mu?		
	Topuk kanı alınıyor mu?		
	Sağlık eğitimi yapılıyor mu?		

Çalıştığınız Aile Sağlığı Merkezinin (ASM) personel durumu inceleyiniz ve yorumunuzu yazınız.

İncelediğiniz Aile Sağlığı Merkezinde çalışan bir aile sağlığı elemanının hazırladığı son aya ait "aylık çalışma bildirisi formunu" inceleyerek yorumunuzu yazınız.

ASM'deki "doğum raporu", "ölüm raporu", "ayniyat tesellüm makbuzu", "talep müzekkeresi" formlarını inceleyerek yorumlarınızı ve öğrendiklerinizi yazınız.

ASM'de çalışan bir aile sağlığı elemanının ağzından "yıllık izin dilekçesi" yazınız (ilgili mevzuatı inceleyerek).

Uygulama yaptığınız ildeki sağlık kurum- kuruluşları ve personel bilgilerini aşağıdaki tabloya yazınız

Sağlık Kuruluşları	Sayı
Hastane	
Entegre İlçe Hastanesi	
Halk Sağlığı Laboratuvarı	
Verem Savaş Dispanseri	
Acil Sağlık İstasyonu	
Aile Hekimlikleri	
AÇS/AP Merkezi	
Sağlık Evi	

Personel	Sayı
Uzman Hekim	
Pratisyen Hekim	
Diş Hekimi	
Eczacı	
Hemşire	
Ebe	
Sağlık Teknisyeni	

Ülkemizin sağlık harcamalarını araştırınız ve aşağıdaki soruların yanıtlarını bularak yazınız;

Kişi başına düşen sağlık harcaması ne kadardır?

Sağlık harcamalarından koruyucu sağlık hizmetlerine ayrılan pay ne kadardır?

Halk sağlığı uygulamalarının sağlık harcamalarına etkisi nasıl olmaktadır?

2. TOPLUMU TANIMA

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Toplumu Tanıma" konusunda şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Kùltürün sağlığı nasıl etkilediğini bilmeli.
- ✓ Sistematik bir yaklaşımla hizmet verilen toplumu tanımaya yönelik olarak değişik yöntemleri kullanmayı bilmeli, bunlar içinde en yaygın olarak kullanılan OMAHA sistemini öğrenmeli.
- ✓ Sağlık sorunlarının çözümü ve halkla ilişkilerde sağlık sosyolojisi ve tıbbi antropoloji bilimlerinden nasıl yararlanılacağını bilmeli.
- ✓ Sağlık ve hastalığın sosyal yönünü bilmeli.
- ✓ Elde edilen veriler yardımıyla toplumun sağlık durumunu ve ihtiyaçlarını saptamayı, öncelik sıralaması yapmayı, etkinlikleri planlayıp uygulamayı ve değerlendirmeyi bilmeli.
- ✓ Verilen hizmetlerin etkilerini ve sonuçlarını gözlemlemeyi bilmeli.
- ✓ Her toplumun kendine has özelliklere sahip olduğunu ve yaşadığı çevrenin etkisi altında olduğunu bilmeli.
- ✓ Kroki ve harita çizmeyi bilmeli.
- ✓ Değişik toplum yapıları içinde değişen hastalık örüntülerini bilmeli, tanımalı.
- ✓ Aile yapılarını değişik aile tiplerinde aile üyelerinin değişen rol ve statülerini, bu değişikliklerin sağlık ve hastalıklar üzerine yaptıkları etkileri tanımalı.
- ✓ Medeni durum, cinsiyet, yaşı grupları gibi özelliklerin bireylerin ve toplumun sağlık ve hastalık örüntüleri üzerine olan etkilerini bilmeli.
- ✓ Dinsel ve geleneksel uygulamaların sağlık-hastalıkla ilişkilerini ve etkileşimlerini bilmeli.
- ✓ İnsanlara; toplum, toplumsal kurumlar ve devletten yardım ve destek sağlamanın yollarını bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Toplumu Tanıma" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Hizmet verilen toplumun hizmetle ilgili beklentilerini, isteklerini ve gereksinimlerini belirleyebilmeli, bu amaçla OMAHA hemşirelik tanıları, girişimleri ve bakım sonuçları sistemini kullanabilmeli.
- ✓ Toplumun sağlık hizmetlerine katılımını sağlayıcı mekanizmaları doğru ve etkili biçimde uygulayabilmeli.
- ✓ Toplumun sağlık düzeyinin belirleyebilmeli
- ✓ Hizmetlerin değerlendirilmesini yapabilmeli
- ✓ Hizmet önceliklerini belirleyebilmeli
- ✓ Bölgenin sağlığını etkileyen faktörleri belirleyebilmeli
- ✓ Sağlıkla ilgili ihtiyaçları belirleyebilmeli
- ✓ Sorunlara yönelik uygun çözümleri belirleyebilmeli
- ✓ Köy ziyaretlerinde halkın nasıl yaşadığını gözleyebilmeli.
- ✓ Sağlık ekibindeki sosyal bilimcilerin önemini, onlarla hangi konularda işbirliği yapması gerektiğini saptayabilmeli ve işbirliği yapabilmeli.
- ✓ İnsanlarla doğru ve etkin iletişim kurabilmeli.
- ✓ Küçük guruplarla etkili iletişim kurabilmeli, bir arada çalışabilmeli.
- ✓ Toplulukları kararlar almaya, uygulamaya yönlendirebilmeli.
- ✓ İnsan sağlığını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen sosyal ve kültürel etkenleri saptayabilmeli.
- ✓ Medeni durum, cinsiyet, yaş gurupları gibi özelliklerin bireylerin ve toplumun sağlık ve psikolojik yapısı üzerindeki etkilerini saptayabilmeli ve çözüm önerileri geliştirebilmeli.
- ✓ Sağlık hizmeti sunarken toplumun değer yargılarını gözönünde alabilmeli.
- ✓ Sağlık personelinin bireyler ve hastalar üzerindeki yönlendirici etkisini olumlu yönde kullanabilmeli.

- ✓ İnsanlara toplum, toplumsal kurumlar ve devletten destek sağlayabilmeli.
- ✓ Bölgenin coğrafyasını, iklimini, yaşam koşullarını ve yararlandıkları sağlık hizmetlerini belirleyebilmeli.
- ✓ Hizmet sunumu için gerekli kroki ve haritaları çizebilmeli.
- ✓ Sağlığı biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel bağlamı içinde bütüncül bir yaklaşım ile değerlendirebilmeli
- ✓ Farklı sosyal ve kültürel özellikleri olan hastalar ile etkili iletişim kurabilmeli
- ✓ Sağlığı etkileyen sosyal ve kültürel faktörleri tanımlayabilmeli
- ✓ Biyo-psiko-sosyal ve kültürel bakış açısını çeşitli sağlık ve hastalık durumlarına uygulayabilmeli
- ✓ Farklı sosyal ve kültürel özellikler taşıyan hastaların ihtiyaçlarına uygun hizmet sunabilmeli
- ✓ "Hastalık" ve "rahatsızlık" kavramlarını açıklayabilmeli, hastaların kullandığı biyomedikal tıp dışındaki diğer sağaltım yöntemlerini değerlendirebilmeli
- ✓ Hastalara karşı (geleneksel uygulamaları veya inanışları ne olursa olsun) olumlu, alçak gönüllü ve onları anlamaya yönelik bir tutum benimsemeli
- ✓ Sağlık göstergeleri ile sosyal ve kültürel faktörler arasındaki bağı kurabilmeli
- ✓ Hastaların kendi yapıkları sağaltım uygulamalarından olumlu olanları destekleme, olumsuz olanları güven verici bir tutumla çözmek için hasta ile işbirliği içinde olabilmeli
- ✓ Hastaların kullandığı biyomedikal tıp dışındaki diğer sağaltım yöntemlerini (popüler tıp, çin tıbbı, geleneksel tıp uygulamaları vb.) tanımlayabilmeli
- ✓ Hastaların kendi kişisel inanışlarına, sosyal ve kültürel özelliklerine göre kendi kararlarını verebilecekleri ortam oluşturabilmeli
- ✓ Medikal araştırmalarda sağlığı etkileyen sosyal ve kültürel değişkenleri kullanabilmeli.

UYGULAMA

Aşağıdaki uygulamaları yaparak hizmet sunduğunuz toplumu daha iyi tanımaya çalışabilirsiniz.

1. Coğrafi, İklim ve Ulaşım Özellikleri

Coğrafi özellikler; sağlık hizmetlerinin sunumunda ve toplumun hizmetlere ulaşabilmesinde oldukça önemli bir faktördür.

✓ İlinizin ve çalışma bölgenizin coğrafi, iklim ve ulaşım özellikleri nelerdir?

✓ İlinize ait bu özelliklerin hizmet sunumu ve kullanımına olumsuz etkileri neler olabilir? Bu olumsuzlukları gidermek için neler yapılabilir?

2. Demografik Özellikler

Demografik veriler, her düzeydeki sağlık personelinin hizmetle ilgili planlama yapmasında ve öncelikleri belirlemede kullanabileceği bilgilerdir.

1. İlinizin ve çalıştığınız bölgenin en son verilere göre nüfusu nedir?

2. İlinizin ve çalıştığınız bölgenin Kır-Kent nüfus oranı nedir?

3. İlinizin ve çalıştığınız bölgenin nüfus artış hızı kaçtır?

4. İliniz iç ya da dış göç alıyor ya da veriyor mu?

İliniz yılın belli dönemlerinde nüfus hareketlerinden etkileniyor mu?

Evet ise nelerden etkileniyor?

Bu etkenlerin iliniz sağlık düzeyine olası etkileri nelerdir?

5. İlinizin ve çalıştığınız bölgenin 15-49 yaş grubu kadın sayısı kaçtır?

Sizce bu rakamı bilmenin yararı nedir ve hangi ön tahminleri yapmak için kullanılır?

6. İlinizin ve çalıştığınız bölgenin 0-11 ay grubu bebek ve 1-5 yaş grubu çocuk sayısı kaçtır?

Sizce bu rakamı bilmenin yararı nedir ve hangi ön tahminleri yapmak için kullanılabilir?

3. Sosyoekonomik ve Kültürel Özellikler

Kişilerin sağlık hizmetlerine bakışı, sağlık ve hastalık kavramlarına yaklaşımı çok değişiktir. Herhangi bir sağlık sorunu toplumun bir bölümü tarafından sağlık dışı bir olay olarak görülebilirken, başka bir grup tarafından sağlık kuruluşuna gitmeyi gerektirecek bir sorun olarak görülebilir.

Sağlığı doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen davranış biçimleri toplumlar hatta kişiler arasında çok büyük değişiklikler göstermektedir. Bu değişiklikler kişi ve toplumların kültürel özellikleri, sosyal statüleri ve ekonomik düzeylerinden kaynaklanmaktadır. Sağlık personelinin iline ve çalışma bölgesine ait bu davranış biçimlerini ve nedenlerini (determinant) çok iyi bilmesi, olumlu olanları geliştirmesi, olumsuz olanları ise ortadan kaldırmak amacıyla sağlık eğitimleri düzenlemesi gerekmektedir.

Ayrıca sağlık personelinin çalıştığı bölgedeki temel geçim kaynaklarını ve iş alanlarını bilmesi; halk sağlığı sorunu olabilecek meslek hastalıklarını ve riskleri dikkate alarak hizmeti planlaması ve gerekli önlemleri alması açısından önemlidir.

1. İlinizde ve çalıştığınız bölgede sağlık alanında öncelikli hedef grubumuz olan bebek, çocuk ve anneler üzerinde (beslenme, hijyen, aşılama hizmetleri vb. konularda) olumsuz etkileri olabileceğini düşündüğünüz; değişik inanç, örf ve adetlerden kaynaklanan davranış biçimlerini ve uygulamaları maddeler halinde yazınız.
2. Toplum ve kişilerin sağlıklarını korumak ve geliştirmek için; sağlığı olumsuz etkileyebilecek davranış biçimlerinin düzeltilmesi konusunda yapılması gerekenleri maddeler halinde yazınız.
3. Bu amaçla, ilinizde hangi sektörlerle işbirliği yapılmalıdır?
4. Çalıştığınız ilin ve bölgenin başlıca geçim kaynaklarını sıklığına göre maddeler halinde yazınız (tarım, hayvancılık, küçük sanayi, ağır sanayi, serbest meslek, memur vb.)
5. Söz konusu geçim kaynaklarından hareketle, çalışanların ve birlikte yaşadıkları kişilerin maruz kalabilecekleri riskler ve bu risklerin sonucunda beklenen sağlık sorunları/hastalıklar neler olabilir?

4. İlin Öncelikli Sağlık Sorunları

Bu bölüme kadar, birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan bir sağlık personeli olarak; ilinizde sağlık düzeyini etkilemesi olası faktörler hakkında bilgi sahibi olmanız ve bu bilgiler hakkında yorumlar yapmanız istendi.

Bu bölümde, şimdiye kadar elde ettiğiniz veriler ve yaptığınız hesaplamalar sonucunda ilinizin öncelikli sağlık sorunlarını ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerinizi maddeler halinde yazmanız ve gerekiyorsa açıklamalar yapmanız beklenmektedir. Böyle bir çalışma, uygun planlama, uygulama ve değerlendirme yapabilmeniz için de yararlı olacaktır.

5. İlde Yürütülen Sağlık Programları

Ülkemizin temel sağlık hizmetleri alanındaki öncelikli sağlık sorunlarının çözümüne yönelik olarak, rutin hizmetlere ek olarak bakanlıkça, sorunun olduğu yerde ve hedef guruba yönelik yürütülen çalışmalar "Sağlık Programları" olarak tanımlanabilir. Sağlık Bakanlığı; öncelikli alanlara yönelik program ve projeler geliştirmektedir. Bunların bazıları ülke çapında uygulanmakta, bazıları ise kaynak kısıtlılığı ve öncelikler dikkate alınarak birkaç ille sınırlı kalmaktadır.

Uygulama yaptığınız ildeki sağlık program ve projeleri öğrenerek; amaç, hedef ve kapsamı yönünden değerlendiriniz.

6. Ev ziyaretleri

Ailelerin düzenli olarak izlenmesidir. Ev ziyaretlerinde; ailenin, yaşadığı konutun ve çevrenin sağlığa uygun olup olmadığı, sosyo-ekonomik durumu, beslenme ısınma, güvenlik, hijyen gibi özellikleri belirlenmeli, kayıt altına alınmalı ve gerekli sağlık eğitimleri verilmelidir. Ayrıca ev ziyaretlerinde, risk grubu olarak bilinen; bebeklerin, çocukların, 15-49 yaş grubu kadınların, gebelerin, lohusaların, yaşlıların ve engellilerin izlemleri yapılmalı ve kayıtlara işlenmelidir. Ev ziyaretlerinin süresi 30-45 dakikayı geçmemelidir.

Hemşire, hizmet verdiği ailelerin; sağlıklarını korumak ve geliştirmek, sağlıklı bir yaşam tarzı geliştirmelerini sağlamak, ailedeki sağlık sorunlarını tespit etmek ve bunlara yönelik bakım planları oluşturmakla yükümlüdür.

Hemşire, yapacağı ev ziyaretinin gününü ve saatini mutlaka aile ile iletişim kurarak belirlemelidir. Mümkünse tüm aile bireylerinin bir arada olduğu gün ve zamanlar tercih edilmelidir. Belirlenen tarihte değişiklik yapılacaksa aile haber verilmelidir.

Hemşire ev ziyareti yaparken; güler yüzlü, güvenilir, özverili ve sabırlı olmalıdır. İlk kez ziyaret edilen bir ailede işe kendini tanıtmakla başlamalıdır. Sonra ziyaret nedeni belirtilmelidir. Ayrıca hemşire, ailenin gelenek ve göreneklerine saygılı olmalı ve ailenin değerlerine uygun davranışlarda bulunmalıdır.

Kaliteli bir ev ziyareti yapmak istiyorsanız eve gitmeden önce; aileye ait kayıtların (Kişilere ait hastalık bilgileri, gebe ve lohusa izlem bilgileri, bebek ve çocuk izlem bilgileri, 15-49 yaş kadın izlem bilgileri ve aşı kayıtları gibi) gözden geçirilmesi ile işe başlayınız. Bu bilgileri ev ziyareti sırasında yapılan gözlemlerinizi birleştirilerek; ailedeki sağlık sorunları daha kolay belirleyebilirsiniz.

Ev ziyaretinin sonuna geldiğinizde; belirlediğiniz sorunları ve aileyle beraber aldığınız kararları, aile üyeleriyle son bir kez gözden geçirin ve maddeler halinde özetleyiniz. Belirlenen bu sorunların ve alınan kararların unutulmaması için kayıtlara işlemeyi unutmayınız. Bir sonraki ziyaret tarihini ve saatini aileyle beraber kararlaştırdıktan sonra evden ayrılabilirsiniz.

Ev ziyaretlerinde hemşire tarafından yapılacak uygulamalar nelerdir;

Memleketinizdeki sağlıkla ilgili;

- ✓ Yanlış geleneksel uygulamalar nelerdir;
- ✓ 3 adet atasözünü yazınız
- ✓ 10 adet deyim veya yöresel kelime ve açıklamasını yazınız.

Uygulama yaptığınız ASB'de kayıtlı olan bir kişiyi, yaşadığı çevrede tanımak için; evinde ziyaret ederek aşağıdaki formları doldurunuz ve aileyi halk sağlığı bakış açısıyla değerlendiriniz.

HANE BİLGİ FORMU

Anket Kodu:

İlçe		Mahalle		Apartman No		Telefon	
Belde		Cadde		Kapı No		Cep Tel	
Köy		Sokak					

Konut Durumu

Konutun Tipi 1) Apartman 2) Müstakil Ev 3) Köy Evi 4) Gecekondu 5) Prefabrik 6) Baraka, Çadır	Tuvalet 1) Yok 2) Evin İçinde 3) Evin Dışında 4) Diğer	İçme Suyunun Kaynağı 1) Şebeke 2) Kuyu Suyu 3) Damacana 4) Akarsu-Göl 5) Diğer	Isınma Şekli 1) Kalerifer 2) Soba 3) Diğer
Oda Sayısı		Çöplerin Toplanma Sıklığı 1) Toplanmıyor 2) Düzensiz Topl 3) Düzenli Topl	
Büyüklüğü m ²			

Sosyal Durum

Aile Tipi 1) Çekirdek 2) Geniş 3) Parçalanmış	Akraba Evliliği	0) Yok 1) Var	2004 Yılındaki Doğum	0) Yok 1) Adet 2) Adet	0) 2004 Yılındaki Ölüm
	Nikah Tipi 1) Resmi+Dini Nikah 2) Resmi Nikah 3) Dini Nikah 4) Hiçbiri	Hanede Gebe	0) Yok 1) Var	Sahip Olunan Köpek	0) Yok 1) Adet 2) Adet
	Aile İçi Şiddet	0) Yok 1) Var	Memleketiniz:	İldeki süre:	

Ekonomik Durum

Toplam Gelir		Televizyon		Yardım Alınan Kurum 1) Sosyal Hiz. Vakfı 2) SHCEK 3) Belediyeler 4) STK 5) Diğer	Yardım Talebi 1) Evde Bakım Hizmeti 2) Gıda 3) Giyim 4) Eğitim 5) İlaç-Tedavi 6) Yakacak 7) Ev Eşyası 8) Nakit Para 9) Barınma 10) Diğer 11) Sünnet	Yardım Arzı 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10)
Sabit Giderler		Buzdolabı				
Ev		Çamaşır Mak.				
Yazlık		Bulaşık Mak.				
Dükkan		Bilgisayar				
Arsa	m ²	Cep Telefonu		Yardım Türü 1) Nakit Para 2) Yiyecek-Giyecek 3) İlaç-Tedavi 4) Yakacak 5) Burs 6) Diğer		
Tarla-Bahçe	m ²					
Otomobil						
Traktör						
Ticari Araç						
Diğer Araç						

Formu Dolduranın

Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Bilgi Verenin

Adı-Soyadı:

HANE HALKI BİLGİLERİ

	Adı -Soyadı	A.R.Y	Cins	Yaş	Medeni Durum	Öğrenim Durumu	İş Durumu	Sosyal Güvence	Sağlık Durumu	Kan grubu
1		1								
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

A.R.Y: Aile reisine yakınlığı	Medeni durumu	Öğrenim Durumu	İş Durumu:	Sağlık Durumu
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendisi 2. Eşi 3. Oğlu / Kızı 4. Baba/Anne/ Kayınpeder/ Kayınvalide 5. Kardeşi 6. Gelini / Damadı 7. Amca/Hala/ Dayı/ Teyze/ Enişte/Yenge 8. Diğer akrabası Akraba olmayanlar 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gereksiz 2. Hiç evlenmedi 3. Evli 4. Eşi ölmüş 5. Boşanmış 6. Ayrı yaşıyor 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okur-yazar değil 2. Okur-yazar 3. İlkokul mezunu 4. Ortaokul mezunu 5. Lise mezunu 6. Üniversite 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Ev Hanımı 2.İşçi 3.Memur 4.Serbest M. 5.Esnaf 6.Çiftçi 7.Emekli 8.Öğrenci 9. İşsiz 10. M. İşçi 11.Çalışamaz 12.İrat sahibi 13.Gereksiz 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hipertansiyon 2. Şeker Hast. 3. Kanser 4. İshalli Hast. 5. Bulaşıcı Hast. 6. Ruhsal Hast. 7. Göz hastalıkları 8. Romatizmal Hast. 9. Kalp-damar Hast. 10. Solunum Hast. 11. Sindirim Hast. 12. Ürogenital Hast. 13. Nörolojik Hast. 14. Diğer
Cinsiyet	Kan grubu	Sosyal Güvence		
1.Erkek2.Kadın	<ol style="list-style-type: none"> 1. A Rh + 2. B Rh + 3. AB Rh + 4. O Rh + 5. A Rh - 6. B Rh - 7. AB Rh- 8. O Rh - 9. Bilmiyor 	<ol style="list-style-type: none"> 0. Yok 1. SSK 2.Emekli Sandığı 3.Bağ-Kur 4. Yeşilkart 5. Özel Sigorta 6. Diğer 		

3. EPİDEMİYOLOJİ

Epidemiyoloji, toplumda hastalıkları ve bu hastalıkları meydana getiren faktörleri inceleyen bir bilim dalıdır. Çeşitli hastalıkların boyutunu anlayabilmeniz için hastalıkların yıllık prevalans ve insidansını hesaplamalısınız. Ayrıca bu hızların zaman içerisindeki değişimi size faaliyetlerinizin ne derecede etkili olduğunu gösterebilmelidir.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Epidemiyoloji" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Epidemiyolojinin tanımını, sağlık alanında bir yöntem bilimi olarak nerelerde kullanıldığını bilmeli.
- ✓ Epidemiyolojinin temel stratejilerini bilmeli.
- ✓ Epidemiyolojik araştırma tiplerini bilmeli, bu araştırmaları planlamayı, uygulamayı ve sonuçlarını yorumlamayı bilmeli.
- ✓ Temel sağlık göstergelerini bilmeli.
- ✓ Eksiksiz, yanlışsız ve zamanında bilgi toplamanın önemini bilmeli.
- ✓ Hız, orantı ve oran tanımlarını, aralarındaki farkı bilmeli.
- ✓ Risk ve risk altındaki toplum kavramını bilmeli.
- ✓ Demografinin tanımını ve kapsamını bilmeli.
- ✓ Bir toplumun demografik özellikleri ile sağlık düzeyi ve sağlık bakımı sistemi arasındaki ilişkiyi bilmeli.
- ✓ Doğurganlığı etkileyen faktörleri bilmeli.
- ✓ Doğurganlığın nüfusun sağlık, sosyal ve ekonomik düzeyini nasıl etkilediğini bilmeli.
- ✓ Nüfusun nitelik ve niceliğinin ölüm ve hastalık örüntüsünden etkilendiğini bilmeli.
- ✓ Ölümlerin nüfusun sağlık, sosyal ve ekonomik düzeyini nasıl etkilediğini bilmeli.
- ✓ Göçlerin nüfusun niceliğini ve niteliğini etkilediğini bilmeli.
- ✓ Göçlerin ve hızlı, dengesiz kentleşmenin nüfusun sağlığını, sosyal ve ekonomik düzeyini etkilediğini bilmeli.
- ✓ Hastalıkları sınıflandırma ve kodlama ilkelerini bilmeli.
- ✓ Anket ve bilgi formu hazırlamayı, uygulamayı ve elde edilen verileri analiz etmeyi bilmeli.
- ✓ Rapor yazma tekniklerini bilmeli.
- ✓ Gerekli bilgisayar yazılımlarını kullanmayı bilmeli.
- ✓ Her konuda topladığı bilgileri, bilgisayar ortamında kaydetmesini, işlemlerini bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Epidemiyoloji" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Epidemiyolojik araştırmaları planlayıp, uygulayabilmeli.
- ✓ Çalışma alanındaki nüfusa ilişkin toplam nüfusu, nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımını saptayabilmeli,
- ✓ Nüfus artış hızını saptayabilmeli,
- ✓ Yayınlanmış tanımlayıcı araştırmaların sonuçlarını yorumlayabilmeli.
- ✓ Veri toplama yöntemlerinin avantaj ve dezavantajlarını göz önünde bulundurarak en iyi yöntemi seçip uygulayabilmeli.
- ✓ Çalıştığı toplumun sağlık düzeyini saptayabilmeli.
- ✓ Uzun süreli tedavisi gereken hastalıkların (tüberküloz, sıtma, lepra) izlemelerini yapabilmeli.
- ✓ Çalışma alanındaki mevcut ve yeni sağlık sorunlarını saptayabilmeli.
- ✓ Çalışma alanındaki sağlık önceliklerini belirleyebilmeli.
- ✓ Anket veya bilgi toplama formunu hazırlayabilmeli, verileri toplayabilmeli ve verileri analiz edebilmeli.
- ✓ Sağlık planlaması ve değerlendirmesinde nüfusla ilgili verileri kullanabilmeli.
- ✓ Araştırma raporu yazabilmeli, yazılmış raporları yorumlayabilmeli.

- ✓ Somut verileri kullanarak karar vericilere kaynak dağılımı konusunda yol gösterebilmeli.
- ✓ Göçler, kentleşme ve bunları etkileyen faktörleri yorumlayabilmeli.
- ✓ Hizmet sunumunda göç eğilimlerini, gecekondulaşmayı, hızlı kentleşmeyi ve kentli nüfus sağlık örüntüsünün dikkate alınmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Bebek, çocuk, erkek, kadın ve gebe kadın bilgilerini özel kartlarda toplayabilmeli,
- ✓ Nüfus tesbiti, izlem ve hasta muayenesi ile ilgili kayıtları tutabilmeli.
- ✓ Aylık istatistik formlarını doldurabilmeli.
- ✓ Yapılan aşuların kayıtlarını eldeki kartlara işleyebilmeli,
- ✓ Hastalık ve ölüm nedenlerini kodlarıyla yazabilmeli.
- ✓ Temel Sağlık göstergelerini hesaplayabilmeli; karşılaştırabilmeli, yorumlayabilmeli
- ✓ Kaba ölüm hızını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Yaşa ve cinsiyete özel ölüm hızlarının saptayabilmeli/tahmin edebilmeli,
- ✓ Ana ölüm hızını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Seçilen bazı hastalıklara özel ölüm hızlarını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Kaba doğum hızı saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Genel doğurganlık hızı saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Yaşa-özel doğum hızı ve toplam doğurganlık hızını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Gebelerin sayısını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Prenatal bakım alan gebelerin sayısını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Aile planlaması yöntemi kullanma prevalansını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Düşük doğum ağırlıklı bebeklerin yüzdesini saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Malnütrisyon prevalansını saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Bağışıklama yüzdesini saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Çevre sağlığı göstergelerini saptayabilmeli/ tahmin edebilmeli,
- ✓ Sevk hızını saptayabilmeli.
- ✓ Tablo ve grafik yapabilmeli.
- ✓ Nüfusun büyüklüğü, dağılımı, yaş ve cinsiyet yapısı ve bileşimi ile ilgili ölçütleri hesaplayabilmeli.

UYGULAMA

Sağlık kayıtların doğru ve tam tutulması önemlidir. Kayıt tutmanın 3 önemli nedeni ve gerekçesi vardır:

- a. Hizmetlerin planlanmasında ve uygulanmasında verilecek bütün kararların veriye, daha doğrusu bilgiye dayanması gerekir.
- b. Hizmetler devamlılık gösterir. Yapılmış işlerin kayıt edilmeleri ve bilinmeleri, çalışanlar değişse de çalışmaların devamı için gereklidir. Bu devamlılık, hem yönetsel işler için, hem de ailelerin ve kişilerin sağlık durumlarının izlenebilmeleri için gereklidir.
- c. Kayıtlar ve istatistiksel değerlendirmeler bir kuruluşun denetimi ve performansının değerlendirilmesi için de gereklidir.

Tutulması gereken kayıtlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Bu kayıtların neler olacağı; sağlık hizmetlerindeki gelişmeler ve uygulamaya konulan hizmet programları dikkate alınarak, zaman zaman gözden geçirilerek yeniden düzenlenmektedir. Ayrıca, bazı illerde, sağlık müdürlükleri gerekli gördükleri ek bilgileri de kurumlardan istemektedirler.

Uygulama yaptığınız ASM tarafından kullanılan kayıt ve istatistik formlarını ve nasıl doldurduklarını araştırınız. Aşağıda belirtilen formlardan kullanılmayan varsa belirtiniz.

1. Ev Halkı Tesbit Fişi (Form No: 001)
2. Yıl Ortası Nüfus Tespitleri (Form No: 002-003)
3. Kişisel Sağlık Fişi (Form No: 004)
4. Gebe-Lohusa İzleme Fişi (Form No: 005)
5. Bebek ve Çocuk İzleme Fişi (Form No: 006)
6. Ebenin Çalışma Notları (Form No: 007)
7. Ebe ve Hemşire Aylık Çalışma Bildirisi (Form No: 008)
8. Sağlık Memuru ve Ç.S.T. Aylık Çalışma Bildirisi (Form No: 009)
9. Hekim Aylık Çalışma Bildirisi (Form No: 011)
10. Dış Hekimi Aylık Çalışma Bildirisi (Form 011/D)
11. 0-4 Yaş (0-59 Ay) Aşı Kayıt Fişi (Form No: 012-A)
12. 5 Yaş Üzeri Aşı Kayıt Fişi (Form No: 12-B)
13. Aşı Sonuçları Çizelgesi (Form No: 013)
14. Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Fişi (Form No: 014) (Yataklı Tedavi Kurumları, Poliklinikler, Dispanserler, Serbest Çalışan Hekimlerce Doldurulur).
15. Hastalık Bildirim Formu (Form 014/B) (Bildirimi zorunlu hastalıklar dışındaki hastalıklar ile ilgili tüm sağlık kurumları)
16. Bildirimi Zorunlu Hastalıklar Tesbit Fişi (Form No: 016)
17. Bildirimi Zorunlu Hastalıklar İstatistik Formu (Form No: 017)
18. Hastalık İstatistik Formu (Form No: 018)
19. Hasta Sevk Kağıdı (Form No: 019)
20. Çevre Sağlığı Kontrol Çizelgesi (Form No: 020)
21. Birinci Basamak Sağlık Kurumu Aylık Çalışma Bildirisi (Form No: 023)
22. Gezi Programı/ Beyanı
23. 15-49 Yaş Kadın İzlem Fişi
24. 15-49 Yaş Kadın Bildirim Formu
25. Sağlık Ocağı Trahom Kontrol Çalışmaları Çizelgesi
26. Kanseri Kayıt Merkezi Bilgi Formu
27. Ayaktan Takip Edilen Hastalar Hakkında Sağlık Müdürlüğüne Bilgi Gönderme Formu (Form No: RS 30)

28. Aile Planlaması Çalışmaları (Form No: 102)
29. Ana-Çocuk Sağlığı Program Çalışmaları (Form No: 103)
30. Ölüm raporu (Türkiye İstatistik Kurumu)
31. MERNİS Ölüm Tutanağı (İçişleri Bakanlığı)

1. Demografik Göstergeler

Klinik bilimlerde hastanın tedavisi için tanı nasıl önemli ise halk sağlığında da topluma tanı koyma aynı derecede önemlidir. Klinisyen gibi halk sağlığının da etkili adım atabilmek için temel olarak tanıya ihtiyacı vardır. Toplum sağlığında, sağlık sorunlarını tanımlayacak göstergeleri hesaplayabilmek için epidemiyolojik yöntemlere ihtiyaç vardır.

Topluma tanı koymak ve sağlık düzeyini yükseltmek için temel sağlık göstergelerini bilmek ve kullanmak şarttır. Bu nedenle, toplumun sağlık düzeyini yükseltmeyi ve hastalıkları azaltmayı amaçlayan toplum sağlığı çalışanları epidemiyolojiyi mutlaka kullanabilmelidirler.

Nüfus, öğrenilmesi gereken ilk bilgidir. Nüfus; hizmet verilen "risk altındaki" toplam kişi sayısıdır. Herhangi bir hastalık veya sağlık sorunu olanlar kadar, bunlarla karşılaşılacak tüm kişileri de bilmek önem taşımaktadır.

Nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımını tabloyla ve grafiklerle göstermek nüfus yapısını anlamak açısından oldukça önemlidir.

Ülkemizin ve Uygulama yaptığınız İlin nüfusunun yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımını aşağıdaki tabloda gösteriniz ve her biri için nüfus piramidini çiziniz (TÜİK ADNS verilerinden yararlanınız).

Tablo 1. Türkiye .... Yılı Nüfusunun Yaş Guruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş Gurupları	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-4						
5-9						
10-14						
15-19						
20-24						
25-29						
30-34						
35-39						
40-44						
45-49						
50-54						
55-59						
60-64						
65+						
Toplam						100.0

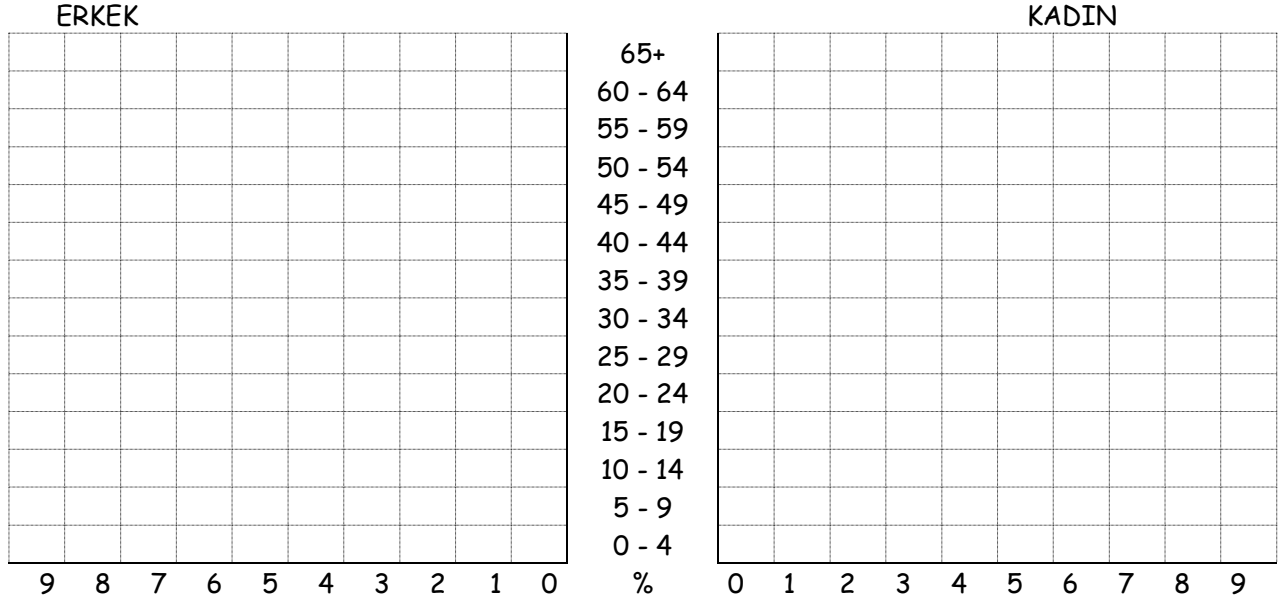
Tablo 2. ....İli .... Yılı Nüfusunun Yaş Guruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş Gurupları	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-4						
5-9						
10-14						
15-19						
20-24						
25-29						
30-34						
35-39						
40-44						
45-49						
50-54						
55-59						
60-64						
65+						
Toplam						100.0

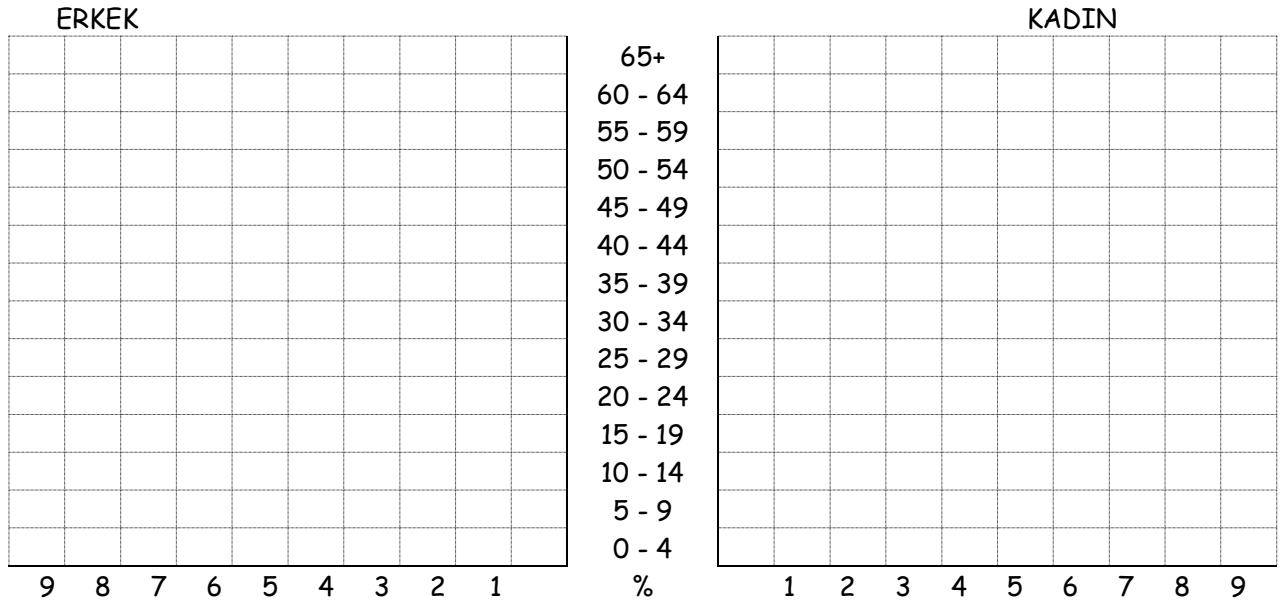
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu.

Toplam nüfusun yaş gurupları ve cinsiyete göre dağılımı Nüfus Piramidi ile de gösterilir.

Şekil 1. Türkiye .... Yılı Nüfus Piramidi

Şekil 2. .... İli'nin Nüfus Piramidi (..... yılı)

Çizdiğiniz bu piramit grafiklerinin yorumunu yazınız.

Yukarıdaki tablolardan yararlanarak;

	Ülkemizde	İlimizde
0-4 yaş gurubu çocukların genel nüfus içindeki oranı		
Ülkemizde 0-14 yaş gurubu çocukların genel nüfus içindeki oranı		
Ülkemizde 15-49 yaş gurubu kadınların genel nüfus içindeki oranı		
Ülkemizde 65 + yaş gurubunun genel nüfus içindeki oranı		
Kilometrekareye (km ²) düşen ortalama kişi sayısı		

Kilometrekareye (km²) düşen ortalama kişi sayısı nüfus yoğunluğunu gösterir.

Nüfus yoğunluğu ve dağılımını bilmek, sağlık hizmetlerinin planlanmasında ve değerlendirilmesinde çok önemlidir. Türkiye’de ortalama nüfusu yoğunluğu kilometrekareye ... kişidir, ancak iller arasında büyük farklılıklar olduğu görülmektedir. Nüfus yoğunluğu en fazla olan il .....iken, nüfus yoğunluğu en az olan il ise ..... dir.

Nüfus atışı; doğumlar ve iç göçler ile ölümler ve dış göçler arasındaki farka bağlıdır. Doğal nüfus artış hızı göçleri içine almaz, yalnızca doğum ve ölümler arasındaki farktan hesaplanır. Doğal nüfus artış hızı yılda binde 10-30 arasındadır.

Doğal Nüfus Artış Hızı = Kaba Doğum Hızı (KDH) - Kaba Ölüm Hızı (KÖH)

Kaba Doğum Hızı (KDH),

$$KDH = \frac{\text{Bir yıl içinde olan toplam canlı doğum sayısı}}{\text{Yıl ortası nüfusu}} \times 1000$$

KDH doğurganlığı yüksek olan ülkelerde binde 45 civarındayken, doğurganlığı düşük ülkelerde binde 10 düzeyindedir. Ülkemizde kaba doğum hızı binde ....., ülkenin doğu bölgelerinde binde .... iken batı bölgelerinde binde .....’dir (Sağlık Bakanlığı istatistik yıllığından yararlanınız).

Kaba Doğum Hızı kullanılarak bir yıl sonraki beklenen canlı doğum sayısı yaklaşık olarak hesaplanabilir.

Kaba Ölüm Hızı (KÖH), gelişmiş bölgelerde binde 10 iken, yoksul bölgelerde binde 20 düzeyindedir. Ülkemizde Kaba Ölüm Hızı binde .....’dur (Sağlık Bakanlığı istatistik yıllığından yararlanınız).

Kaba Ölüm Hızı kullanılarak bir yıl sonraki beklenen ölüm sayısı yaklaşık olarak hesaplanabilir.

$$KÖH = \frac{\text{Bir yıl içinde olan toplam ölüm sayısı}}{\text{Yıl ortası nüfus}} \times 1000$$

Nüfus piramidini çizdiğiniz İlin aşağıdaki hızlarını hesaplayınız (İl Halk Sağlığı Müdürlüğü veya TSM verilerinden yararlanınız).

Kaba Doğum Hızı =

Kaba Ölüm Hızı =

Doğal Nüfus Artış Hızı =

Bu hızları Türkiye verileri ile kıyaslayınız ve yorumlayınız.

2. Temel Sağlık Göstergeleri

Sağlık göstergeleri de, demografik göstergeler gibi hizmetin planlanması ve değerlendirmesinde kullanılan verilerdir. Bu göstergeler arasında anne ve bebek ölüm hızları, kaba doğum ve ölüm hızı, aşılama oranları, mortalite ve morbidite ölçütleri sayılabilir.

Sağlık hizmetlerinin planlama ve değerlendirilmesi için; hangi temel sağlık göstergelerin hangi amaçlarla kullanılabileceğini maddeler halinde yazınız.

Uygulama yaptığınız birinci basamak sağlık kuruluşu ve il düzeyinde;

- ✓ Bebek ölüm hızını,
- ✓ Beş yaş altı ölüm hızını,
- ✓ Anne ölüm hızını,
- ✓ Doğurganlık hızını hesaplayınız

Bu hızları Türkiye ve bölge ortalamaları ile karşılaştırıp varsa aralarındaki farklılığın olası nedenlerini maddeler halinde yazınız.

Bebek Ölüm Hızı (BÖH); yaşamın 0-11 aylarında ölen bebeklerin tüm canlı doğumlara oranıdır ve sağlık düzeyinin iyi bir göstergesi olarak kabul edilir.

$$BÖH = \frac{\text{Yıl içinde ölen 0-11 aylık bebek sayısı}}{\text{Canlı doğum sayısı}} \times 1\,000$$

Ülkemizde Bebek Ölüm Hızı binde .....'dir (Sağlık Bakanlığı istatistik yıllığından yararlanınız). BÖH fakir bölgelerde daha yüksek, zengin ve gelişmiş bölgelerde ise daha düşüktür. Bebek ölümlerinin yaklaşık yarısı yaşamın ilk ayında (0-28 günlük) gerçekleşir, bunlara, **neonatal (yenidoğan dönemi) ölümler** denir. **Yenidoğan sonrası ölümler (postneonatal)** ise 29-365 gün arasında olan ölümlerdir.

Beş Yaş Altı Ölüm Hızı: Önemli bir çocuk sağlığı göstergesidir. Ülkemizde bu hız binde ..... dir (Sağlık Bakanlığı istatistik yıllığından yararlanınız).

$$BYAÖO = \frac{\text{Yıl içindeki 5 yaş altı çocuk ölüm sayısı}}{\text{Canlı doğum sayısı}} \times 1\,000$$

Ana Ölüm Hızı (AÖH), Katsayı olarak genellikle 10 000 veya 100 000 kullanılır.

$$AÖH = \frac{\text{Yıl içinde gebelik, doğum ve lohusalığa bağlı nedenlerle ölen anne sayısı}}{\text{Canlı doğum sayısı}} \times \text{katsayı}$$

Doğurganlık Hızı (DH), doğurganlık çağındaki (15-49 yaş) kadınların kaç çocuk doğurduklarının bir ölçüsüdür. Bu nedenle, KDH'nın yüksek olduğu yerlerde DH da yüksek olacaktır.

$$DH = \frac{\text{Bir yıl içinde olan toplam canlı doğum sayısı}}{\text{15-49 yaş grubu nüfusu}} \times 1\,000$$

3. Morbidite ve Mortalite Hızları

Uygulama yaptığınız ilde en çok görülen 10 hastalığı tablo halinde ve her biri için insidans ve prevelans hızlarını hesaplayarak karşılıklarına yazınız.

Uygulama yaptığınız ilde en çok öldüren 10 hastalığı tablo halinde yazınız. Ülke verileriyle ilinizi kıyaslayınız ve varsa aradaki farklılığın olası nedenlerini maddeler halinde yazınız.

Ülkemizin temel sağlık göstergelerini dikkate alarak; nüfusu 140.000 olan bir il için aşağıdaki soruları cevaplayınız (formüllerini ve yorumlarınızı yazarak hesaplayınız ve gerekli açıklamaları yapınız).

Bu ilde günde;

- ✓ Kaç bebek doğar?
- ✓ Kaç kişi ölür?
- ✓ Kaç kişi hasta olur?
- ✓ Kaç kişi aile hekimine gider?
- ✓ Kaç kişi hastaneye gider?
- ✓ Kaç kişi ayaktan tedavi olur?
- ✓ Kaç kişi hastaneye yatırılır?
- ✓ Kaç kişi ambulansla taşınır?

Bu ilde;

- ✓ Kaç hane vardır?
- ✓ Kaç gebe vardır?
- ✓ Kaç lohusa vardır?
- ✓ Kaç bebek vardır?
- ✓ Kaç kişi okul çağındadır?
- ✓ Kaç kişi 65 ve üzeri yaştaadır?
- ✓ Kaç hipertansiyon hastası vardır?
- ✓ Kaç şeker hastası vardır?
- ✓ Kaç doz DBT aşısına ihtiyaç vardır (yıllık)?
- ✓ Kaç doktor olmalıdır?
- ✓ Kaç aile hekimi olmalıdır?
- ✓ Kaç hemşire olmalıdır?
- ✓ Kaç hastane yatağı olmalıdır?
- ✓ Kaç tane özürlü vardır?
- ✓ Kaç tane engelli vardır?
- ✓ Kaç erkek sigara içmektedir?
- ✓ Kaç kadın sigara içmektedir?

4. ANA ÇOCUK SAĞLIĞI

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Ana-Çocuk Sağlığı" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Çocuğun, aile ve toplum içindeki değerini ve önemini bilmeli.
- ✓ Çocuk sağlığı göstergelerini bilmeli.
- ✓ Çocuk sağlığını etkileyen faktörleri bilmeli.
- ✓ Başlıca çocuk sağlığı morbidite ve mortalite nedenlerini bilmeli.
- ✓ Çocuk sağlığı hizmeti sunum modelini ve yürütülen programları bilmeli.
- ✓ Çocukluk dönemlerini, özelliklerini ve sık görülen sağlık sorunlarını bilmeli.
- ✓ Anne ve bebek arasındaki sağlıklı ilişkiyi bilmeli.
- ✓ Sağlam çocuk izleminin önemini ve nasıl yapıldığını bilmeli.
- ✓ Çocukluk dönemlerinde beslenmenin önemini ve özelliklerini bilmeli.
- ✓ Sık görülen hastalıkların ortaya çıkmasını sağlayan sosyal faktörleri bilmeli.
- ✓ Sık görülen hastalıkların erken tanısı ve bu hastalıklara yaklaşım yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Kazalar ve yaralanmaların nedenlerini ve korunma yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Okul sağlığının önemini, toplum sağlığı ile ilişkilerini bilmeli ve okul sağlığı hizmetlerindeki başlıca işleri sıralayabilmeli.
- ✓ Okul çağı çocuklarındaki önemli sağlık sorunlarını bilmeli, korunma, erken tanı ve tedavi yaklaşımlarını bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıkların kontrolünün önemini ve salgın kontrolünü bilmeli.
- ✓ Beslenmenin önemi, beslenme sorunlarını ve korunma, erken tanı ve tedavi yaklaşımlarını bilmeli.
- ✓ Okuldaki öğretmen, personel ve öğrencilerin sağlığını koruyucu ve geliştirici yönde bilgiye ulaşmalarının ve bu bilgiyi uygulamalarının toplum sağlığına olan katkısını bilmeli.
- ✓ Ergenlik dönemini, özelliklerini ve önemini bilmeli.
- ✓ Ergenlik dönemi morbidite ve mortalite nedenlerini (üreme sağlığı, bağımlılık yapan maddeler, kazalar, ruhsal sağlık sorunları, beslenme sorunları vb) önemini bilmeli.
- ✓ Ergen sağlığını etkileyen faktörleri bilmeli.
- ✓ Ergen sağlığı hizmet modelini bilmeli.
- ✓ Ergen sağlığı hizmetinin sunumunda sektörlerarası işbirliğinin önemini bilmeli.
- ✓ Kadın sağlığının göstergeleri ve tanımlarını açıklayabilmeli, hesaplayabilmeli, yorumlayabilmeli,
- ✓ Kadın sağlığını etkileyen faktörleri tanımlayabilme, toplumsal cinsiyet, kadın ve sağlık ilişkisini açıklayabilmeli
- ✓ Kadın sağlığı konusunda toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısına sahip olmalı
- ✓ Kadının statüsü, doğurganlık ve sağlık ilişkisini açıklayabilmeli
- ✓ Üreme ve cinsel sağlığı tanımlayabilmeli ve amacını açıklayabilmeli.
- ✓ Yaşam dönemlerinde (çocukluk, adolesan, gençlik, erişkin, ileri yaş) kadının potansiyel ve mevcut üreme ve cinsel sağlık sorunlarını ve hizmet yaklaşımlarını açıklayabilmeli
- ✓ Dünyada ve Türkiye'de anne ölümlerinin düzeyini ve nedenlerini karşılaştırabilmeli.
- ✓ Anne ölümlerini önleme yaklaşımlarını bilmeli
- ✓ Güvenli annelik yaklaşımı ve güvenli annelik programının hedeflerini açıklayabilmeli
- ✓ Birinci basamakta Güvenli Annelik programını yürütebilmeli
- ✓ "Anne-bebek paketi"nin içeriğini bilmeli
- ✓ Güvenli annelik programının kadın sağlığı/üreme sağlığı açısından önemini kavramalı
- ✓ Doğum öncesi bakımın önemi, amacı ve sıklığını bilmeli
- ✓ Doğum öncesi bakımdan risk yaklaşımını tanımlayabilmeli ve riskli gebelikleri açıklayabilmeli
- ✓ Sağlıklı koşullarda doğum ve acil obstetrik bakımın önemini kavramalı
- ✓ Aile Planlaması hizmetlerini bilmeli ve önemini kavramalı

- ✓ Aşırı doğurganlığın kadın ve çocuk sağlığına etkilerini bilmeli
- ✓ Doğurganlığı etkileyen faktörleri bilmeli
- ✓ Düşüklerin tanımı, önemi ve kadın sağlığına etkilerini açıklayabilmeli
- ✓ Düşük konusundaki mevzuatı bilmeli.
- ✓ Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların epidemiyolojisini ve yaklaşımları bilmeli.
- ✓ İnfertilitenin epidemiyolojisini bilmeli.
- ✓

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Ana-Çocuk Sağlığı" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Ana-çocuk sağlığı göstergelerini hesaplayabilmeli ve yorumlayabilmeli.
- ✓ Ana-çocuk sağlığı hizmetleri için gerekli altyapıyı sağlayarak hizmetlerin en iyi şekilde sunumunu gerçekleştirebilmeli.
- ✓ Çocuk sağlığı morbidite ve mortalite hızlarını azaltmak için çözüm önerileri geliştirebilmeli.
- ✓ Kurumlararası işbirliği yapabilmeli (eğitim, tarım, belediye, basın, sivil toplum kuruluşları gibi)
- ✓ Bebeklik ve çocukluk dönemlerinde sık görülen sağlık sorunlarına yaklaşım ilkelerini (korunma, erken tanı ve tedavi) uygulayabilmeli.
- ✓ Doğum öncesi bakım (DÖB) yapabilmeli
- ✓ Doğum sonrası bakım (Lohusa izlemi) yapabilmeli
- ✓ Bebek-çocuk izlemlerini yapabilmeli.
- ✓ Yaşa uygun aşılamayı uygulayabilmeli.
- ✓ Annelere; emzirme, meme bakımı ve bebek beslenmesi konularını öğretebilmeli.
- ✓ Bebek ve çocukların kazalardan korunması için gereken önlemlerin alınmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Beslenme sorunlarının erken dönemde saptanmasını ve tedavisinin yapılmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Ergenlik dönemi morbidite ve mortalite nedenlerine yönelik çözüm önerileri geliştirebilmeli.
- ✓ Çocuğun değerinin artırılması yönündeki sosyal çalışmalara destek olabilmeli.
- ✓ Birinci basamakta Kadın Sağlığı/Üreme Sağlığı hizmetlerini verebilmeli
- ✓ Birinci basamakta adolesan, gençlik, yetişkin ve menopozal/post menopozal dönemdeki kadınlara yönelik üreme sağlığı hizmetlerini verebilmeli
- ✓ Anne ölümünü tanımlayabilmeli
- ✓ Doğum öncesi bakım, doğum ve doğum sonu bakım hizmetlerini verebilmeli
- ✓ Doğum öncesi bakımda risk yaklaşımını uygulayabilmeli, sevk olgularında ikinci basamak ile işbirliği yapabilmeli
- ✓ Kadın sağlığı konusunda karar vericilere, sağlık personeline ve topluma eğitim verilebilmeli.
- ✓ Kadın sağlığı ile ilgili ölçütleri hesaplayabilmeli, değerlendirebilmeli ve sonuçların hizmetlere yansımaları sağlayabilmeli.
- ✓ Hizmet verirken kadın sağlığını etkileyen etkenleri gözönüne alabilmeli.
- ✓ Kadının yaşam dönemlerine (adolesan, doğurganlık, menopoz/postmenopozal dönem) uygun sağlık hizmetlerinin sunulmasını sağlayabilmeli
- ✓ Doğum öncesi bakım verecek personeli eğitebilmeli.
- ✓ Doğumların, sağlık kuruluşlarında, sağlık personeli yardımı ile yapılmasını teşvik edebilmeli.
- ✓ Aileyi ele alarak emzirmenin teşvikini sağlayabilmeli.
- ✓ Düşüklerin medikososyal ve epidemiyolojik özellikleri hakkında eğitim yapabilmeli.
- ✓ Erken tanı yöntemlerinin (meme muayenesi, servikal kültür, servikal smear vs.) doğurganlık çağındaki kadınlara periyodik olarak uygulanmasına yönelik çalışmalar yapabilmeli.
- ✓ Riskli grupları saptayabilmeli. Riskli gruplara yapılan periyodik ziyaret ve erken tanı hizmetlerini riskin durumuna göre düzenleyebilmeli.
- ✓ Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan korunma, erken tanı ve tanı yöntemlerini, tedavi tekniklerini uygulatabilmeli.

- ✓ Ebe, hemşire ve hekimlerin kadın sağlığı/üreme sağlığı eğitimi almalarını ve yapmalarını sağlayabilmeli.
- ✓ Her bireye özgü uygun ve etkin danışmanlık yapılmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Aşırı doğurganlığa bağlı riskler konusunda eğitim yapabilmeli ve önleyici uygulamaları uygulatabilmeli.
- ✓ Ailelere tutum değiştirici eğitim uygulatabilmeli.
- ✓ Kadınlara ve erkeklere aile planlaması danışmanlık hizmeti verebilmeli, onların aile planlaması hizmetlerinden yararlanmaları için gerekli önlemleri alabilmeli.
- ✓ Rahim içi araç (RIA) uygulayabilmeli.
- ✓ Aile planlaması hizmetlerinde enfeksiyonun önlenmesi yöntemlerini uygulayabilmeli.
- ✓ Toplumda aile planlaması gereksinimi, hizmet kullanımı gibi konularda epidemiyolojik araştırmalar planlayabilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Aile planlamasında kayıt, bildirim ve geri bildirim hizmetlerini uygulatabilmeli.
- ✓ Aşırı doğurganlığın kadın, aile ve topluma olan etkilerini azaltmaya yönelik halk eğitimi yapabilmeli.
- ✓ Kadın sağlığı/üreme sağlığı hizmetlerinin sunumunu planlayabilmeli ve değerlendirebilmeli.
- ✓ Kadın sağlığı/üreme sağlığı hizmetlerini, temel sağlık hizmetleri kapsamında sağlanması için hizmetleri örgütleyebilmeli.
- ✓ Konu ile ilgili hizmet içi eğitimleri planlayabilmeli ve yapabilmeli.
- ✓ Kadın sağlığı/üreme sağlığı hizmetlerinin sunumunda sektörler ve disiplinler arası işbirliğini sağlayabilmeli.
- ✓ Kadın sağlığı/üreme sağlığı hizmeti vermede, yerel koşullara ve hizmetin özelliğine göre, uluslararası standartlara paralel protokoller ve aksiyon planları hazırlayabilmeli.
- ✓ Kadın Sağlığı/Üreme Sağlığı ve AP konusundaki kayıtları düzenli ve doğru bir şekilde tutabilmeli
- ✓

UYGULAMA

Gebe Bilgi Formu

ADRES

İlçe		Mahalle		Apartman Adı		Ev Tel	
Belde		Cadde		Apartman No		Cep Tel	
Köy		Sokak		Kapı No		e-posta :	

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Adı Soyadı:		Eğitim durumu		Eşinin eğitim durumu	
Doğum tarihi:		Mesleği		Eşinin mesleği	
Kimlik No:		İş Durumu		Aile Hek. Adı	

SOSYO-EKONOMİK DURUM

Yerleşim yeri		Toplam Gelir		Aile tipi		Yardım talebi	
Hanedeki kişi sayısı		Kendi geliri				Ailenin ekonomik durumu	

DOĞURGANLIK DURUMU

Toplam Gebelik Sayısı		Başka çocuk ist.		Son adet tarihi		Varis	
Canlı Doğum Sayısı		Eşi Başka çoc ist.		Beklenen D. tarihi		Ödem	
Düşük Sayısı		Kan grubu		Gebelik ayı		Hemoglobın	
Ölü Doğum Sayısı		Eşinin Kan grubu		Son iki gebelik arası süre		Porteinüri	
Yaşayan Çocuk Sayısı		Evlilik süresi		Tetanoz Aşı Sayısı		İkili Test	
Ölen Çocuk Sayısı		İlk adet görme yaşı		İzlem sayısı		Üçlü Test	
İstemsiz Düşük		İlk Evlenme Yaşı		Kan Basıncı		Şeker Yükleme Testi	
Kürtaj Sayısı		İlk Gebe Kalma Yaşı		Boy	Kilo	Genetik Danışmanlığı	

Riskli Gebelik Durumu

3+ ardı ardına spontan düşük öyküsü		Önceki gebeliklerde ölü doğum	
Erken doğum öyküsü (22-37 hafta)		Son gebelik: pre-eklampsi/eklampsi nedeniyle hastaneye yatış	
Anomalili bebek doğurma öyküsü		Üreme organlarına yönelik daha önce geçirilmiş operasyon?	
Son bebeğin doğum ağırlığı < 2500g		Mevcut veya önceki gebeliklerde Rh uygunsuzluğu	
Son bebeğin doğum ağırlığı > 4500g		Yapılan muayene sonucuna göre tespit edilen riskli durum	
Çoğul gebelik		Diastolik kan basıncının 90 mmHg üstünde olması	
18 yaşından küçük gebe		Hastalık (Renal, Kardiyovasküler, Tiroid, Talesemi diğer.....)	
35 yaş ve üstü gebe		Sigara, alkol veya diğer madde bağımlılığı	
Vajinal kanama		İnsülin bağımlı diyabet hastası	
Anemi		Pelvik kitle	

Şikayetler

Kötü kokulu vajinal akıntı		Karın üst bölgesinde ağrı		Ani kilo artışı	
Ateşli- döküntülü bir hastalık		Eller ve göz çevresinde ödem		Kilo alamama	
Düşme veya kaza geçirme		Devamlı Kasılmalar		Devamlı bulantı- kusma	
Ani görme kaybı, şiddetli baş ağrısı		Bebek hareketlerinde azalma		İdrar yaparken yanma, ağrı	

- Eşinizle aranızda akrabalık var mı?
1) Yok 2) Dayı oğlu 3) Teyze oğlu 4) Hala oğlu 5) Amca oğlu 6) 2. Derece
- Akraba evliliğinin herhangi bir sakıncası var mıdır? 1)Evet 2)Hayır 3) Bilmiyorum
- Gebelik Öncesi Mevcut Hastalık :.....
- Hastalığın süresi?.....
- Sürekli ilaç kullanıyor musunuz?: 1) Evet (.....) 2) Hayır
- Sigara içiyor musunuz?
1) Hayır, hiç içmedim 2) İçiyordum, bıraktım 3) İçiyordum, gebelikte bıraktım 4) İçiyorum
- Sigara içiyorsanız/içtiyseniz miktarı ve süresi.....adet/..... yıl
- Gebelik öncesi annede mevcut özür:
- Ailede özür var mı? Varsa özür türü: özür nedeni:
- Bir önceki gebeliğin sonucu:

11. Son doğumunuz nerede oldu ? : 1) Hastane 2) Sağlık ocağı/evi 3) Ev 4) Diğer
12. Doğumu kim yaptırdı? : 1) Doktor 2) Ebe 3) Kendi kendine 4) Diğer
13. Doğumunuz nasıl oldu? : 1) Normal 2) Sezaryen 3) Diğer.....
14. Bir Önceki Gebelikte;
1) Kanama 2) Yüksek tansiyon 3) Şeker Hastalığı 4) Plesantanın Erken Ayrılması 5) Diğer.....
15. Son iki gebeliğinizin arasındaki süre kaç aydır?:.....ay
16. Gebelik öncesi kullandığı Aile Planlaması yöntemi 1) RİA 2)Hap 3)Kondom 4)Yok 5)Diğer:
17. Gebelik Sonrası Kullanmayı düşündüğünüz AP Yöntemi 1) RİA 2)Hap 3)Kondom 4)Yok 5)Diğer:
18. İsteyerek ve planlayarak mı gebe kaldınız? 1) Evet 2) Hayır
19. Gebelik döneminde kullanılan ilaçlar:
0) Yok 1) Vitamin 2) Folik asit 3) Demir hapi 4) Bulantı giderici 5) Diğer
20. Gebelik döneminde röntgen çekildi mi? 1) Evet.....kez 2) Hayır
21. Gebelik döneminde sürekli stresli misiniz? 1) Evet 2) Hayır
22. Hayatınızdan Memnun Musunuz? 1) Evet 2) Hayır (Neden.....)
23. Kendi Sağlığınızı Nasıl Değerlendiriyorsunuz? 1) Çok İyi 2) İyi 3) Orta 4) Kötü 5) Çok Kötü
24. DÖB için en son nereye/kime başvurduunuz?
1) Aile Hekimi 2)Devlet Hastanesi 3) Üniversite Hastanesi 4) Özel Hekim 5) Özel Hastane
25. Gittiğiniz bu sağlık kuruluşunda size verilen hizmetten memnun kaldınız mı? 1) Evet 2) Hayır
26. Yanıt hayır ise memnun kalmama nedeniniz? .....
27. Evinize son bir yıl içerisinde doğum öncesi bakım vermek için sağlık personeli geldi mi? 1) Evet 2) Hayır
28. Gebelikle ilgili bilgileri hangi kaynaktan edindiniz?
1) Kitap 2) Gazete-TV 3) İnternet 4) Aile büyükleri 5) Arkadaş-komşu 6) Sağlık personeli 7) Diğer
29. Anne çocuk sağlığı açısından iki doğum arasında en az kaç ay süre olmalıdır?
1) Biliyor (24 ay) 2) Yanlış biliyor 3) Bilmiyor
30. Bildiğiniz aile planlaması yöntemlerini sayınız?
1) RİA 2) Hap 3) Kondom 5) İğne 4) Geri çekme 6) İmplant 7) Takvim 8) Emzirme 9) Diğer...
31. Bebeğe kaç ay sadece (su bile vermeden) anne sütü verilmelidir? 1) Biliyor (6 ay) 2) Yanlış biliyor 3) Bilmiyor
32. Anne sütü alan bebeğe ek gıdalar kaç aylıkken başlanmalıdır? 1) Biliyor (6 ay) 2) Yanlış biliyor 3) Bilmiyor
33. Doğduktan sonra bebeğinizi nasıl beslemeyi düşünüyorsunuz?
1) Anne sütü ile 2) Hazır mama ile 3) Piring unu vb. ile 4) İnek sütü ile 5) Diğer....
34. Doğumunuzu nasıl yapmak istiyorsunuz?
1) Hastanede Normal D. 2) Evde Normal D. 3) Sezaryen 4) Diğer.....

Doğum ve Doğan Çocukla İlgili Bilgiler

35. Gebelik süresince alınan kilo .....
36. Gebelik Sonucu 1) Düşük 2) Ölü Doğum 3) Canlı Doğum
37. Doğum Nasıl Oldu ? 1) Normal 2) Müdahaleli 3) Sezaryen
38. Doğumda bebek oksijensiz kaldı mı? 1) Evet.....dk 2) Hayır
39. Doğumun Yeri ve Biçimi;
 Hastanede Diğer Sağlık Kuruluşunda Evde Sağlık Personeli Yardımı İle Evde Kendi Kendine
40. Doğan Bebeğin; Cinsiyeti 1) Erkek 2) Kız Kilosu .....gr. Boyu ..... cm Geliş Biçimi:
41. Doğuştan Anomali 0) Yok 1) Var:.....

Bebek / Çocuk İzlem Formu

Çocuğun;

1-Adı Soyadı : .....Yaşı (ay olarak):.....

2-Cinsiyeti: .....

3-Kardeş sayısı:..... Kaçınıcı çocuk:.....

4-Son iki çocuk arasındaki yaş farkı?: 1) 2 yıldan az 2) 2 yıldan çok

Annenin;

5-Yaşı : .....

6-Öğrenim durumu :

1) OYD 2) OY 3) İlkokul 4) Ortaokul 5) Lise ve dengi 6) Ün.

7-Mesleği : 1) Ev hanımı 2) Evde para getiren iş yapıyor 3) Memur 4)Diğer .....

Babanın;

8-Yaşı : .....

9- Öğrenim durumu :

1) OYD 2) OY 3) İlkokul 4) Ortaokul 5) Lise ve dengi 6) Ün.

10-Mesleği : 1) İşsiz 2) Memur 3) Esnaf 4) Serbest Meslek (Doktor, avukat, mühendis vs) 5) Çiftçi 6) Ev hanımı 7) Emekli 8) Sigortalı işçi

9) Sigortasız işçi 10) Diğer (.....)

11-Çocuğunuza anne sütü ne kadar süre verildi?:

1) Hiç verilmedi 2) ..... ay verildi 3) Halen emiyor

12-Bu çocuğa hazır mama verdiniz mi ? 1) Evet (hangi mama? .....kaç ay.....) 2) Hayır

13-Çocuğun aşıları tam mı (yaşına göre): 1) Evet 2)Hayır(neden?.....)

14-Çocuğunuz son 3 ayda ishaller hastalık geçirdi mi?: 1) Evet (..... kez) 2) Hayır

15-Çocuğunuz son 3 ayda başka bir hastalık geçirdi mi?:

1) Evet (Hangileri .....)

16-Çocuğunuzun önemli bir hastalığı var mı?: 1) Evet (Hangisi?.....) 2) Hayır

17-Çocuğunuzun doğum kilosu?:.....gr.,

18-Şu anki kilosu :.....kg .....gr

19-Çocuğunuzun doğum boyu ? : .....cm., Şu anki boyu : .....cm.

20-Size göre bu çocuğun büyüme gelişmesi nasıl?: 1) Normal 2) Geri kalmış

21-Bu gebelikte ebe sizi gebeliğiniz süresince ziyaret etti mi?: 1)Evet(kaçkez?.....) 2)Hayır

22-Doğum sonrası ebe tarafından ziyaret edildiniz mi?: 1) Evet(kaçkez?.....) 2)Hayır

23-Son çocuğunuz kaç aylık?: .....

24-Çocuğunuzun izlemi ebe tarafından yapılıyor mu?: 1) Evet 2) Hayır

25-Cevabınız evet ise ne kadar aralıkla izlem yapılıyor?:.....ayda.....kez

İzlemi yaptığınız bir lohusaya anne sütü ve emzirme ile ilgili danışmanlık yapınız. Annenin emzirmeyi doğru yapıp yapmadığını gözlemleyiniz ve gözlemlerinizi aşağıdaki forma işaretleyiniz.

EMZİRME GÖZLEM FORMU

Annenin adı :

Bebekğin adı :

Bebekğin yaşı:..... ay Tarih:

Doğru yapılanlar	Sorunlar
Anne gevşek ve rahat	Omuzlar gergin ve bebekğin üstüne eğiliyor
Bebekğin vücudu yakın ve memeye dönük	Bebekğin vücudu anneninkinden uzak
Bebekğin başı ve vücudu düz	Bebekğin boynu eğri duruyor
Çene memeye değiyor	Çene memeye değmiyor
Bebek alttan destekli	Sırf omuzlar veya baş destekleniyor
Bebek acıkınca memeye uzanıyor	Memeye uzanma yok
Bebek memeyi arıyor	Arama refleksi yok
Bebek diliyle memeyi keşfediyor	Bebek memeye ilgilenmiyor
Bebek memede sakin ve uyanık	Bebek huzursuz veya ağlıyor
Bebek memeye yerleştirilmiş duruyor	Bebek memeden kayıyor
Süt salgılanması bulguları var	Süt salgılanması bulguları yok
Emin ve güvenli tutuş	Sinirli veya gevsek tutuş
Annenin yüz yüze dikkati	Anne/bebek göz teması yok
Annenin çok dokunması	Az dokunmak veya sallanmak veya dürtmek
Emzirmeden sonra yumusak memeler	Şiş memeler
İleri uzanmış, dik meme uçları	Meme uçları düz veya içe çökük
Sağlıklı görünen deri	Deride kırmızılık veya çatlaklar
Emzirme esnasında yuvarlak memeler	Gergin veya içe çekilmiş memeler
Geniş açık ağız	Ağız az açık, öne doğru uzanmış
Alt dudak dışa dönmüş	Alt dudak içe dönmüş
Dil memenin etrafında kıvrılmış	Dil gözükmüyor
Yanaklar yuvarlak	Yanaklar gergin veya içine göçmüş
Ağzın üzerinde daha fazla oranla	Ağzın altında daha fazla areola
Yavaş, derin emmeler ve orada dinlenme	Sadece hızlı emme
Yutkunma duyulabilir veya görülebiliyor	Sadece saplama veya çatırdama duyuluyor
Bebek memeyi bırakıyor	Anne bebekği memeden ayırıyor

* Parantez içindeki belirtiler bebeğe aittir

Bebek ... dakika emdi

Uygulama yaptığınız İle ait "Etkili ve Etkisiz Aile Planlaması Yöntemi Kullanma durumu" tablo halinde gösteriniz.

Aile Planlaması Yöntemleri					
Etkili Yöntemler	Sayı	%	Etkisiz Yöntemler	Sayı	%
Hap			Geri çekme		
Kondom			Takvim yöntemi		
Enjeksiyon			Diğer		
RIA			Toplam		
İmplant			Gebe		
Tüp Ligasyonu			Emzikli		
Vazektomi			Yöntem Kullanmayan		
Toplam			Toplam		

Uygulama yaptığınız İlde "geçen yıl gerçekleşen doğumların yapıldığı yere göre dağılımını" tablo halinde gösteriniz.

Doğumun yapıldığı yer	Sayı	%
Yataklı tedavi kurumları		
Sağlık personeli yardımı ile yapılan		
Sağlık personeli yardımı olmadan yapılan		
Toplam		

5. OKUL SAĞLIĞI

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Okul Sağlığı" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Okul sağlığının önemini, toplum sağlığı ile ilişkilerini bilmeli.
- ✓ Okul sağlığı hizmetlerindeki başlıca iş ve işlemleri bilmeli.
- ✓ Okul çağı çocuklarındaki önemli sağlık sorunlarını ve korunma, erken tanı ve tedavi yaklaşımlarını bilmeli.
- ✓ Okullarda bulaşıcı hastalıkların kontrolünün önemini bilmeli.
- ✓ Okul çağı çocuklarda beslenmenin önemi, beslenme sorunlarını ve koruma, erken tanı ve tedavi yaklaşımlarını bilmeli.
- ✓ Okuldaki öğretmen, personel ve öğrenciler ile velilerin sağlığını koruyucu ve geliştirici yönde yapılan uygulamalarının toplum sağlığına olan katkısını bilmeli.
- ✓ Okullarda sağlık eğitimi yapma yöntemlerini bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Okul Sağlığı" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Okullara, sağlık örgütlerine, yerel idarelere, gönüllü kuruluşlara ve topluma okul sağlığının önemini anlatabilmeli,
- ✓ Okullarda sağlık hizmeti planlayabilmeli ve uygulayabilmeli,
- ✓ Okulun beslenme programını uzman kişiler tarafından yapılmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Beslenme sorunlarının erken dönemde saptanmasını ve tedavisinin yapılmasını sağlayabilmeli,
- ✓ Öğretmen ve personelin sağlığı koruyucu ve iyileştirici bilgilere ulaşmasını ve bu bilgileri uygulamasını sağlayabilmeli,
- ✓ Öğrencilerin sağlık bilincine sahip olmaları için okul idaresi ile birlikte eğitim programları geliştirebilmeli ve uygulayabilmeli,
- ✓ Okul sağlığı alanında çalışanlarla işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Okulu çevresi ile birlikte iş sağlığı ve güvenliği açısından denetleyebilmeli ve sağlığa zararlı etkenleri belirleyebilmeli.
- ✓ Kronik sağlık sorunu olan öğrencileri ve personeli izleyebilmeli ve danışmanlık yaparak yönlendirebilmeli.
- ✓ Her öğrenci için bir sağlık dosyası olacak şekilde bir bilgi sistemi oluşturabilmeli.
- ✓ Okulun sağlık durumunu aylık, dönemlik ve yıllık olarak raporlayabilmeli.

Öğrencilerin sağlık durumunu belirleyebilmek için her bir öğrencinin sağlıkla ilgili bilgilerini bilmek gerekir. Bu bilgiler öğrencinin sağlık dosyasına işlenir.

Siz de uygulama yaptığınız okulda bir öğrenci için aşağıda formlarda belirtilen bilgileri öğrenerek formlara işleyiniz.

Öğrenci Sağlık Dosyası:

Öğrenci Tanıma Formu

Okul:			Fotoğraf		
Adı Soyadı:	Cinsiyeti	Sınıfı:			
Velinin Adı Soyadı:	Doğum Tarihi:	Okul No:			
Öğretmenin Adı Soyadı:	Memleketi:	Okula Kayıt Tarihi:			
Sosyal Güvence Durumu	Kan Grubu	Alerji Durumu			
AİLE BİLGİLERİ					
	BABA	ANNE			
Adı Soyadı					
Öğrenim Durumu					
Mesleği					
İşi					
Çalıştığı Kurum					
Sağ mı?					
Öz mü?					
Sağlık Durumu					
Adres					
Telefon					
KARDEŞLER (Büyükten küçüğe doğru yazınız. Kendi adınızı da bu sıraya göre yazınız)					
Adı ve Soyadı	Cinsi	Yaşı	Öğrenim Durumu	İşi	Sağlık Durumu

Sosyo-Ekonomik Bilgi Formu

İl		Mahalle		Apartman No		Telefon	
İlçe		Cadde		Kapı No		Cep Tel	
Köy		Sokak		Evde yaşayan kişi sayısı			
Konutun Tipi 1) Apartman 2) Müstakil Ev 3) Köy Evi 4) Gecekondu 5) Prefabrik 6) Baraka, Çadır	Tuvalet 1) Yok 2) Evin İçinde 3) Evin Dışında 4) Diğer	Tuvalet Bağlantısı 1) Kanalizasyona 2) Sızdıran Çukura 3) Sızdırmaz Çukura 4) Açığa	İçme Suyunun Kaynağı 1) Şebeke 2) Kuyu Suyu 3) Damacana 4) Akarsu-Göl 5) Diğer	Isınma Şekli 1) Kalorifer 2) Soba 3) Diğer	Kullanılan Yakıt 1) Doğalgaz 2) Odun 3) Kömür 4) Fuel Oil 5) Elektrik	Oda Sayısı	
						Büyüklüğü m ²	
Aile Tipi 1) Çekirdek 2) Geniş 3) Parçalanmış							

Öğrenci Doğum ve Bebeklik Özgeçmiş Formu

Anenin hamilelik yaşı:	Anenin hamilelik süresi:
Anenin hamileliğinde geçirilen hastalık, kaza ve alınan önlemler	
Anenin hamilelikte kullandığı ilaç, sigara, alkol gibi maddeler	
Anenin hamilelikteki duygusal durumu (korku, heyecan, stres, vb)	
Anne doğum öncesi bakım aldı mı?	
Doğum şekli	☐ Normal ☐ Sezeryan ☐ Vakum ☐ Diğer
Doğar doğmaz ağladı mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Doğumsal anomali var mıydı?	☐ Evet ☐ Hayır
Doğduğu anda görünümü nasıldı?	
Sadece anne sütü ile beslenme süresi: İlk ... ay.	Ek gıda başlama ayı:
İlk diş çıkarma ayı	Emekleme ayı:
İlk konuşma ayı:	Yardımsız yürüme ayı:

Öğrenci Başıklama Bilgi Formu

Başıklama Düzeyi	☐ Tamam ☐ Eksik ☐ Bilinmiyor					
	Aşının yapıldığı tarih (ay/yıl)					
Yapılan aşı	1. doz	2. doz	3. doz	4. doz	5. doz	6. doz
Difteri, Boğmaca, Tetanoz (DBT, Td, DT)						
Polio						
HİB						
Hepatit B						
Tüberküloz (BCG)			Son PPD Tarihi: .../... Bulgu: ....mm			
Kızamık			Aşılama İle İlgili Notlar			
Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak (MMR)						
Diğer						

Öğrenci Sağlık Bilgi Formu

TARAMALAR	Ana S.	Sınıflar												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
GÖRME	Sağ													
	Sol													
Her İkisi														
İşitme	Sağ													
	Sol													
Kan Basıncı														
BÜYÜME	Boy													
	Kilo													

Öğrenci Muayene Formu

Adı ve Soyadı:		Boy (m):
TC Kimlik No:		Kilo (kg):
Cinsiyet:	☐ Kız ☐ Erkek	BKİ (ağırlık/boy ²):
Doğum Tarihi (G/A/Y):		Nabız:
Velinin Adı Soyadı:		Kan basıncı: ___/___ mmHg
Sosyal Güvence Durumu:		Solunum hızı: ___ / dakika
Muayene Tarihi (G/A/Y):		Kan grubu:.....Rh
Hekimin adı ve soyadı:		
Kurum:		

Temel Öykü	Cevap	Açıklama
Alerji öyküsü (ilâç, bitki, hayvan, gıda vs.)	Hayır ☐ Evet ☐	
Geçirilmiş Çocukluk Çağı Hastalıkları	Hayır ☐ Evet ☐	☐ Suçiçeği ☐ Kızamık ☐ Kızamıkçık ☐ Boğmaca ☐ Kabakulak ☐ Kızıl ☐ Difteri ☐ Diğer .....
Kullanılmakta olan ilâç(lar)	Hayır ☐ Evet ☐	
Uzun süredir devam eden bir hastalık	Hayır ☐ Evet ☐	☐ Astım ☐ Anemi ☐ Diyabet ☐ Enfeksiyon ☐ Diğer .....
Geçirilen ameliyat	Hayır ☐ Evet ☐	
Egzersiz sırasında veya sonrasında bayılma veya dudaklarda morarma	Hayır ☐ Evet ☐	
Nöbet geçirirme	Hayır ☐ Evet ☐	
Sağlıkla ilgili şikayetler	Hayır ☐ Evet ☐	☐ Öksürük ☐ İshal ☐ Baş ağrısı ☐ Halsizlik ☐ Ateş ☐ Diş Ağrısı ☐ Diğer .....
Diş Fırçası Kullanma Alışkanlığı	Hayır ☐ Evet ☐	
Adet görme (Kızlar için)	Hayır ☐ Evet ☐	Adet başlama yaşı: ____

Fizik Muayene	Normal	Anormal
Göz Muayenesi	☐	☐ Sağda görme zayıf ☐ Solda görme zayıf ☐ İki gözde de görme zayıf ☐ Şaşılık ☐ Diğer .....
Diş Muayenesi	☐	Çürük Süt Dişi Sayısı: ☐ Çürük Kalıcı Diş Sayısı: Dolgulu Süt Dişi Sayısı: ☐ Dolgulu Kalıcı Diş Sayısı: Çekilmiş Kalıcı Diş Sayısı: ☐ Diğer: ☐
Kas-İskelet Sistemi	☐	☐ Kifoz ☐ Lordoz ☐ Skolyoz
Saçlı Deri ve Deri	☐	☐ Mantar ☐ Ektoparazit ☐ Döküntü
Kulak	☐	☐ Buşon ☐ Perfore Zar ☐ Diğer
Burun	☐	☐ Septum Deviasyonu ☐ Burun tıkanıklığı
Boğaz	☐	☐ Kronik Tonsilit ☐ Nazofaringeal Akıntı
Kardiyovasküler Muayene	☐	☐ Taşikardi ☐ Üfürüm ☐ Aritmi
Solunum Muayenesi	☐	☐ Nefes alma zorluğu ☐ Ral, ronküs
Abdomen Muayenesi	☐	☐ Hepatomegali ☐ Splenomegali ☐ Herni
Ürogenital Sistem	☐	☐ İnmemiş Testis
SONUÇ:	☐	

İmza (Doktor)

İmza (Diş Hekimi)

Not: Bu form, değerlendirmeler bittikten sonra öğrencilerin kişisel dosyasına konulmak üzere okula bırakılacaktır.

Beslenme Bilgi Formu

1. Sabah kahvaltısını hangi sıklıkla yapıyorsunuz?
a) Hiç yapmıyorum   b) Her gün   c)Gün aşırı (iki günde bir)
d) Rasgele (düzensiz aralıklarla)
2. Sabah kahvaltısı yapmıyorsanız nedeni nedir?
a) Zaman yok   b) Dersler çok erken başlıyor   c) Erken kalkamıyorum
d) Kahvaltı hazırlayan kimse yok   e) Yiyecek bir şey bulamıyorum
f) Diğer.....
3. Kahvaltıda tükettiğiniz gıdaları en sık tükettiğinizden başlayarak yazınız?
1.....
2.....
3.....
4.....
Diğer .....
4. Kahvaltıda içtiğiniz içecekleri en sık içtiğinizden başlayarak yazınız?
1.....
2.....
Diğer .....
5. Hangi sıklıkla meyve yersiniz?
a) Hiç   b) Her gün   c)Gün aşırı (iki günde bir)
d) Rasgele (düzensiz aralıklarla)
6. En çok sevdiğiniz 5 yiyeceği sıralayınız?
1.....
2.....
3.....
4.....
5.....
7. Çay, kola, kahve gibi içecekleri hangi sıklıkla içiyorsunuz ?
a) Hiç içmiyorum   b) Her gün   c)Gün aşırı (iki günde bir)
d) Rasgele (düzensiz aralıklarla) içiyorum
8. Okul kantininden en çok ne alıyorsunuz ? .....
9. Yemeklerden önce ellerinizi sabunla yıkıyor musunuz, hangi sıklıkla ?
a) Hiç yıkamam   b) Ara sıra yıkarım   c) Genellikle yıkarım   d) Mutlaka yıkarım
10. Tuvaletten sonra ellerinizi sabunla yıkıyor musunuz, hangi sıklıkla ?
a) Hiç yıkamam   b) Ara sıra yıkarım   c) Genellikle yıkarım   d) Mutlaka yıkarım
- 11.Sağlıkla ilgili konularda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır
12. "Hayır" ise bu bilgileri size kimin anlatmasını istersiniz?
a) Öğretmen   b) Doktor   c) Hemşire   d) Diğer .....

Problem Tarama Anketi

Öğrencin Adı Soyadı:

Numarası :

Sevgili öğrenciler, bu anket sizin ihtiyaçlarınızı ve sorunlarınızı belirleyip sizlere yardımcı olmak için hazırlanmıştır. Bu çalışmanın derslerle bir ilgisi yoktur, bir sınav değildir. Cevaplarınız gizli tutulacaktır, size yardımcı olabilmemiz için gerçeği bilmemiz gerekiyor bu nedenle çekinmeden doğru seçenekleri " X " işareti koyarak işaretleyiniz.

1.Gözlerimden rahatsızım
2.Kulaklarımdan rahatsızım
3.Sık sık başım ağrıyor
4.Başım dönüyor, baygınlık geçiriyorum
5.Dişlerimden rahatsızım
6.Halsiz ve iştahsızım
7.İyi beslenemiyorum
8.Okulumuz temiz değil
9.Sınıfımız çok kalabalık ve gürültülü
10.Ders araçlarımız yeterli değil
11.Spor tesisleri, spor faaliyetleri yeterli değil
12.Okulda disiplin çok sıkı
13.Sosyal faaliyetler çok az
14.Ders programları iyi ayarlanmıyor
15.Ders konuları çok ağır
16.Dersler ilgi çekici hale getirilmiyor
17.Derslere çok fazla çalıştığım halde başarılı olamıyorum
18.Yazılı sınavlarda zaman sorulara göre ayarlanmıyor
19.İlk ve ortaokullarda az çalıştım
20.Bu okullardan nefret ediyorum
21.Okul idaresi ve öğretmenler bana karşı anlayışlı değil
22.Öğretmenlerimiz bizimle yeteri kadar ilgilenmiyorlar
23.Öğretmenlerimiz kırıcı söz ve hakaretlerde bulunuyorlar
24.Öğretmenler gereğinden fazla ev ödevi veriyorlar
25.Öğretmenler bizim neden başarısız olduğumuzu araştırmıyorlar
26.Verimli ders çalışma yollarını bilmiyorum
27.Ailemin fazla baskısı beni sıkıyor
28.Ailemi bana karşı güvensiz ve anlayışsız buluyorum
29.Ailemin bilgisizliğine üzülüyorum
30.Annem ve babamın fazla ilgisi beni sıkıyor
31.Ailem bana çok az harçlık veriyor
32.Ailem kardeşler arasında ayırım yapıyor
33.Ailemden dayak yiyorum
34.Ailemin geçimini sağlamak için bir işte çalışıyorum
35.Başkalarıyla iyi ilişkiler kuramıyorum
36.Çok çekingenim
37.Şimdiye kadar bana uygun bir arkadaş bulamadım
38.Topluluk içinde nasıl hareket edeceğimi bilemiyorum
39.Başkalarına güvenemiyorum
40.Herkes benim geçimsiz biri olduğumu düşünüyor
41.Toplulukta herkesin benimle ilgilenmesini istiyorum
42.Meslek seçiminde güçlük çekiyorum
43.Geleceğim konusunda ailemle anlaşamıyorum
44.Üniversite sınavını kazanamayacağım korkusu içindeyim
45.Kısa zamanda bir mesleğe atılmak istiyorum
46.Ailem bir üst öğrenime devam etmemi istemiyor
47.Çok sinirliyim
48.Kendimi yalnız hissediyorum
49.Çabuk heyecanlanıyorum
50.İnsanları sevmiyorum

Boş Zamanları Değerlendirme Anketi

Adınız :
Okulunuz :
Cinsiyetiniz :

Tarih:...../...../.....

Sevgili öğrenciler, bu anket sizin boş zamanlarınızı nasıl değerlendirdiğinizi bilmek için yapılmıştır. Bilindiği gibi iki türlü boş zaman vardır. Biri okul içindeki, diğeri okul dışındaki boş zamanlarınızdır. Bu boş zamanlarınızı nasıl değerlendirdiğinizi bilmek için hazırlanan anketin içindeki soruları samimi olarak cevaplandırınız. Lütfen her soruyu dikkatli okuyunuz, her sorunun çalışmanıza uygun veya yakın olduğunu kararlaştırınız. Kararı verdikten sonra yalnızca bir şıkkı işaretleyiniz.

1. Meşgul olduğunuz boş zaman etkinlikleri en çok hangi alanda toplanır?
a. Eğitim b. Sanat ve kültür c. Spor d. Çeşitli eğlenceler
2. Boş zamanlarınızda kitap okur musunuz?
a. Sık sık b. Bazen c. Okumam
3. Ne tür kitaplar okursunuz?
a. Roman b. Polisiye c. Bilimsel d. Spor e. Güzel sanatlar
4. Gazetede en çok okuduğunuz bölüm neresidir?
a. Haber b. Spor c. Müzik d. Moda e. Politika
f. Karikatür g. Ekonomi
5. Televizyonda en çok hangi programı izliyorsunuz?
a. Eğlence b. Spor c. Müzik d. Moda e. Politika
f. Karikatür g. Ekonomi
6. Radyoda en çok hangi programlar dinlersiniz?
a. Haber b. Eğlence c. Müzik d. Oyun e. Spor
7. Ne tip filmlerden hoşlanırsınız?
a. Polisiye b. Komedi c. Dram d. İdeolojik
8. Ne tür müziklerden hoşlanırsınız?
a. Sanat müziği b. Halk müziği c. Hafif müzik d. Klasik müzik
9. Boş zamanlarınızda edebiyatla uğraşır mısınız?
a. Evet b. Hayır
10. Boş zamanlarınızda ev işleri yapar mısınız?
a. Evet b. Hayır
11. Herhangi bir hobiniz var mı? Varsa neler?
a. Evet (.....) b. Hayır
12. Para getiren bir işte çalışıyor musunuz?
a. Evet b. Hayır
13. Okulda hangi eğitsel kola katılıyorsunuz?
a. Öğrenci derneği b. Müzik ve temsil c. Kültür ve edebiyat d. Spor
e. Sağlık ve temizlik f. Kızılay d. Diğer h. Katılmam
14. Hangi gezi ve seyahatlere gider siniz?
a. Kamplara b. Kısa süreli gurup gezilerine c. Aileme bağlıyım d. Gitmem
15. Sporla Uğraşır mısınız?
a. Evet b. Hayır
16. En çok hangi spor dalı ile uğraşırsınız?
a. Futbol b. Voleybol c. Basketbol d. Atletizm
e. Yüzme f. Jimnastik g. Güreş h. Diğer
17. Ne tür kolleksiyon yaparsınız?
a. Pul b. Resim c. Kitap d. Kelebek e. Çiçek
f. Sigara paketi g. Kibrit kutusu h. Diğer i. Yapmam
18. Boş zamanlarınızda yaptığınız başka etkinlik varsa onları da yazmalısınız.

SOSYOMETRİ

Adı Soyadı:

Sınıf ve No:

Tarihi:

Sevgili Öğrenciler,

Sınıf düzenini ayarlamak, gurup çalışmalarında kimlerle birlikte olmak istediğinizi öğrenmek gibi amaçlarla bu bilgileri öğrenmek istiyoruz.

Bu nedenle sizlerden en çok sevdiğiniz üç arkadaşınızın ismini önem derecesine göre yazmanızı istiyoruz.

Birinci:

İkinci:

Üçüncü:

Sınıf başkanlığı, kol başkanlığı gibi görevler yaptınız mı ?

Evet :.....

Hayır :.....

Temsillerde görev aldınız mı ?

Evet :.....

Hayır :.....

Milli bayramlarda konuşma yaptınız mı ?

Evet :.....

Hayır :.....

Okulda hiç unutmadığınız bir anınız var mı ? Nedir ?

Ailenizde sizi rahatsız eden (olumsuz yönde etkileyen) bir sorun var mı?

Varsa neler olduğunu yazınız

Okulda sizi rahatsız eden bir sorun var mı? Varsa neler olduğunu yazınız

Bu okulda kardeşin var mı?.....

Varsa Adı, Soyadı:....., Sınıfı:.....

Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?.....

Oturduğunuz ev kendinizin mi?.....

Kira ise, kaç liraya oturuyorsunuz?.....

Oturduğunuz ev kaç odadır?....., Ayrı bir odan var mı?.....

Okulda sevdiğiniz dersler nelerdir?.....

Okumayı sever misin?....., Hangi tür kitaplar okursunuz?.....

Devamlı okuduğunuz gazete ve dergiler var mı?.....

Sinemaya gider misin?.....,Ne tür filmlerden hoşlanırsın?.....

Radyoda hangi tür programları dinlersin?.....

Televizyonda hangi tür filmleri izlersin?.....

Okulda hangi tür eğitsel kola katılmak istersin?.....

Evinizde belli bir göreviniz var mı?.....

Ailenizin geçimi için okul sonlarında veya tatillerde çalışıyor musun?.....

Çalışıyorsan ne tür işlerde çalışıyorsun?.....

Bulduğun okulda hangi branşta okumak isterdin?.....

Sınıf rehber öğretmeninizden çözümünü beklediğin bir problem/lerin var mı?

Varsa nelerdir?.....

Büyüyünce ne olmak istersiniz ? (Meslek adını belirtiniz)

Hayatta en çok sevdiğiniz şey nedir ?

Hayatta hiç sevmediğiniz şey nedir ?

Büyük ve ünlü kişilerden kimlere özenirsiniz ? Kimin gibi olmak istersiniz ?

Hayatınızı kısaca yazınız :

Öğrenci Değerlendirme Formu (Üniversite)

Okul: ..... Bölüm: ..... Sınıf: .....

1. Cinsiyetiniz? ¹ Erkek ² Kız
2. Doğum Tarihiniz? ..... / ..... / .....
3. Doğum Yeriniz? Diğer:.....
4. Yaşamınızın Büyük Bölümünü Geçirdiğiniz Yerleşim Birimi:
¹ İl ² İlçe ³ Kasaba ⁴ Köy
5. Kilonuz?..... kg Bilmiyorum Boyunuz?..... Cm Bilmiyorum
6. Kilonuz İle İlgili Düşüncenizi Belirtir Misiniz?
¹ Biraz Zayıfım ² Uygun Kilodayım ³ Biraz Kiloluyum ⁴ Çok Şişmanım
7. Okul Saatleri Dışında Genellikle Ne Sıklıkla Fiziksel Aktivite Yaparsınız?
¹ Her Gün Yaparım
² Haftada 4-6 Kez ³ Haftada 2-3 Kez ⁴ Haftada Bir Defa
⁵ Ayda 1 Defa ⁶ Ayda Bir Defadan Daha Az ⁷ Hiç Yapmam
8. Okul Saatleri Dışında Genellikle Haftada Kaç Saat Fiziksel Aktivite Yaparsınız?
¹ Hiç Yapmam ² Yaklaşık ..... Saat
9. Günde Yaklaşık Kaç Saat Televizyon (Video, Video Oyunları Dahil) Seyredersiniz?
10. Günde Yaklaşık Kaç Saat Bilgisayar Kullanıyorsunuz? (Oyun, E-Mail, İnternet Vb.) .....
11. Bu Eğitim Kurumunda Kaçınıcı Yılıınız?.....
12. Teknolojik İletişim İçin Yeterli İmkan (Kütüphane ve Bilgisayar Erişimi) Sağlanıyor Mu?
¹ Evet ² Hayır
13. Öğrenci Kulüplerini ve Organizasyonlarını Gerekli Görüyor Musunuz?
¹ Evet ² Hayır
14. Düzenli Olarak Spor Aktivitelerine Katılıyor Musunuz?
¹ Evet, Bu Spor Faaliyetinin Ne Olduğunu Belirtir misiniz? .....
² Hayır ³ Katılıyorum Ama Düzensiz Olarak
15. Düzenli Olarak Müzik, Tiyatro, Satranç Kulübü Gibi Spor Dışı Faaliyetlere Katılıyor Musunuz?
¹ Evet, Bu Faaliyetin Ne Olduğunu Belirtir misiniz? .....
² Hayır ³ Katılıyorum Ama Düzensiz Olarak
16. Sizce Sınıf Arkadaşlarınız İle Karşılaştırdığınızda Okul Başarınız Nasıl?
¹ Çok İyi ² İyi ³ Orta ⁴ Ortadan Kötü
17. Şu Anda Okul Yaşamınız Hakkında Ne Hissediyorsunuz?
¹ Çok Seviyorum ² Bir Kısmını Seviyorum ³ Çok Fazla Sevmiyorum ⁴ Hiç Sevmiyorum
18. Sağlığınızı Bozabileceğini Düşündüğünüz Kötü Bir Alışkanlığınız/Özelliğiniz Var Mı?
¹ Hayır ² Evet, Kilom Fazla ³ Evet, Sigara/Tütün Ürünleri Kullanıyorum
⁴ Evet, Alkol Tüketiyorum ⁵ Evet, Fizik Aktivitem Çok Az
⁶ Evet, Diğer:.....
19. Sigara İçme Alışkanlığınız Var Mı?
¹ Evet .....Tane/Gün ² Hayır, Hiç İçmedim ³ İçip Bıraktım
20. Sigara İçiyorsanız Kaç Yıldır Bu Alışkanlığınıza Devam Ediyorsunuz?.....
21. Arkadaşlarının Ne Kadarı Sigara İçiyor?
¹ Hepsi ² Yarısından Çoğu ³ Yarısı ⁴ Yarısından Azı ⁵ Çoğu/Hiçbiri İçmiyor
22. Sürekli Takip Gerektiren Herhangi Bir Sağlık Sorunuz Var Mı?
¹ Evet ..... ² Hayır
23. Sürekli Kullanmanız Gereken Herhangi Bir İlaç Var Mı?
¹ Evet ..... ² Hayır
24. Sağlığınız Sizce Nasıl?
¹ Mükemmel ² İyi ³ Fena Değil ⁴ Kötü ⁵ Çok Kötü
25. Yaşam Kalitenizi Nasıl Buluyorsunuz?
¹ Çok İyi ² Oldukça İyi ³ Ne İyi, Ne Kötü ⁴ Biraz Kötü ⁵ Çok Kötü
26. Sağlığınızla İlgili Aşağıdaki Şikayetlerden Hangileri Varsa İşaretleyiniz
¹ Öksürük ² İshal ³ Baş ağrısı ⁴ Diş ağrısı

- ⁵ Görme bozukluğu   ⁶ İşitme güçlüğü   ⁷ Boğaz ağrısı   ⁸ Halsizlik
⁹ Diğer.....

27. Aşağıdaki Aşıların Hangilerini Oldunuz?

- ¹ BCG (Verem)   ² Grip   ³ Tetanoz   ⁴ Hepatit B (Sarılık)
⁵ Diğer .....   ⁶ Bilmiyorum

28. Sağlıkla İlgili Konularda Yeterli Bilgiye Sahip Olduğunuzu Düşünüyor musunuz?

- ¹ Evet   ² Hayır

29. Sağlık İle İlişkili Konular Hakkında Eğitim Almak İster misiniz?

- ¹ Evet   :.....Konuda Eğitim Almak İyi Olur   ² Hayır

30. Kayıtlı Olduğunuz Aile Hekimi Var mı?   ¹ Evet   ² Hayır

32. Bir Aile Hekimine Kayıtlı İseniz Adını Biliyor musunuz? .....

33. Bir Sağlık Sorunu İle Karşılaştığınızda İlk Başvuru Yeriniz Neresidir?

- ¹ Kayıtlı Olduğum Aile Hekimim   ² Herhangi Bir Aile Hekimi
³ Hastane   ⁴ Toplum Sağlığı Merkezi
⁵ Genellikle Bir Yere Başvurmuyorum, Çünkü:.....
⁶ Diğer:.....

Aile Bireyleri İle İlgili Bilgiler:

	Öğrenim Durumu	Mesleği	Yaşı	Sağlık Durumu	
Anne					
Baba					
Kardeşler					
Diğer					

1. Aylık Ortalama Geliriniz Ne Kadardır?
2. Ailenizden Kimler Size Para Gönderiyor?
3. Ailenizde Aşağıdakileri Kullanan Var mı?
A) Sigara   B) Alkol (İçki)   C) Uçucu Madde (Ballı, Tiner)
D) Uyuşturucu Madde (Esrar, Eroin, Kokain, Uyuşturucu Hap)
4. Ailenizde Sizi Rahatsız Eden (Olumsuz Yönde Etkileyen) Bir Sorun Var mı? Varsa Neler Olduğunu Yazınız
5. Okulda Sizi Rahatsız Eden Bir Sorun Var mı? Varsa Neler Olduğunu Yazınız

Bir okul yapmayı ve işletmeyi hayal etseniz; okul sağlığı ile ilgili tüm bilgileri ve mevzuatı göz önüne alarak, öğrencilerin mutlu ve sağlıklı bir eğitim görebilmesi için ve okula isteyerek, severek, canatarak gelmesi için nasıl bir okul yapardınız. Tüm yönleriyle açıklayarak yazınız.

6. BESLENME

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Beslenme" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

Beslenme konusunda öğreneceğiniz en önemli nokta, toplumdaki bireylerin beslenme alışkanlıkları ile ilgilidir. Toplumdaki bireylerle görüşerek, yeme alışkanlıklarını ve beslenme problemlerini öğrenebilmelisiniz.

- ✓ Yeterli ve dengeli beslenmenin tanımını yapabilmeli
- ✓ Yaşam için gerekli besin öğeleri ve temel besin gruplarını ve önemini bilmeli
- ✓ Beslenme-sağlık ilişkisinin önemini ve ülkede yürütölen beslenme programlarını bilmeli, iyotlu tuz, anne sütünün önemi, malnütrisyon ve mikronütrient malnutrisyon, anemi vb. programları açıklayabilmeli
- ✓ Gebe Emzikli ve Bebek beslenmesini bilmeli
- ✓ Bebek Dostu faaliyetlerini bilmeli
- ✓ Yaşlılarda beslenme ve hastalık ilişkisini bilmeli
- ✓ Beslenme durumunun belirlenmesinde kullanılan antropometrik yöntemleri bilmeli
- ✓ Toplumda ve risk gruplarındaki beslenme sorunlarını bilmeli
- ✓ Beslenme ile ilgili sağlık göstergelerini sayabilmeli
- ✓ Beslenme sorunlarının altında yatan nedenleri saptayabilmeli ve bu nedenleri yorumlayabilmeli
- ✓ İçme ve kullanma suyunun insan sağlığı açısından önemini ve su kirliliğinin oluşturacağı sakıncaları bilmeli.
- ✓ Besin hijyeninin beslenme ve besinlerle bulaşan hastalıklar açısından önemini bilmeli.
- ✓ Besinlerin üretildiği andan başlayarak sağlıklı olmasının önemini bilmeli.
- ✓

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Beslenme" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Yeterli ve dengeli beslenme konusunda eğitim verebilmeli.
- ✓ Toplum ve bireyleri yeterli dengeli beslenme ve sağlıklı yaşam davranışları konularına ve beslenme programlarına yönlendirebilmeli,
- ✓ Beslenme uzmanının işbirliği ile gebe ve emzikli kadınlara, bebek ve çocuklara beslenmeyle ilgili önerilerde bulunabilmeli, sağlık personeline eğitim yapabilmeli
- ✓ Personeli "bebek dostu" kavramı ve anne sütünün önemi konusunda eğitebilmeli, bu faaliyetlerin bulunduğu bölgede yaygınlaşmasını sağlayabilmeli.
- ✓ Emzirme gruplarını oluşturabilmeli ve sürekliliğini sağlayabilmeli.
- ✓ Yaşlılarda beslenme hastalıklarına yönelik izlem ve eğitimi verebilmeli
- ✓ Kronik hastalıkların önlenmesi ve tedavisinde beslenme ilkelerini uygulayabilmeli
- ✓ Beslenme epidemiyolojisi yöntemlerini kullanabilmeli
- ✓ Beslenme ile ilgili sağlık göstergelerini hesaplayabilmeli
- ✓ Yeterli ve dengeli beslenme için stratejiler belirleyebilmeli
- ✓ Toplumda yeterli ve dengeli beslenme ile ilgili olarak "etik" değerlere uygun bir yaklaşım içinde olan bir birey (sağlık personeli) olabilmeli

Bireylerin; ne yedikleri ve ne kadar yediklerini tespit etmekle işe başlayıp, yöre halkının geleneksel inanışları, tedavi yöntemleri ve alışkanlıkları sağlık açısından uygun mu? Zararlı olduğuna karar verdiğiniz durumları değiştirmek için yaklaşımlarınız neler olabilmeli? Onları bulmaya çalışınız.

Uygulama

İzlemi yaptığınız kişilere yaşına ve cinsiyetine uygun olarak beslenme eğitimi veriniz ve önerilerde bulununuz.

İzlemi yaptığınız gebeye anne sütü hakkında bilgi veriniz ve emzirme tekniklerini uygulatınız.

7. BAĞIŞIKLAMA

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bağışıklama" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Rutin aşı ve serum özelliklerini ve uygulama şekillerini bilmeli.
- ✓ Sağlık Bakanlığı'nın "Rutin Aşı Takvimini" bilmeli
- ✓ Bağışıklama uygulamalarını toplumun ihtiyaçlarına göre düzenlemeyi bilmeli.
- ✓ Bağışıklamanın temel ilkelerini ve yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Ulusal bağışıklama programını bilmeli.
- ✓ Etkenle temas öncesi ve sonrası uygulanan aşuları bilmeli.
- ✓ Risk gruplarının ve erişkin bağışıklamasını bilmeli.
- ✓ Rutin aşı programı dışında kalan aşuları bilmeli.
- ✓ Bağışıklamanın temel ilkelerini sayabilmeli
- ✓ Toplumsal bağışıklamada kullanılan kriterleri açıklayabilmeli
- ✓ Toplumdaki bağışıklık düzeylerini hesaplayabilmeli
- ✓ Aşıların doz, takvim ve veriliş yollarını bilmeli
- ✓ "soğuk zincir" uygulamasını kavramalı
- ✓ Aşıların ve antiserumların buzdolabındaki saklama koşullarını ve yerlerini bilmeli.
- ✓ Aşıların kontrendikasyonlarını ve yan etkilerini doğru olarak bilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bağışıklama" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Güvenli aşı uygulaması yapabilmeli
- ✓ Aşılama hizmetleri için yıllık hedef belirleme ve plan hazırlama işinde görev alabilmeli
- ✓ Hedef doğrultusunda aşı ve enjektör ihtiyacını belirleyebilmeli
- ✓ İlgili formlar düzenli ve doğru olarak kullanabilmeli
- ✓ Aşı oranlarını izleme grafiği çizebilmeli
- ✓ Aşı uygulama zamanlarını, sürelerini ve uygulama tekniklerini genelgelere uygun yapabilmeli
- ✓ Aşı kartı doldurabilmeli
- ✓ Aşıların yan etkileri ve tekrar geliş tarihi konusunda eğitim yapabilmeli
- ✓ Ulusal bağışıklama programlarında uygulama yapabilmeli.
- ✓ Rutin aşılama programlarında hedef grubu ve aşılama yüzdesini hesaplayabilmeli.
- ✓ Aşı ihtiyacını hesaplayabilmeli.
- ✓ Soğuk zinciri takip edebilmeli ve kaydedebilmeli.
- ✓ Yeterli bağışıklama için aşı ve immünoglobulin uygulamalarını yapabilmeli.
- ✓ Salgınlarda aşı uygulamalarını doğru ve zamanında yapabilmeli.
- ✓ Gerektiğinde aşı kampanyası organize edilmesini sağlayabilmeli.

UYGULAMA

Uygulama yaptığınız aile sağliği merkezinde bağışıklama hizmetleri ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız

- ✓ Soğuk zincir sorumlusu ve yedeği belirlenmiş mi?
- ✓ Buzdolabında termometre ve ısı izlem çizelgesi var mı?
- ✓ Buzdolabında ařıların yerleřim dűzeni uygun mu?
- ✓ Buzlukta buz akűleri, sebzelik bűlűműnde iđi su dolu ađzı kapalı su řiřeleri var mı?
- ✓ Dolapta kullanım sűresi bitmiř ařı var mı?
- ✓ Buzdolabında aşı dışında başka bir şey (yiyecek, iğecek v.b) var mı?
- ✓ Gezici hizmet sırasında soğuk zincir kurallarına uyuluyor mu?
- ✓ Mevcut aşı nakil kaplarının sayısı

Uygulama yaptığınız İlerdeki geđe yılki bağışıklama oranlarını grafikte gűsteriniz.

Buzdolabında aşıların saklandığı raf ve saklama ısılarını tabloya işleyiniz ve değerlendiriniz.

Aşı	Raf	Isı (°C)	Değerlendirme
BCG			
DBT			
Polio			
DT			
Tetanoz			
Kızamık			
Hepatit			

Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanmakta olan "Rutin Aşı Takvimi"ne göre aşı şemasını çiziniz.

"DBT1, DBT3, Kızamık ve Tam aşılı çocuk yüzdesi" ni ve çalıştığınız birinci basamak sağlık kuruluşu ve il düzeyindeki rakamlar arasındaki farklılıkların olası nedenlerini her biri için ayrı ayrı maddeler halinde yazınız.

8. BULAŞICI HASTALIKLAR

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bulaşıcı Hastalıklar" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Dünyada ve Türkiye'de bulaşıcı hastalıkların boyutlarını bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalık sürveyans sistemini bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıkları değerlendirmeye yönelik göstergeleri bilmeli.
- ✓ Hastalığın boyutlarını ve etkileyen faktörlere yönelik araştırma yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıkların epidemiyolojisini bilmeli.
- ✓ Dünyada hastalıkla ilgili yapılan kontrol programlarını bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklardan korunma ve tedavi yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıkla ilgili mevcut müdahale olanaklarını bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarda temaslıları belirleme yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Mikrobiyolojik numunelerin nerelerden, nasıl ve ne kadar alınacağını ve laboratuvara nasıl gönderileceğini bilmeli.
- ✓ Hastalıkların kolay, ucuz ve etkili tanı ve tedavi yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarla ilgili mevzuatı bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalık kaynaklı salgınların görülmesinin ve/veya yayılmasının nasıl olduğunu bilmeli.
- ✓ Hastalıkların yayılma ve bulaşma özelliklerini bilmeli.
- ✓ Salgını tanımlama ve inceleme yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Salgınlarda hastalığa özel olarak alınacak korunma ve kontrol yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarda enfeksiyon zincirini ve bunu etkileyen faktörleri bilmeli
- ✓ Bulaşıcı hastalık sürveyansını bilmeli
- ✓ Yeni görülen veya tekrar yaygınlaşan bulaşıcı hastalıkların klinik ve epidemiyolojik özelliklerini bilmeli
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarda hastalıkların kontrolünden eradikasyona kadar geçen süreçteki müdahale yöntemlerini bilmeli
- ✓ Salgın incelemesindeki tanımları ve inceleme aşamalarını bilmeli
- ✓ Salgına yol açan hastalığın kaynağı ve bulaşma yolu özelliklerine göre kontrol önlemlerini bilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bulaşıcı Hastalıklar" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Bulaşıcı hastalık sürveyans sistemini işletebilmeli.
- ✓ Hastalıkların bildirim konusunda duyarlı olabilmeli
- ✓ Eldeki kayıtlara göre bulaşıcı hastalıkların boyutlarını belirleyebilmeli.
- ✓ Hastalığın mevcut durumunu değerlendirebilmeli.
- ✓ Yapılan değerlendirmelere göre yetersiz yapılan müdahaleleri belirleyebilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıkların boyutlarının ve nedenlerinin belirlenmesine yönelik epidemiyolojik araştırmaları yapabilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalık tarama kriterlerini belirleyebilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Mevcut duruma göre öncelikli hastaları belirleyebilmeli.
- ✓ Risk gruplarını ve riskli davranışları belirleyebilmeli.
- ✓ Kontrol programı için mevcut durumu ve esas olacak müdahaleleri belirleyebilmeli.
- ✓ Yapılan uygulamaların etkilerini saptayabilmeli.
- ✓ Birincil korunma önlemlerini topluma uygulayabilmeli.
- ✓ Uygun yerlerden ve kişilerden numune alabilmeli.
- ✓ Alınan numunelerin laboratuvar sonuçlarını takip edebilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalığı olanlara kolay, ucuz ve etkili tanı ve tedavi yöntemlerini uygulayabilmeli.
- ✓ Gözlem, karantina ve izolasyon yöntemlerinin uygulanması gereken durumları belirleyebilmeli.

- ✓ Çevreye yönelik önlemleri alabilmeli; Hava, toprak, su ve besinlerdeki kirlenmeyi, hastalık kaynağı olan hayvanları ve vektörleri izleyebilmeli.
- ✓ Bulaşıcı hastalıklarla ilgili mevzuatta bahsedilen uygulamaları yapabilmeli.
- ✓ İşbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlara düşen işlevleri belirleyebilmeli.
- ✓ İşbirliği yapılacak kurum ve kuruluşları yönlendirebilmeli
- ✓ Olası bir salgını farkedebilmeli.
- ✓ Salgınlarda vakaların yer, zaman ve kişi özelliklerine göre değerlendirmesini yapabilmeli.
- ✓ Salgın inceleme ve kontrol raporu hazırlayabilmeli.
- ✓ Salgının yayılmasını engelleyecek önlemleri almaya yardımcı olabilmeli.
- ✓ Etkilenen kişilerdeki sakatlık ve ölümleri engelleyecek önlemleri almaya yardımcı olabilmeli.
- ✓ Duyarlı kişileri ve risk gruplarını korumaya yönelik önlemleri alabilmeli.
- ✓ Benzer salgınların tekrarlamasını önleyecek önlemleri alabilmeli.
- ✓ Toplanan verileri yer zaman ve kişi özelliklerine göre analiz edebilmeli.

Uygulama

Tespit edilen bir **Şüpheli Isırık, Tüberküloz, Kene Isırığı** veya **Bruselloz** vakalarından birisi için mizansen hazırlayarak "**filyasyon raporu**" düzenleyiniz.

Raporda:

- ✓ Hastanın yakınları arasında başka hasta var mı?
- ✓ Oturduğu yerleşim yerinde başka hasta var mı?
- ✓ Hasta etkeni nereden almış olabilir?
- ✓ Hasta etkeni kimlere bulaştırmış olabilir?
- ✓ Hastalığın kontrol altına alınması için alınan önlemleri belirtiniz.

FİLYASYON TARAMA FORMU

Taramanın Yapıldığı Sağlık Kurumu:		Tarih:	
Vakanın Adı Soyadı:	Baba Adı:	Yaşı:	
Vakanın Adresi:			
Teşhisi:			
Bulguların Başladığı Tarih:		Sağlık Kuruluşuna Başvurduğu Tarih:	
Evde Başka Hasta Var mı?		Varsa Sayısı:	
Çevrede Başka Hasta Var mı?		Varsa Sayısı:	
Bu hastalık Daha Önce Çevrede Var mıydı? (1 ay içinde) E ( ) H ( ) Bilmiyor ( )			
Belirtilerin Başlangıcından 20 Gün Öncesinden İtibaren Hastalığın Başladığı (İlk Belirtilerin Görüldüğü) Güne Kadar Olan Sürede ;			
Seyahat Öyküsü:			
Gittiği Yer:		Kaldığı Süre:	
Son 1-2 Ay içinde kendilerine misafir gelmiş midir?		Nereden:	
Temas Öyküsü (Görüştüğü Kişiler):			
Hayvanlarla Temas Öyküsü:			
Evin Genel durumu:	Temiz ( )	Sağlıklı ( )	Temiz Değil ( ) Sağlıksız ( )
Evdeki Toplam Oda Sayısı:		Hasta İle aynı odada yatılıp yatılmadığı:	
Bulaşma Yolu (Kaynak belirtilecek) ve filyasyon düşünceleri:			
Hijyen durumunun iyi olmaması ( )			
Çevre durumunun iyi olmaması ( )			
Riskli bölgeye Seyahat ( )			
Riskli bölgeden gelen misafir ( )			
Kaynağa ve Bulaşmaya yönelik alınan tedbirler:			

Bulgular:

Bulgular	Var (dı)	Yok (tu)	Varsa			
			Başlama Tarihi	Ne Kadar Sıklıkta Oluyor?	Devam Ediyor Mu ?	Bittiyse Bitiş Tarihi
Ateş						
Bulantı						
Kusma						
Baş Ağrısı						
Halsizlik						
Baş Dönmesi						
Ağız Çevresinde Yaralar						
Ağız İçinde Aftlar						
Genital Bölgede Yaralar						
Vücutta Yaralar						
Nöbet Geçirme Öyküsü						
Kişilik Bozukluğu						
Davranış Anormallikleri						
Hayal Görme						
Hafıza Kaybı						
Konuşulanı Anlayamama						
Yüzde Hareket Kaybı						
Kolda Hareket Kaybı						
Sık Gribal Enfeksiyon						
Mantar Enfeksiyonu						

Olası Tanı :

Şu Andaki Durumu:

Yapılan eğitimlerin açıklanması:

Taramayı Yapanın

Adı Soyadı:

Ünvanı :.....

Tarih :.....

İmzası :.....

Onaylayanın

Adı Soyadı:.....

Ünvanı :.....

Tarih :.....

İmzası :.....

BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLAR

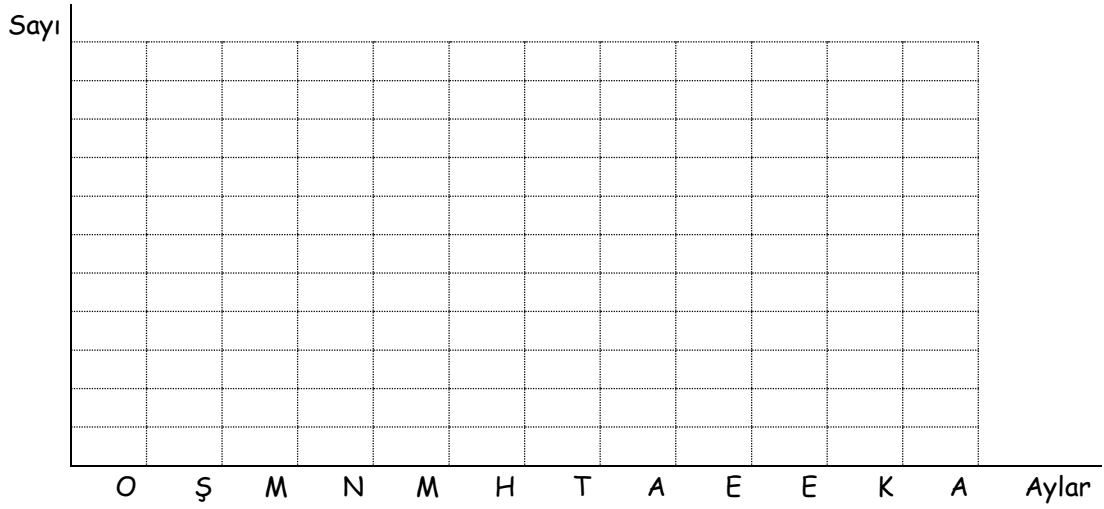
Bildirimi zorunlu hastalıkları liste halinde yazınız. Uluslararası bildirim zorunlu olanları belirtiniz. Geçtiğimiz yılın toplam vaka sayısını (il veya ilçe) öğrenerek ilgili hastalığın karşısına yazınız.

Bildirimi zorunlu hastalığın adı

Geçtiğimiz yıl saptanan olgu sayısı

Verem aylık çalışma raporunun içeriği hakkında bildiklerinizi yazınız.

Geçtiğimiz yıl içerisinde tespit edilen "**Gastroenterit**" ve "**Akut Solunum Yolu Enfeksiyonları**"nın aylara göre dağılımını aşağıdaki grafiklere çiziniz.

9. BULAŞICI OLMAYAN HASTALIKLAR

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Kronik hastalık tanımını bilmeli
- ✓ Başlıca kronik hastalıkları bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların birey sağlığı için önemini bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların toplum sağlığı ve ülke açısından önemini bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların kişi, yer ve zaman özelliklerini bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların etiyolojik incelenmesi ile ilgili temel yaklaşımları bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların tedavi ilkelerini bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların korunmasında birincil, ikincil ve üçüncül korunma yaklaşımlarını bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların ekonomik yönünü bilmeli.
- ✓ Kronik hastalıkların temel epidemiyolojik özelliklerini bilmeli
- ✓ Toplumda kronik hastalık yönünden tarama programında yer alabilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Kronik hastalık konusunda hekim dışı sağlık personelini ve toplumu eğitebilmeli.
- ✓ Bulunduğu toplumda kronik hastalıkların sıklığını bulmak amacı ile çalışmalar yapabilmeli.
- ✓ Kronik hastalıklarla ilgili olarak birincil korunma yaklaşımlarını (sağlıklı beslenme, fizik egzersiz, sigara mücadelesi vb) topluma anlatabilmeli.
- ✓ Bulunduğu toplumda kronik hastalık tespit ve izleme programı uygulayabilmeli.
- ✓ Rehabilitasyon hizmetlerine yönelik programlar hazırlayabilmeli, uygulayabilmeli.

Uygulama

- ✓ Çalıştığınız ASB nüfusunu dikkate alarak toplumda en sık görülen kronik hastalıkların prevalanslarını hesaplayınız.

- ✓ Çalıştığınız ASB nüfusuna kayıtlı kronik hastalığa sahip bir kişiyi evinde ziyaret ederek "kronik hastalık bilgi formunu" doldurunuz. İzlem ve bakımını yapınız.

Kronik Hastalık Bilgi Formu

Adınız ve soyadınız: Yaşı: Doğum yeri:
Adresi ..... Tel:
Cinsiyeti 1) Kadın 2) Erkek
Medeni durumu: 1) Evli 2) Bekar 3) Eşi ölmüş 4) boşanmış
Eğitim durumu: 1) OYD 2) İlkokul 3) Ortaokul 4) Lise (5) Üniv
Mesleği 1) İşsiz 2) Memur 3) Esnaf 4) Serbest Meslek (doktor, avukat, mühendis vs) 5) Çiftçi
6) Emekli..... (emekli iseniz daha önce ne iş yapıyordunuz)
7) Sigortalı işçi 8) Sigortasız işçi 9) Diğer .....

Ailenin ortalama aylık geliri :.....
Kendisinin ortalama aylık geliri:.....
Hayatınızdan memnun musunuz? 1) Evet 2) Hayır (nedeni.....)
Yaşanan evin tipi :
1) Apartman dairesi 2) Müstakil imarlı daire 3) Gecekondu 4) Diğer (.....)
Yaşanan evin oda sayısı :.....
Evde yaşayan kişi sayısı:.....
Kendinize ait bir odanız var mı? 1) Evet 2) Hayır
Aile tipi 1) Çekirdek 2) Geniş 3) Parçalanmış aile
Aile reisine yakınlık durumunuz.
1- Kendisi 2- Babası/Annesi 3- Birinci derecede akraba 4- Diğer.....
Kendi bakım ve ihtiyaçlarınızı karşılamada başkalarından yardım alıyor musunuz?
1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise kimden yardım alıyorsunuz
1) Eşi 2) Oğlu/Kızı veya gelini 3) Diğer akraba 4) Komşu 5) Sağlık personeli
6) Diğer.....
Günlük ne kadar süre yardım alıyorsunuz? .....saat
Bakıma muhtaç iseniz (veya olduğunuzda) size kimin bakmasını istersiniz?
1) Eşi 2) Oğlu/Kızı veya gelini 3) Diğer akraba 4) Komşu 5) Sağlık personeli
6) Diğer.....
Kendi sağlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?
1) Çok iyi 2) İyi 3) Orta 4) Kötü
Her hangi bir sağlık sorunuz var mı? 1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise sağlık sorunuz nedir?:.....
Her hangi bir özrünüz var mı? 1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise özrünüz nedir?:.....
Kronik bir hastalığınız var mı? 1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise hastalığınız nedir?:.....
Bu hastalığınız kaç yıldır devam ediyor .....
Bu hastalık hakkında yeterli bilgiye sahip misiniz? 1) Evet 2) Hayır
Sağlık sorunlarınız için eğitim almak ister misiniz? 1) Evet 2) Hayır
Sürekli ilaç kullanıyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise kullandığınız ilaçlar nedir?:.....
Sürekli tıbbi bakım uygulanıyor mu? 1) Evet 2) Hayır
Cevabınız evet ise bu tedaviyi nerede yaptırıyorsunuz?
1) Evde 2) Aile Sağlığı Merkezi'nde 3) Hastanede 4) Diğer.....
Tedavi evde yapılıyorsa kim yapıyor?

- 1) Kendim 2) Eşim 3) Oğlum/Kızım veya gelinim 4) Diğer akrabalarım
5) Komşum 6) Sağlık personeli 6) Diğer.....

Bizden veya yetkili kişi/kurum ve kuruluşlardan istekleriniz veya beklentileriniz nelerdir

FİZİK MUAYENE

Şikayetler .....

Özgeçmişindeki hastalıklar.....

Ameliyat/kazalar .....

Alışkanlıkları:

Sigara 1) Hiç kullanmadım 2) Bıraktım 3) Kullanıyorum
Bıraktıysa veya Kullanıyorsa kaç yıl (.....) günde kaç adet (.....)

Alkol 1) Hiç kullanmadım 2) Bıraktım 3) Kullanıyorum

İlaç hangisi (.....) ne kadar süreyle (.....)

Soy geçmiş (ailevi hastalık öyküsü).....

Fizik muayene bulguları:

Genel durum 1) İyi (dinç,dinamik) 2) Orta 3) Kötü (bakıma muhtaç, yatalak)

Kan Basıncı ...../..... mm/Hg

Boy ..... m Kilo .....kg BMI?.....

Baş-boyun.....

KVS .....

Solunum Sistemi .....

GİS .....

GÜS .....

Ekstremiteler .....

Nörolojik muayene .....

Diğer ..... (psikolojik muayene vs)

Laboratuvar bulguları

Hb :

AKŞ :

Üre :

TİT :

Kan grubu :

Diğer :.....

Sonuç

- 1) Evde bakım programına alınmalı
- 2) Hastaneye sevk edilmeli
- 3) Eğitim programına alınmalı
- 4) Diğer.....

10. SAĞLIK EĞİTİMİ

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlık Eğitimi" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır:

- ✓ Eğitimin önemini bilmeli.
- ✓ Yetişkin eğitiminin kurallarını bilmeli.
- ✓ Yetişkinlerin öğrenme özelliklerini kavrayabilmeli
- ✓ Sağlık eğitiminin önemini bilmeli.
- ✓ Halkın sağlık konusundaki eğitim gereksinimlerini saptamanın gerekliliğini bilmeli.
- ✓ Sağlık personelinin verimliliğini arttırmaya yönelik eğitim gereksinimlerini saptamanın önemini bilmeli.
- ✓ Ülkedeki yaygın eğitim kurumlarını ve işlevlerinin önemini bilmeli.
- ✓ Sağlığı geliştirme müdahalelerinde sağlık eğitiminin önemini bilmeli.
- ✓ Sağlık eğitiminde plan ve programlı çalışmanın önemini bilmeli.
- ✓ Eğitimde sürekliliğin öneminin bilincinde olmalı.
- ✓ Eğitimin yararının hizmetteki verim artışı ile ölçülebileceğini bilmeli.
- ✓ Yetişkin eğitiminin geleneksel pedagojik eğitimden farklarını sayabilmeli
- ✓ Sağlık eğitimi programlarını geliştirme, yürütme ve değerlendirmede izlenecek yolu bilmeli
- ✓ Olumlu eğitim atmosferi oluşturmak için yapılması gerekenleri bilmeli
- ✓ İnteraktif eğitim tekniklerini (etkili bir ders sunumu, soru sorma teknikleri, vaka çalışması, oyunlaştırma, grup tartışması, beyin fırtınası, demonstrasyon, beceri eğitimi) bilmeli
- ✓ Sağlığı geliştirme programlarında iletişim ve güdüleme öğelerinin önemini bilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlık Eğitimi" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Halkın ve personelin (hizmet içi) eğitimlerini sağlayabilmeli.
- ✓ Eğiticiler ile eşgüdüm içinde çalışıp, işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Eğitim araç-gerecini sağlayabilmeli.
- ✓ Yetişkinlerin nasıl öğrendiğini bilerek eğitimi planlayabilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Eğitim öncesinde olumlu bir eğitim atmosferi oluşturup, eğitim sırasında ve sonrasında bunu sürdürebilmeli.
- ✓ Sağlık eğitimini, sağlığın korunması ve geliştirilmesi yönünde pratik beceriler kazandıracak yönde uygulayabilmeli.
- ✓ İnsanlara sağlıklı davranışlar, hastalıklardan korunma ve hastalık durumunda iyileşme becerileri kazandırabilmeli.
- ✓ Personele sağlık eğitimi yapma becerisini kazandırabilmeli.
- ✓ Toplumun eğitim gereksinimini saptayabilmeli.
- ✓ Eğitilenlerin de katılımı ile eğitim programı hazırlayabilmeli.
- ✓ Uygun eğitim yöntemi ve tekniklerini belirleyebilmeli.
- ✓ Eğitim yöntemine uygun eğitim araç-gereci seçebilmeli.
- ✓ Eğitilenlerin eğitim sırasında aktif olmalarını sağlayabilmeli.
- ✓ Eğitim öncesi ve sonrası değerlendirme yapabilmeli.
- ✓ Ülkedeki yaygın eğitim kurumları ve kişilerle işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Sağlığı geliştirme konusunda sağlık eğitimi de dahil bir müdahale programı yürütebilmeli/yürütülmesini sağlayabilmeli.
- ✓ Aylık ve yıllık eğitim planlarını düzenleyebilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Eğitimin sürekliliğini sağlayabilmeli.
- ✓ Eğitimin verimliliğini ölçebilmeli ve verim eksikliğinin nedenini saptayabilmeli.
- ✓ Bu nedenlere göre eğitim düzenleyebilmeli.
- ✓ Seçilmiş konularda (yeterli dengeli beslenme, bebek beslenmesi, sigara, kötü alışkanlıklar, adolesan hastada tedaviye uyum, fiziksel aktivite, kalıcı kontraseptif yöntem, kötü haberi verme vb.) danışmanlık ve iletişim becerisine sahip olabilmeli

UYGULAMA

Öğrencinin, etkili sunum becerisi kazanması için; sağlık eğitimi uygulamasında bir sınıfa, bir topluluğa ve bir ev ziyaretinde aile bireylerine sağlık eğitimi yapması gerekmektedir. Yapılacak bir eğitim öncesi bir plan yapılmalıdır. Plan aşağıdaki formda belirtilen bilgiler doğrultusunda olmalıdır. Yapacağınız eğitimle ilgili olarak aşağıdaki formu doldurarak bir planlama yapınız.

Sağlık Eğitimi Programı Formu

I. Sağlık Eğitimi Planı

Konu:		
Hedef Grup:		
Yer:		
Süre:		
Amaç:		
Hedefler:		
Giriş:		
Süre:.....	öğretim yöntemi	araç/gereç
.....	.....	.....
.....	.....	.....
GÖVDE:		
Süre:.....	Öğretim Yöntemi	Araç/Gereç
.....	.....	.....
.....	.....	.....
SONUÇ:		
Süre:.....	Öğretim Yöntemi	Araç/Gereç
.....	.....	.....
.....	.....	.....
Dağıtılan Materyal:		

II. Sağlık Eğitiminin Değerlendirilmesi:

Programa katılan kişi sayısı:	Danışmanlık/rehberlik yapılan kişi sayısı:	izleme alınan kişi sayısı:
-------------------------------	--	----------------------------

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Tarih ve İmza:

Her öğrenci yukarıda belirtilen gruplara birer kez eğitim yapmalıdır ve aşağıdaki formla bu eğitimlerin etkinliği değerlendirilmelidir. Her soru 5 puan ve toplamda 100 puan üzerinden değerlendirilmelidir.

Beceriler		Gözlem Sayısı		
		1	2	3
1.	Kendini tanıtmaya			
2.	Etkili bir giriş yapma			
3.	Amacı ve öğrenim hedeflerini belirtme			
4.	Çeşitli düzeylerde sorular sorma			
5.	Katılımcıların isimlerini kullanma			
6.	Beden dilini uygun kullanma			
7.	Ses tonu (Vurgu)			
8.	İfade yeteneği			
9.	Motivasyon (Güdüleme)			
10.	Akıcılık (sıkıcı olmama)			
11.	Olumlu geri bildirimde bulunma			
12.	Katılımcıların sorularını yanıtlama			
13.	Eğitici notları, el kitabı kullanma			
14.	Göz teması kurma			
15.	Tüm katılımcıların duyabileceği şekilde konuşma			
16.	Katılımcıların arasında dolaşma			
17.	Görsel malzemeler kullanma			
18.	Yerinde espriler yapma			
19.	Etkin bir özet yapma			
20.	Zamanı iyi kullanma			
	Toplam Puan			
	Sonuç (Yetersiz, Yeterli, Çok iyi)			
	Eğitimin Konusu			
	Hedef Kişi - Grup			
	Eğitim Yöntemi			
	Eğitimin Amacı			

Öğrencinin Adı-Soyadı:

Değerlendirmeyi Yapanın Adı Soyadı, Tarih ve İmza

11. SAĞLIĞI GELİŞTİRME

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlığı Geliştirme" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Sağlık hizmetlerinin öncelikle sağlam bireylere verilmesi gerektiğini bilmeli,
- ✓ Bireyin ve toplumun sağlığını geliştirme ve birincil korumaya yönelik yapılması gerekenleri bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Sağlığı Geliştirme" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Sağlık hizmeti sunmada bireyi çevresiyle bir bütün olarak ele alarak değerlendirebilmeli,
- ✓ Bireyin ve toplumun sağlığını geliştirme ve birincil korumaya yönelik yapılması gerekenleri uygulayabilmeli.

UYGULAMA

Sağlığı geliştirme ile ilgili bir fikir, proje veya uygulama yazınız

90 yaşını aşmış bir yaşlı ile ropörtaj yaparak; sağlıklı yaşlanmasının ve uzun yaşamasının sırrını keşfetmeye çalışın ve elde ettiğiniz bulguları, sonuç ve önerilerinizi maddeler halinde yazınız.

12. ÇEVRE SAĞLIĞI

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Çevre Sağlığı" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Çevre sağlığının kapsadığı konuları ve sağlık açısından önemini bilmeli.
- ✓ Çevrenin korunmasının önemini bilmeli.
- ✓ Su kaynaklarının, içilebilmeli nitelikteki suyun özelliklerini ve su kirleticilerini bilmeli.
- ✓ Barınak ve yerleşim yerlerinin sağlıklı olmasının önemini bilmeli. Sağlıklı barınak koşullarını bilmeli.
- ✓ Kapalı ortam hava kalitesini ve önemini bilmeli.
- ✓ İnsan dışkı ve idrarının zararsız duruma getirilmesini ve insan sağlığı açısından önemini bilmeli.
- ✓ Katı atıkların tür ve özelliklerini ve insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli.
- ✓ Vektör kontrolünün önemini bilmeli.
- ✓ Hava kirliliğinin insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli.
- ✓ İyonlaştırıcı radyasyonun insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli.
- ✓ İyonlaştırıcı olmayan radyasyonun özelliklerini ve tiplerini, insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli.
- ✓ Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli.
- ✓ Çevresel hastalıkları bilmeli.
- ✓ İklim değişikliği ve olası sağlık etkilerini bilmeli.
- ✓ Çevre sağlığı ile ilgili kurum ve kuruluşları, görev, yetki ve sorumluluklarını bilmeli.
- ✓ Çevre sağlığı mevzuatını bilmeli.
- ✓ Çevre sağlığının kapsadığı konuları ve çevre sağlık ilişkisini bilmeli
- ✓ Çevrenin korunmasının önemini ve çevre bilincini bilmeli
- ✓ Günlük yaşamında bilinçli bir tüketici tutumuna sahip olabilmeli
- ✓ İçme ve kullanma suyunun insan sağlığı açısından önemini ve su kirliliğinin oluşturacağı sakıncaları bilmeli.
- ✓ Su kaynakları ve içilebilir nitelikteki suyun özelliklerini bilmeli
- ✓ Atık sular ile ilgili sorunları bilmeli. Endüstriyel ve evsel atık suların özelliklerini bilmeli.
- ✓ Besin denetiminin önemini bilmeli.
- ✓ Besin sanayisinde çalışan ve besin üreten satanların sağlıklı olmalarının besin hijyeni açısından önemini bilmeli.
- ✓ Barınak ve yerleşim yerlerinin sağlıklı olmasının önemini bilmeli
- ✓ Sağlıklı barınak koşullarını bilmeli
- ✓ Katı ve sıvı atıkların tür ve özelliklerini ve insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli
- ✓ Dış ortam ve kapalı ortam hava kirliliğini, sağlık etkilerini, alınması gereken önlemleri, pestisitlerin sağlık açısından önemini, özelliklerini ve sağlık etkilerini tanımlayabilmeli
- ✓ İyonlaştırıcı ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyonun özelliklerini, tiplerini ve insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli
- ✓ Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkilerini bilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Çevre Sağlığı" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Çevre sağlığının sağlık açısından önemini ve korunmasının önemini değişik sosyal düzeydeki kişilere açıklayabilmeli.
- ✓ Suyun kaynaktan kullanılacağı son noktaya gelinceye kadar koruma yöntemlerinin kullanılması çalışmalarında yer alabilmeli.
- ✓ Barınakların insanların fizyolojik ve psikolojik gereksinimlerini karşılaması ve hastalık bulaşmasını önleyecek gerekli önlemleri aldırabilmesi.
- ✓ Çevre sağlığı değerlendirmelerine yönelik denetim listesi oluşturabilmeli
- ✓ Çevre bilinci konusunda eğitim ve danışmanlık yapabilmeli
- ✓ Suyun fizik muayenesini yapabilmeli. Kimyasal ve bakteriyolojik inceleme için örnek alabilmeli.
- ✓ Suyun sanitasyonunu yapabilmeli. Kitlese su sanitasyonu önlemlerini önerebilmeli.

- ✓ İçme ve kullanma sularında klor düzeyini belirleyebilmeli. (Komparatör kullanabilmeli)
- ✓ Kapalı ortam hava kirliliğini azaltacak önlemleri uygulatabilmeli.
- ✓ İnsan dışkı ve idrarının yeraltı ve yerüstü suları ile çevreyi kirletmemesi için gereken önlemlerin alınması çalışmalarında yer alabilmeli. Kırsal ve kentsel bölgelerde katı atıkların toplanma yöntemlerini uygulatabilmeli.
- ✓ Atıkların uzaklaştırılıp, zararsızlaştırılmasında; Basit boşaltma, denetimli boşaltma ve kompozitaj, yakma (ensinerasyon) yöntemleri çalışmalarında yer alabilmeli. Radyoaktif ve karışık atıkların uzaklaştırılmasına dair yasal düzenlemeleri uygulatabilmeli.
- ✓ Vektörlerin üremesinin önlenmesi için gerekli önlemleri alarak uygulatabilmeli.
- ✓ Barınaklarda vektörlerin üremesini, vektörlerin barınaklara girmesini önleyici önlemleri aldirtabilmeli.
- ✓ Görevli-yetkili kuruluşlarla hava kirliliğinin önlenmesi için işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Hava kirliliğinin etkilerinin önlenmesinde alınması gereken bireysel önlemler konusunda halkı ve bireyleri eğitebilmeli.
- ✓ Hava kirliliğidurumunda risk gruplarına uygulanacak önlem ve tedavilerinin yapılması çalışmalarında yer alabilmeli.
- ✓ Radyasyondan korunmak amacıyla alınması gereken önlemler için yetkili kuruluşlarla işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Gürültünün önlenmesi için yetkili kurum ve kuruluşlarla işbirliği çalışmalarına katılabilirmeli.
- ✓ Ülkenin iklim değişikliği senaryosunun hazırlanması için gerekli araştırmaların yapılmasına katkıda bulunabilmeli.
- ✓ Çevre sağlığı ile ilgili kurum ve kuruluşlarla kendi yetki ve sorumlulukları konularında eşgüdüm sağlayabilmeli, işbirliği yapabilmeli.
- ✓ Mobil cihazlarla standart ölçümleri yapabilmeli
- ✓ Gürültü ölçümü yapabilmeli
- ✓ Çevre öyküsü alabilmeli, bireyi çevresiyle bir bütün olarak değerlendirebilmeli
- ✓ Besin maddelerinin üretimden tüketimine kadar bozulmalarını, mikroorganizmalar ve türevleri ile bulaşmasını, ağır metaller, parazitler ve parazit yumurtalarının bulaşmasını önleyici çalışmalarında yer alabilmeli.
- ✓ Besin saklama yöntemlerini uygulatabilmeli.
- ✓ Besinlerden örnek alıp fizik, kimyasal ve bakteriyolojik incelemeler yaptırabilmeli. Sonuçları değerlendirebilmeli ve önlemler alabilmeli.
- ✓ Besin kaynaklarının sağlıklı olabilmesi için veteriner hekim, tarımcı ve diğer meslek üyeleri ile ekip çalışması yapabilmeli.
- ✓ Besinlere bulaşma olmasını engelleyecek önlemleri uygulatabilmeli.

Uygulama

Toplumun çevre sağlığını toplumda gözlem yaparak ve toplum üyeleri ile görüşerek, belirleyiniz. Örneğin toplumda içme suyu kaynağının temiz olup olmadığını, insan ve hayvan atıkları ile çöplerin nasıl yok edildiğini, haşere ve böceklerin yumurtladığı bölgeleri araştırmak çevre sağlığı konuları içindedir. Bu bilgiler, toplumdaki sağlık problemlerinin çevre ile ilgili olup olmadığını belirlemede yardımcı olur. Çevreyi gözlemlerken çevre sağlığı konusunda örnek listelerden yararlanınız.

Gözlemlerin yanısıra toplum üyelerinin, çevresi hakkındaki duygu ve düşüncelerini belirlemeniz önemli görevleriniz arasındadır. Kişilerin çevreleri ile sağlık/hastalık ilişkisini anlayıp anlamadıklarını öğrenmeniz gerekir.

Yeterli suyu olmayan bir aile düşünelim. Aile üyeleri tuvaletten çıkınca ellerini yıkamazlar. İnsan dışkısı birçok zararlı mikroorganizma içermekte ve eller bu dışkı ile kirlenmektedir. Evin yemeğini hazırlarken eller yeterince temiz değilse yiyecekler bu organizmalarla kirlenir. Kısa zamanda ailenin tüm üyeleri hastalanır.

Ayrıca kirli su da hastalık sebebidir. Suyu insanlar ve hayvanlar kirletebilmeliler. İnsanlar veya hayvanlar içme suyunun direkt içine ya da yakınına dışkılayabilmeli. Yağmur su kaynağının yakınındaki dışkının içme suyuna karışmasına neden olur. Dışkıdaki organizmalar suya karışarak çoğalırlar, bu suyu içenler hastalanırlar. Bazen de hayvanlar (fare, tavşan, çakal, kuşlar gibi) su kaynağına düşerek ölürler ve vucutlarındaki mikroorganizmalar suya karışır.

Çalıştığınız TSM'deki çevre sağlığı ekibiyle birlikte içme sularından örnek alma ve klor ölçümü yapma işlemlerini yapınız

5. İliniz ve çalışma bölgenizin çevre sağlığı ile ilgili mevcut durumu; "Su kaynakları", "Bölgenin gıda üretimi", "Kanalizasyon sistemi", "Katı atıklar (çöp)", "Sanayi işletmeleri ve atıkları" ve "Vektörler" başlıklarında maddeler halinde yazınız.

6. İliniz ve çalışma bölgenizdeki Çevre Sağlığı ile ilgili mevcut durumun daha iyiye götürülmesinde yapılması gerekenleri maddeler halinde yazınız.

13. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "İş Sağlığı ve Güvenliği" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır:

- ✓ İş sağlığı tanımını ve kapsamını bilmeli.
- ✓ İş sağlığı konularının halk sağlığı uygulamaları içindeki yerini bilmeli.
- ✓ İş sağlığı uygulama ilkelerini bilmeli.
- ✓ İşyerlerinde koruyucu sağlık hizmetlerini bilmeli.
- ✓ İş hayatında risk gruplarını ve özelliklerini bilmeli.
- ✓ Risk grupları için alınması gereken önlemleri bilmeli.
- ✓ İşyeri ortam faktörlerini ve sağlık etkilerini bilmeli.
- ✓ Meslek hastalığı tanımını bilmeli.
- ✓ Meslek hastalıklarının çeşitlerini bilmeli.
- ✓ Meslek hastalıklarının yaygınlığını bilmeli.
- ✓ Meslek hastalıkları tanı, tedavi ve korunma ilkelerini bilmeli.
- ✓ İş kazalarının tanımını bilmeli.
- ✓ İş kazalarının yaygınlığını bilmeli.
- ✓ İş kazalarından korunma yöntemlerini bilmeli.
- ✓ İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi (İSGB) çalışmalarını bilmeli.
- ✓ İSGB ekibinin görevlerini bilmeli.
- ✓ İş sağlığı mevzuatını bilmeli.
- ✓ İş sağlığında tarafları (işçi-işveren-devlet) bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "İş Sağlığı ve Güvenliği" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Taraflarla verimli/uyumlu çalışmalar sürdürebilmeli.
- ✓ İSGB çalışmalarında görev alabilmeli.
- ✓ Risk gruplarına yönelik öneri geliştirebilmeli.
- ✓ Risk gruplarına yönelik proje/politika geliştirebilmeli.
- ✓ İşyeri ortam faktörleri ile çalışanların sağlık düzeyi arasında ilişki kurabilmeli.
- ✓ Gereken durumlarda ilgili kuruluşlardan destek alabilmeli.
- ✓ Meslek hastalıklarından ve iş kazalarından korunma yöntemlerini önerebilmeli/uygulayabilmeli.
- ✓ İşe giriş ve aralıklı kontrol muayenelerinde yardımcı rol alabilmeli.
- ✓ İşyerlerinde sağlık eğitimi yapabilmeli.
- ✓ İşyeri sağlık birimi kayıtlarını tutabilmeli, analiz edebilmeli, yorumlayabilmeli.
- ✓ İşyerinde koruyucu sağlık ve önlemlerini uygulayabilmeli.
- ✓ Yasal düzenlemeler doğrultusunda öneri geliştirebilmeli.
- ✓ Yasal düzenlemeleri uygulayabilmeli.

Uygulama

Hastanede çalışan bir hemşire için iş yerindeki sağlığı olumsuz etkileyecek riskleri gruplar halinde sıralayarak, çalışanların sağlığını korumak için alınması gereken tedbirler konusundaki düşüncelerinizi yazınız.

Uygulama yaptığınız İSGB veya OSGB'de sunulan sağlık hizmetlerini özetleyiniz.

18. YAŞLI SAĞLIĞI

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Yaşlı Sağlığı" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır:

- ✓ Yaşlılık kavramını bilmeli.
- ✓ Yaşlı nüfusun oranını bilmeli
- ✓ Yaşlıların sağlık sorunlarını bilmeli
- ✓ Yaşlının fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını bilmeli.
- ✓ Evde bakım modelini bilmeli
- ✓ Evde bakım hemşiresinin görevlerini ve çalışma şeklini bilmeli.
- ✓ Evde tıbbi bakım hizmetlerinin avantajlarını ve önemini bilmeli.
- ✓ Evde bakım hizmetlerinde kullanılan formları ve kayıt sistemini bilmeli.
- ✓ Sağlık bakanlığının evde bakım hizmetlerinden nasıl yararlanılacağını ve koşullarını bilmeli.
- ✓ Yaşlılarla ilgili mevzuatı bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Yaşlı Sağlığı" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Yaşlıya evinde sağlık bakımı uygulayabilmeli.
- ✓ Yaşlının ihtiyaçlarına uygun bakım modeli geliştirebilmeli.
- ✓ Yaşlılarla kolay iletişim kurabilmeli.
- ✓ Evde bakım teknolojisini kullanabilmeli
- ✓ Evde bakım ihtiyacı olan yaşlıları belirleyebilmeli.
- ✓ Evde sosyal bakım ekibi ile uyumlu çalışabilmeli
- ✓ Evde tıbbi bakım hizmetlerinin avantajlarını ve önemini anlatabilmeli.
- ✓ Evde bakım hizmetlerinde kullanılan formları doldurabilmeli ve kayıt sistemini kullanabilmeli.
- ✓ Sağlık bakanlığının evde bakım hizmetlerinden nasıl yararlanılacağını ve koşullarını halka anlatabilmeli.

UYGULAMA

Yaşlı Sağlığı İzlem Veri Formu

- Yaşınız:** ..... **Cinsiyetiniz:** .....
- Ailenizin tipi:** 1) Çekirdek 2) Geniş 3) Parçalanmış 4) Yalnız yaşıyor
- Yaşamınızın uzun süre geçtiği yer:** 1) Köy 2) İlçe 3) İl
- Medeni durumunuz:** 1) Evli 2) Bekâr 3) Eşi vefat etmiş 4) Boşanmış 5) Ayrı yaşıyor
- Akraba evliliği durumunuz?** 1) Var (yakınlık şekli.....) 2) Yok
- Kaç çocuğunuz var?** 1) .....yaşayan 2) .....tanesi öldü 3) Çocuğu yok
- Eğitim durumunuz?**
- 1) Okur-yazar değil 2) Okur-yazar, herhangi bir okul bitirmemiş 3) İlkokul mezunu
4) Ortaokul mezunu 5) Lise mezunu 6) Üniversite mezunu 7) Diğer :.....
- Eşinizin eğitim durumu?**
- 1) Okur-yazar değil 2) Okur-yazar, herhangi bir okul bitirmemiş 3) İlkokul mezunu
4) Ortaokul mezunu 5) Lise mezunu 6) Üniversite mezunu 7) Diğer :.....
- Eşiniz gelir getirici bir işte çalışıyor mu?** 1)Evet (Nedir?.....) 2) Hayır
- Evde yaşayan kişi sayısı?** .....kişi
- Sürekli geliri olan herhangi bir işte çalışıyor musunuz?**
- 1) Halen çalışıyor (Nedir? .....))
2) Emekli ancak çalışıyor (Nedir?.....))
3) Emekli, çalışmıyor
4) Çalışmıyor, emekli değil
- Evinize gelen gelirin şekli nedir? (Birden çok seçenek işaretleyebilmelisiniz)**
- 1) Kendi maaşı 2) Kendisinin/eşinin emekli maaşı 3) Yaşlılık aylığı 4) Kira gelirleri
5) Eşin işi nedeniyle eve giren gelir 6) Çocukların yardımları 7) Diğer:.....)
- Eve gelen gelirinizi yeterli buluyor musunuz?**
- 1) Yeterli 2)Yetersiz 3) Gelir gidere eşit Tahmini Gelir: .....TL
- Kendi sosyoekonomik düzeyini nasıl algılıyor?** 1) Alt (Düşük) 2) Orta 3) Üst (Yüksek)
- Kendinize ait aylık gelirinizden başka bir kimseye düzenli olarak para veriyor musunuz?**
- 1) Evet (Kim/Kimler? .....)) 2) Hayır
- Herhangi bir kurumdan yardım alıyor musunuz?**
- 1) Evet (ise hangi kurum.....yardım şekli.....) 2) Hayır
- Yardım talebiniz var mı?** 1) Evet (ise hangi kurum.....yardım şekli.....) 2) Hayır
- Şu anda kiminle birlikte yaşıyorsunuz?**
- 1) Tek başına 2) Eşiyle birlikte 3) Eşi ve çocuklarıyla birlikte
4) Çocuklarının yanında 5) Akraba yanında
6) Bakıcı/Refakatçi yanında 7) Diğer (açıklayınız):.....
- Evde kendinize ait oda:** 1) Var 2) Yok
- Yakınlarınızla ilişkiniz nasıldır?** 1) Çok iyi 2) İyi 3) Orta 4) Kötü
- Hobileriniz?** (.....)
- Hayatınızdan memnun musunuz?** 1) Evet 2) Hayır 3) Emin değilim
- Ailenizin size olan davranışlarınızdan memnun musunuz?** 1) Evet 2) Hayır
- Daha önce çocuklarınızın yanında kaldınız mı?**
- 1) Hiç kalmadım 2) Kısa süreli 3) Uzun süreli (6 aydan fazla)
- İnsanlar ile olan ilişkilerinizde uyum sorunu yaşadığınızı düşünüyor musunuz?**
- 1) Evet (Size göre bunun nedeni? .....)) 2) Hayır
- Sizi etkileyebilecek herhangi bir sorun/olay yaşadığınızda sosyal destek alıyor musunuz?**
- 1) Evet alıyorum (Kim/Kimler? .....))
2) Hayır almıyorum, destek verecek kişi/kurum yok
3) Sosyal destek almaya gerek duymuyorum
4) Diğer: .....

Bakıma gereksininiz olduğunda bunu yapacak kişi var mı/varsak kim?

- 1) Bakımını üstlenebilecek biri yok
- 2) Aile üyeleri (Eş, çocuk)
- 3) Aile üyeleri dışı (Akraba, arkadaş, komşu)
- 4) Diğer :.....

Beraber yaşadığınız ailenizde sizin bakımınıza muhtaç birey var mı? (Çocuk ya da yetişkin)

- 1) Evet (Kaç kişi? .....)
- 2) Hayır

Ailede alınan kararlara katılıyor musunuz? 1) Düzenli katılıyorum 2) Hayır 3) Bazen

Düzenli sağlık kontrolü yaptırıyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır

Sağlık sorunlarınızda öncelikle hangisini tercih ediyorsunuz?

- 1) Aile Hekimi
- 2) Devlet Hastaneleri
- 3) Özel hastaneler
- 4) Diğer:.....

Son bir yıl içinde herhangi bir sağlık kuruluşunda yatarak tedavi gördünüz mü?

- 1) Evet (Yatış nedeni? .....)
- 2) Hayır

Kronik bir hastalığınız var mı?

- 1) Evet (Nedir? .....)
- 2) Hayır

Kronik bir fiziksel sorunuz var mı?

- 1) Evet (Nedir:.....Süresi:.....aydır)
- 2) Hayır

Herhangi bir psikiyatrik rahatsızlık geçirdiniz mi?

- 1) Evet (Hatırlıyorsa nedir?.....)
- 2) Hayır

Herhangi bir sorun yaşadığınızda rahatlamak için ne yaparsınız?

- 1) Kimseye anlatmam içimde yaşarım
- 2) Arkadaşlarıma, komşularıma anlatırım
- 3) İbadet ederim
- 4) Eşime, çocuklarıma, yakın çevreme anlatırım
- 5) Gazete, kitap okur; Tv seyredirim
- 6) Diğer.....

İlaç kullanıyor musunuz? 1) Evet (.....)- 2) Hayır

Kendi kendinize kullandığınız bir ilaç var mı? 1) Evet ..... 2) Hayır

İlacınızı düzgün kullanıyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır (ise nedeni.....)

Hareket (mobilizasyon) yeteneğiniz nasıl? (Araştırmacı tarafından açıklanacak)

- 1) Ev içinde yardıma/desteğe gereksinim duyuyorum
- 2) Ev içinde tam hareket edebiliyorum
- 3) Ev içi ve dışında tam desteğe ihtiyaç duyuyorum
- 4) Ev içi ve dışında tam hareket edebiliyorum.

Herhangi bir engeliniz/özüünüz var mı?

- 1) Evet (Nedir? .....)
- 2) Hayır

Engeliniz/özüünüz nedeniyle herhangi bir araç kullanıyor musunuz?

- 1) Evet (Nedir? .....)
- 2) Hayır

Kişisel bakımınızı yapabiliyor musunuz?

- 1) Tam olarak yapıyorum
- 2) Tam olarak yapamıyorum
- 3) Hiç yapamıyorum

Egzersiz yapabiliyor musunuz? (Açıklanacak)

- 1) Yapmıyorum
- 2) Düzenli yapıyorum
- 3) Ara sıra yapıyorum(düzensiz)

Düzenli beslendiğinizi düşünüyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır 3) Emin değilim

Dinlenme için özel zaman ayırabiliyor musunuz? 1) Evet 2) Hayır

Sigara içiyor musunuz?

- 1) Her gün günde en az 1 tane içiyorum (Ne kadar zamandan beri? .....ay/yıl)
- 2) Ara sıra içiyorum
- 3) İçiyordum, bıraktım (Ne kadar zamandan beri bıraktınız? .....ay/yıl)
- 4) Hiç içmedim

İçilen sigara sayısı: Günde.....adet, haftada.....adet.

Alkollü içki kullanıyor musunuz?

- 1) Her gün
- 2) Haftada bir-iki kez
- 3) Ayda bir-iki kez
- 4) Yılda birden az
- 5) Hiç kullanmadım
- 6) Kullanıyordum bıraktım (Bırakma süresi? ...ay/yıl)

Son bir yıl içinde herhangi bir şiddet türüne maruz kaldınız mı? 1) Evet 2) Hayır

Son bir yıl içinde şiddete maruz kaldıysanız aşağıdaki şiddet türlerinden hangisi ya da hangilerine maruz kaldınız? (Birden fazla cevap seçenek işaretleyebilmelisiniz)

- 1) Fiziksel şiddet (dayak, vurma, çarpma vb)
- 2) Duygusal şiddet (sözel saldırılar, tehdit etme, utandırma, aşağılama)
- 3) Cinsel şiddet (zorla-isteği ve iradesi dışında cinsel ilişki, taciz)
- 4) Ekonomik şiddet (isteği dışında kendine ait paranın alınması, kullanılması)

Son bir yıl içinde size şiddet uygulayan kimdi/kimlerdi?.....

Kendi yaşınızda birisi ile karşılaştığınızda genel olarak sağlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- 1) Çok iyi
- 2) İyi
- 3) Orta
- 4) Kötü
- 5) Çok kötü

Geçen ay boyunca sizi üzen herhangi bir olay oldu mu?

- 1) Evet (Nedir?.....)

- 2) Hayır
- 3) Açıklamak istemiyorum

İnsanlarla olan ilişkilerinizi (sosyal durumunuzu) nasıl değerlendiriyorsunuz?

- 1) Çok iyi
- 2) İyi
- 3) Orta
- 4) Kötü
- 5) Çok kötü

Genellikle kendi kişilik yapınızı nasıl tanımlarsınız? (Açıklanacak)

- 1) İçe dönük
- 2) Dışa dönük

Genellikle aile içerisinde kendinizi yeterinde ifade edebildiğinizi düşünür müsünüz?

- 1) Evet
- 2) Hayır
- 3) Kısmen

Genellikle sağlıkla ilgili bilgileri nereden temin edersiniz?

- 1) Aile/Toplum sağlığı merkezi hekimi
- 2) Akraba/arkadaş/çevre
- 3) Hiç kimseden
- 4) Hekim dışı sağlık personeli
- 5) Tv- Radyo-İnternet gibi kitle iletişim araçları

Sizin için bir sağlık kuruluşuna başvurmak ne kadar zor?

- 1) Son derece kolay
- 2) Kolay
- 3) İdare eder
- 4) Zor (Nedeni:.....)

Evinizde ücretli olarak çalışan yardımcı/hizmetli var mı? 1) Evet 2) Hayır

Evde/kurumda bakımınızı yeterli buluyor musunuz?

- 1) Son derece yeterli
- 2) Yeterli
- 3) İdare eder
- 4) yetersiz
- 5) Çok yetersiz

Genel ölçümleri

Tarih	Kilosu (kg)	Boy (cm)	Nabızı (dk)	Tansiyonu (mmHg)	Solunumu (dk)

Kısa Yeti Yitimi Anketi (KYA/BDQ)

Son 1 ayınızı düşünerek maddeleri cevaplayınız.

	Hayır, hiç	Evet, bazen ya da biraz	Evet, her zaman ya da oldukça
1. Sağlık sorunlarınız aşağıdaki uğraşlarınızdan herhangi birine engel oldu mu?			
a) Ağır işler kaldırmak, koşmak ya da spor yapmak gibi ağır işler	0	1	2
b) Bir masayı çekmek, file, çanta taşımak gibi orta güçlükte işler	0	1	2
c) Merdiven ya da yokuş çıkmak	0	1	2
d) Eğilmek, doğrulmak	0	1	2
e) Uzun mesafe yürümek (1-2 km)	0	1	2
f) Yemek yemek, giyinmek, banyo yapmak ya da tuvalete gitmek	0	1	2
2. Bir hastalık ya da yaralanma nedeni ile daha önce yaptığınız hobilerinizi azaltmak ya da bırakmak zorunda kaldınız mı?	0	1	2
3. Evin üzerine düşen günlük işlerden yapamadığınız oldu mu?	0	1	2
4. Kişisel sorunlarınız nedeni ile çalışma isteğinizde azalma oldu mu?	0	1	2
5. Kişisel sorunlarınız evde, okulda ya da işte veriminizi azalttı mı?	0	1	2
6. Arkadaşlarınız, birlikte çalıştığınız kişiler ya da başkaları ile ilişkileriniz bozuldu mu?	0	1	2

7. Son bir ay içinde günlük işlerinizi toplam kaç gün aksattınız? .....gün

8. Hastalık ya da yaralanma nedeni ile son bir ay içinde kaç gününüzü yatakta geçirdiniz? .....gün

KYA puanlama; ilk 6 sorudan elde edilen puanlar toplanır. Toplam puan 0-22 arasında değişir.

0-4; yeti yitimi yok, 5-7; hafif yeti yitimi, 8-12; orta düzeyde yeti yitimi, 13 ve üstü; ağır düzeyde yeti yitimi.

GERİATRİK DEPRESYON ÖLÇEĞİ

Yaşamınızın son bir haftası içinde kendinizi nasıl hissettiğinizi düşünerek yanıtlayınız

	Evet	Hayır
1) Yaşamınızdan memnun musunuz?	0	1
2) Kişisel etkinlik ve ilgi alanlarınızın çoğunu halen sürdürüyor musunuz?	0	1
3) Yaşamınızın bomboş olduğunu hissediyor musunuz?	1	0
4) Sık sık canınız sıkılır mı?	1	0
5) Gelecekte umutsuz musunuz?	1	0
6) Kafanızdan atamadığınız düşünceler nedeniyle rahatsızlık duyduğunuz olur mu?	1	0
7) Genellikle keyfiniz yerinde midir?	0	1
8) Başınıza kötü bir şey geleceğinden korkuyor musunuz?	1	0
9) Çoğunlukla kendinizi mutlu hissediyor musunuz?	0	1
10) Sık sık kendinizi çaresiz hissediyor musunuz?	1	0
11) Sık sık huzursuz ve yerinde duramayan biri olur musunuz?	1	0
12) Dışarıya çıkıp yeni bir şeyler yapmaktansa, evde kalmayı tercih eder misiniz?	1	0
13) Sıklıkla gelecekte endişe duyuyor musunuz?	1	0
14) Hafızanızın çoğu kişiden zayıf olduğunu hissediyor musunuz?	1	0
15) Sizce şu anda yaşıyor olmak çok güzel bir şey midir?	0	1
16) Kendinizi sıklıkla kederli ve hüzünlü hissediyor musunuz?	1	0
17) Kendinizi şu andaki halinizle değersiz hissediyor musunuz?	1	0
18) Geçmişle ilgili olarak çokça üzülüyor musunuz?	1	0
19) Yaşamı zevk ve heyecan verici buluyor musunuz?	0	1
20) Yeni projelere başlamak sizin için zor mudur?	1	0
21) Kendinizi enerji dolu hissediyor musunuz?	0	1
22) Çözumsuz bir durum içinde bulunduğunuzu düşünüyor musunuz?	1	0
23) Çoğu kişinin sizden daha iyi bir durumda olduğunu düşünüyor musunuz?	1	0
24) Sık sık küçük şeylerden dolayı üzülür müsünüz?	1	0
25) Sık sık kendinizi ağlayacakmış gibi hisseders misiniz?	1	0
26) Dikkatinizi toplamakta güçlük çekiyor musunuz?	1	0
27) Sabahları güne başlamak hoşunuza gidiyor mu?	0	1
28) Sosyal toplantılara katılmaktan kaçınır mısınız?	1	0
29) Karar vermek sizin için kolay oluyor mu?	0	1
30) Zihniniz eskiden olduğu kadar berrak mıdır?	0	1

Puanlama: evet ya da hayır yanıtlarına verilen puanlar toplanır. Toplam puan 30'dur. 0-11 arası depresyon yok, 11-14 arası olası depresyon, 14 ve üzeri kesin depresyon

Huzurevinde veya yaşlı bakım evinde çalışan bir hemşirenin görevleri nelerdir? (Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliğine göre)

Huzur Evi Değerlendirme Formu

- ✓ Ziyaret edilen kurumun adı:
- ✓ Kurumda yaşayan sakin sayısı: ....
- ✓ Kurumda çalışan ekip üyeleri kimlerden oluşmaktadır?
- ✓ Kuruma kabul koşulları nelerdir?
- ✓ Bireysel yaşam alanlarının özellikleri nelerdir?
- ✓ Ortak kullanım alanlarının fiziksel koşulları nasıldır?
- ✓ Sosyal veya eğlenceye ilişkin aktiviteler nelerdir?
- ✓ Yaşlılarda en yaygın sağlık sorunları nelerdir?
- ✓ Yaşlılara sunulan sağlık hizmetleri nelerdir?
- ✓ Hemşirelik hizmeti olarak neler yapılmaktadır?
- ✓ Hizmetlerin yeterliliği ile ilgili görüş ve düşüncelerinizi belirtiniz.

19. ENGELLİ SAĞLIĞI

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Engelli Sağlığı" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır;

- ✓ Özürlülük ve Engellilik kavramlarını bilmeli.
- ✓ Özürlü ve engelli nüfusun oranını bilmeli
- ✓ Özürlülüğün ve engelliliğin nedenlerini bilmeli
- ✓ Özürlülüğe ve engelliliğe neden olan hastalıkları bilmeli
- ✓ Özürlülüğün ve engelliliğin önlenmesinin yollarını bilmeli
- ✓ Özürlülerin ve engellilerin sağlık sorunlarını bilmeli
- ✓ Toplum temelli rehabilitasyon hizmetlerini bilmeli
- ✓ Özürlülerin ve engellilerin haklarını bilmeli
- ✓ Özürlülerin ve engellilerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlarını bilmeli.
- ✓ Toplumdaki evde bakım ihtiyacının oranını bilmeli.
- ✓ Evde bakım modelini bilmeli
- ✓ Evde bakım ekibini bilmeli
- ✓ Evde bakım teknolojisini bilmeli
- ✓ Engelliliği azaltan veya ortadan kaldıran rehabilitasyon cihazlarını bilmeli.
- ✓ Engellilerle ilgili mevzuatı bilmeli.

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Engelli Sağlığı" alanında şu becerileri kazanmalıdır;

- ✓ Engelliye evinde sağlık bakımı uygulayabilmeli.
- ✓ Evde sosyal bakım ekibi ile uyumlu çalışabilmeli
- ✓ Engellinin ihtiyaçlarına uygun bakım modeli geliştirebilmeli.
- ✓ Özürlülerle ve engellilerle kolay iletişim kurabilmeli.
- ✓ Engellilere hakları konusunda eğitim verebilmeli ve yönlendirebilmeli.
- ✓ Toplum temelli rehabilitasyon hizmetlerini uygulayabilmeli.

Uygulama

ENGELLİ BİLGİ FORMU

ADRES

İlçe		Mahalle		Apartman Adı		Ev Tel	
Belde		Cadde		Apartman No		Cep Tel	
Köy		Sokak		Kapı No		e-posta :	

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Adı Soyadı:		Cinsiyeti:	
Kimlik No:		Medeni hali:	
Doğum yeri:		Doğum tarihi:	
Baba adı:		Ana adı:	

EĞİTİM DURUMU

Eğitim durumu		Özel Eğitim Alıyor musunuz?		Eğitim Kurumunun adı	
Devam Ettiği Okul		Eğitime Başlangıç Tarihi			

KONUT DURUMU

Tipi		Isınma şekli		Konutun değerlendirilmesi
Büyüklüğü	m2	Kullanılan su kaynağı		
Oda Sayısı		Tuvaletin durumu		

SOSYAL DURUM

Yerleşim yeri		Aile tipi		İlde bulunma süresi	
İkamet Kaydının Yeri		Hanedeki kişi sayısı		Aile Hekiminin Adı	

EKONOMİK DURUM

Toplam Gelir		Ev		Bilgisayar		Yardım alınan kurum	
Sabit Giderler		Otomobil		İnternet Bağlantısı		Yardım türü	
Kendisinin Geliri				Cep Tel		Çalışan Kişi Sayısı	

YARDIM TALEBİ

☐ 1. Evde Bakım Hizmeti	☐ 2. Gıda	☐ 3. İlaç-tedavi	☐ 4. Yakacak
☐ 5. Giyim	☐ 6. Eğitim-kırtasiye	☐ 7. Nakit para	☐ 8. Barınma
☐ 9. Ev eşyası	☐ 10. Diğer		

Engelli Raporunuz var mı? ☐ 1. Evet (☐ 1.1.Sürekli, ☐ 1.2.Geçici) ☐ 0.Hayır	
Sağlık Kurulu Raporu Alış Tarihi? .../.../.....	Özür Grubu:
Sağlık Kurulu Rapor Numarası?	Özre yol açan neden?
Sağlık Kurulu Raporunun Alındığı Kurum?	Özrünün ortaya çıktığı tarih? _/_/___/___
Özür derecesi %?	Ailede başka özürlü var mı? 0) Yok 1) Var

Aşağıdaki haklarınızın hangisini biliyorsunuz?

Engelli maaşı		H sınıfı ehliyet	
Gelir vergisinde sakatlık indirim		Sosyal yardım hakkı	
İşyerinin özürliye uygun düzenlenmesi		Mesleki eğitim kursları	
Devlet memuru olma hakkı		Sağlık hizmetlerinde öncelik	
Otobüs, tren, uçak indirimleri		Bakım hakkı	
Malulen emeklilik, erken emeklilik		Eğitim hakları	
Cep telefonu özel tarifeleri		Belediye ile ilgili haklar	
Taşıt alımında Özel Tüketim vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi muafiyeti		Yurtdışından gelen özürüne yönelik araç, gereç, arabalardaki gümrük vergisi muafiyeti	

Aşağıdaki hizmetleri alıyorsunuz / almak ister misiniz?

	Alıyorum	Almak isterim		Alıyorum	Almak isterim
Evden dışarı çıkabiliyor musunuz?			Sosyal Güvenlik (.....)		
Sosyal Bakım			Tıbbi Rehabilitasyon hizmeti		
Bağımsız hareket edebilmek için yardım			Sağlık hizmetlerine ulaşım		
Bağımsız hareket edebilmek için cihaz			Düzenli hastane takibi		
Yaşadığınız ortamın temizliğinin karşılanması			İlaç ve tıbbi malzeme		
Günlük işler için yardım (alışveriş, fatura)			Halen bir işte çalışıyor musunuz?		
Toplum taşıt araçlarına binme			Kamu kurumunda mı çalışıyorsunuz?		
Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri			Mesleki Kurslar		
Özürülere yönelik bir sivil toplum örgütüne üye misiniz?			Gelir vergisinde sakatlık indiriminden yararlanıyor musunuz?		
Herhangi bir yardımcı araç-gereç kullanıyor musunuz? (.....)			Kullandığınız cihaz ile ilgili eğitim aldınız mı?		

Anne ve babanız arasında akrabalık var mı?

1) Yok 2) Dayı oğlu 3) Teyze oğlu 4) Hala oğlu 5) Amca oğlu 6) 2.derece

Mesleğiniz

1) İşsiz 2) Memur 3) Esnaf 4) Serbest Meslek (Dr, Av., Müh. vs) 5) Çiftçi
6) Emekli 7) Sigortalı işçi 8) Sigortasız işçi 9) Diğer (.....)

Mesleğinizi hangi yolla elde ettiniz?

1. Mesleki-teknik bir liseyi bitirerek
2. Mesleki-teknik bir yüksekokulu bitirerek
3. Üniversitede ilgili dört yıllık bir bölümü bitirerek
4. Çıracılık eğitimine katılarak
5. Halk eğitim merkezinde düzenlenen mesleki eğitim kurslarına katılarak
6. Belediyenin düzenlediği mesleki eğitim ve beceri kurslarına katılarak
7. İŞ-KUR' un düzenlediği meslek edindirme kurslarına katılarak
8. Diğer kuruluşların düzenlediği mesleki eğitim kurslarına katılarak
9. Diğer (Belirtiniz).....

İşinizi hangi yolla buldunuz?

1. İŞKUR İl Müdürlüğü aracılığıyla
2. KPSS, Kurumlar tarafından özürülere için açılan memurluk sınavı yoluyla
3. Gazete ilanları yoluyla
4. Akrabaların/arkadaşların tavsiyesi yoluyla
5. Kendi çabalarımla
6. Web sayfalarından
7. Diğer (Belirtiniz).....

Çalıştığınız iş sahip olduğunuz mesleğe uygun bir iş mi?

1) Evet

2) Hayır

Kiminle yaşıyorsunuz?

- 1) Anne-babamla 2) Eşim-çocuklarımla 3) Yalnız 4) Resmi bakımevinde
5) Bakıcıyla 6) Diğer.....
Engelliye yardım eden kişi.....

Rehabilitasyon Cihazı İhtiyaç Formu

ADRES

İlçe		Mahalle		Apt. Adı		Ev Tel	
Belde		Çadde		Apt. No		Cep Tel	
Köy		Sokak		Kapı No		e-posta :	

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Adı Soyadı:		Cinsiyeti:		Doğum tarihi:	
Kimlik No:		Medeni hali:		Doğum yeri:	

ENGELLİLİK DURUMU

☐ Engelli Raporunuz var	Değerlendirme		Özür Grubu:
Raporu Alış Tarihi? .../.../.....			Özür derecesi (%):
Alındığı Kurum			☐ Ağır özür

İHTİYAÇ DUYULAN REHABİLİTASYON CİHAZI

		Kullanıyorum	İstiyorum	Atıl	Arızalı
1	Akülü araba				
2	Tekerlekli sandalye				
3	Yürüteç				
4	Koltuk değneği				
5	Baston				
6	İşitme cihazı				
7	Gözlük				
8	Beyaz baston				
9	Navigasyon				
10	Özel ayakkabı				
11	Ortez				
12	Protez				
13	Havali yatak				
14	Hasta Yatağı				
15	Özel Otomobil				

Engelliye yardım eden / bakımını yapan kişi

- 0) Yok 1) Anne / Baba 2) Eşi 3) Oğlu / Kızı / Gelini 4) Kardeşi
5) Akrabaları 6) Bakımevi 7) Komşusu 8) Diğer

Bilgi Veren

Adı-Soyadı:

İmzası:

(Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum)

17. AFET YÖNETİMİ

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Afet Yönetimi" alanında şunları bilmeli ve kavramalıdır:

- ✓ Afetlerle ilgili tanım ve sınıflamaları bilmeli.
- ✓ Afetlerle ilgili kullanılan epidemiyolojik yöntemleri bilmeli.
- ✓ Afetlerin sağlık üzerine olan etkilerini bilmeli.
- ✓ Afet koşullarında beslenme durumlarının değerlendirme yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Afetlerin bulaşıcı hastalıklara olan etkilerini bilmeli.
- ✓ Afetlerin türüne göre yayılımı artacak bulaşıcı hastalıkları ve alınacak önlemleri bilmeli. Bulaşıcı hastalıklara karşı müdahale ve kontrol stratejilerini bilmeli.
- ✓ Afetlerde çevre sağlığı sorunlarına yaklaşımı bilmeli.
- ✓ Afet koşullarında sağlıklı su sağlama, sağlıklı beslenme, sağlıklı barınma ve insan atıklarını ortadan kaldırma ilke ve yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Afetlerde ruh sağlığı sorunlarına toplumsal yaklaşımları bilmeli.
- ✓ Afetlerdeki tıbbi etik kurallarını bilmeli.
- ✓ Afet yönetimi ilkelerini bilmeli.
- ✓ Afete yönelik planlama yapma ilkelerini bilmeli.
- ✓ Afetlerde triyaj prensiplerini, kurtarma kapasitesi, nakil kapasitesi, hastane kapasitesi, koordinasyon, haberleşme ve komuta yöntemlerini bilmeli.
- ✓ Toplumda risk yönetimi ilkelerini bilmeli.
- ✓ Dünyada acil ve afet hizmetlerinde örgütlenme konusunda bilgi sahibidir.
- ✓ Afetlerle ilgili uluslararası ve Türkiye'deki kuruluşları ve mevzuatı bilmeli.
- ✓ Türkiye'de sık görülen afetlere (deprem, sel, vb) yönelik alınabilecek önlemleri bilmeli.
- ✓ Afet koşullarında basınla ilişki ilkelerini bilmeli.
- ✓ İnsanların neden olduğu afetlerin nedenlerini, önleme yöntemlerini, etki ve önemlerini bilmeli.
- ✓ Göçmen ve yerinden edilmiş insanların sağlık sorunlarını bilmeli.
- ✓ Kamplarda olması gereken sağlık koşullarını bilmeli
- ✓ Kaza, yaralanma ve afet arasındaki farkları bilmeli.
- ✓ Kaza nedenlerini bilmeli, kazaların insanlar üzerindeki yıkımlarını bilmeli.
- ✓ Afeti ve afet tıbbını tanımlayabilmeli
- ✓ Acil durumu tanımlayabilmeli
- ✓ Afet yönetimi ve acil durum yönetimi arasındaki farkları açıklayabilmeli
- ✓ Afetler ve afet tıbbı ile ilgili terimleri tanımlayabilmeli
- ✓ Afetleri özelliklerine göre sınıflandırabilmeli
- ✓ Dünyada ve Türkiye'de sık görülen afet türlerini ve epidemiyolojilerini bilmeli
- ✓ Sağlık personeli eğitebilmeli
- ✓ Afetlerle ilgili halk eğitimleri yapabilmeli,
- ✓ Afete yol açabilecek tehlikeleri bilmeli
- ✓ Afet planlamasının ilkelerini bilmeli
- ✓ Çalıştığı kurumu afete hazırlıklı hale getirebilme ve bir afet planı hazırlayabilme konusunda gerekli bilgiye sahip olmalı
- ✓ Afet yanıtının safhalarını bilmeli,
- ✓ Afet durumlarında her koşulda sakin kalmayı başarabilmeli
- ✓ Afet koşullarında sağlık hizmeti sunabilmeli
- ✓ Afet koşullarında risk alma davranışlarından sakınmalı
- ✓ Triage kavramını bilmeli
- ✓ Afetlerde sunulacak halk sağlığı hizmetlerini bilmeli

Halk sağlığı eğitimi alan bir hemşire "Afet Yönetimi" alanında şu becerileri kazanmalıdır:

- ✓ Afetlerde epidemiyoloji ilkelerini uygulayarak veri toplayabilmeli ve araştırma yapabilmeli.
- ✓ Afetlerde hızlı değerlendirme tekniklerini uygulayabilmeli.
- ✓ Afet koşullarında beslenme durumlarının (sorunlarını / ihtiyaçları) değerlendirebilmeli.

- ✓ Afet koşullarında beslenme programlarını yönetebilmeli.
- ✓ Afetlerde bulaşıcı hastalıklara karşı müdahale ve kontrol stratejilerini uygulayabilmeli.
- ✓ Afetlerde bulaşıcı hastalıklarda öncelikleri belirleyebilmeli.
- ✓ Afetlerde hangi hastalıkların yayılımının arttığını belirleyebilmeli.
- ✓ Afetlerdeki bulaşıcı hastalık yayılımını azaltacak genel önlemleri alabilmeli. Yayılımının artacağı düşünülen hastalıklara karşı önlemler alabilmeli.
- ✓ Afetlerde çevresel etkileri hayvanlar ve vektörlere karşı gereken önlemleri alabilmeli.
- ✓ Afet koşullarında sağlıklı su sağlama, sağlıklı beslenme, sağlıklı barınma ve insan atıklarını ortadan kaldırma yöntemlerini uygulayabilmeli.
- ✓ Afet koşullarında çevresel kirlenmeye yol açmayacak enerji kaynaklarının kullanımını teşvik edebilmeli.
- ✓ Afetlerde ruh sağlığı yönünden risk gruplarını belirleyebilmeli. Afet sonrası ruh sağlığı programlarını yürütebilmeli.
- ✓ Afetlerde tıbbi etik kurallarının uygulanmasına çaba gösterebilmeli.
- ✓ Afetlerde kurumlarda yapılacak işlerin afet olmadan ve olduktan sonra planlamasını yapabilmeli.
- ✓ Afet anında personeli örgütleyebilmeli.
- ✓ Görev alacak personeli seçebilmeli, eğitebilmeli.
- ✓ Çalışmaları eşgüdüm içinde ve etkili olarak yönetebilmeli.
- ✓ Afete yönelik sürveyans çalışmalarını organize edebilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Afetlerde kaynakları (insangücü, para, araç-gereç, bina, ve zaman) sağlayabilmeli ve etkin olarak kullanabilmeli.
- ✓ Afet koşullarını değerlendirebilmeli ve izleyebilmeli.
- ✓ Acillere hazırlık planlaması yapabilmeli.
- ✓ Risk analizi yapabilmeli, toplumda risk yönetimi ilkelerini uygulayabilmeli.
- ✓ Afet koşullarında basınla ilişkileri düzenleyebilmeli, toplumu bilgilendirebilmeli.
- ✓ İlgili kurumlarda yapılacak işlerin afet olmadan ve olduktan sonra planlamasını yapabilmeli.
- ✓ Afette görev alacak personeli seçebilmeli, eğitebilmeli, afet anında çalışmaları eşgüdüm içinde ve etkili olarak yönetebilmeli.
- ✓ Afete yönelik sürveyans sistemi çalışmalarını organize edebilmeli ve uygulayabilmeli.
- ✓ Afet koşullarını değerlendirebilmeli ve izleyebilmeli.
- ✓ Göçmen ve yerinden edilmiş insanların sağlık sorunlarına çözümler getirebilmeli.
- ✓ Kamp çevresinin sağlık koşulları ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapabilmeli.
- ✓ Kazalarının ve yaralanmaların nedenlerinin saptanması, çözüm önerileri geliştirmesi çalışmalarında yer alabilmeli.

UYGULAMA

Jenning'in afet hemşireliği yönetim modelini açıklayıp bölgenizde görülen bir afet çeşidi için vaka çalışması yapınız.

Uygulama yaptığınız ilin ve İl Sağlık Müdürlüğü'nün afet planlarını inceleyerek; halk sağlığı bakımından yorumlayınız.

KAYNAKLAR

1. Halk Sağlığı / Toplum Hekimliği Uzmanı Meslek Tanımı Bilgi ve Beceriler Listesi. Halk Sağlığı Uzmanları Derneği. Ankara 2002.
2. Ana ve Çocuk sağlığında Temel Bilgiler - Toplum Tanıma. Sağlık Bakanlığı, UNİCEF. Ankara 1993.
3. Uyum Eğitimi - Eğitim Materyali. Sağlık Bakanlığı. Ankara 2001.
4. Halk Sağlığı Temel Bilgiler. Hacettepe Üniversitesi. Ankara 2015
5. T.C. Sağlık Bakanlığı Bebek ve Çocuk İzlem Protokolü. Ankara 2016
6. web sitesi; www.saglik.gov.tr. Erişim tarihi: 30.10.2016
- 7.

Öğrencinin Adı soyadı:

Numarası :

Değerlendirme Tablosu

İşlem/Girişim	Yapıldı	Notu	Puanı
Gebe izlemi			5
Bebek izlemi			5
Sağlam çocuk izlemi			5
Yaşlı izlemi			5
Engelli izlemi			5
15-49 yaş kadın izlemi			5
Aşı uygulama / Bağışıklama			5
Antropometrik ölçümler			5
Anne sütü emme pratiği kazandırma			5
İzlem Sunumu			5
Seminer Sunumu			5
Okul Sağlığı uygulaması			5
İş sağlığı ve güvenliği uygulaması			5
Sağlık eğitimi			5
Rehberin içeriği			30

İnceleyen Öğretim Üyesi

Adı soyadı :

İmzası :